دوو

چەند شەوو چەند ڕۆژ نەخۆشییەکەی فرانسیسکۆس بەردەوامبوو؟ ناتوانم هەمووی بژمێرم، ئاخر من توانای پێوانەکردنی زەمەنم نییە. تەنها بیرمدێ مانگ چکۆڵەتر بۆوە، گەورە بۆوەو هەمدیس چکۆڵە بۆوە، بەڵام فرانسیسکۆس هێشتا هەر چاك نەببۆوە، پێدەچوو لەخەویدا تەقەللا بدا، گا وروژاو هاواریدەکردو هێرشی دەهێنا، گا لە سوچێکی تەختەنوێنەکەیدا خۆی گرمۆڵە دەکردو هەڵدەلەرزی. دواتر کاتێك چاکبۆوە، لەو بارەیەوە قسانی بۆ

کردین که بەدرێژایی ساتی نەخۆشییەکەی گا لەگەڵ عارەبەکاندا جەنگیوەو خۆی کردووە بەئۆرشەلیمداو خاچی پیرۆزی لەسەر شانی هەڵگرتووە، گا لەگەڵ ئەو ڕۆحە شەڕانگێزانەدا جەنگیوە کە یان لەعەردەوە سەریان هێناوەتەدەر، یان لەسەر پەلکی درەختەکانەوە خۆیان هەڵداوەتە خوارەوە یاخود لە قوڵایی شەوەوە هاتوونەتە دەرەوەو شوێنی کەوتوون .

لەکاتی نەخۆشییەکەی فرانسیسکۆسدا، دایکی فرانسیسکۆس و من تەنها مابووینەوە، خاتوو پیکا هەڵدەستا، دەچووە گۆشەیەکەوەو دەگریا، پاشان بەدەسەسڕە سپییەکەی فرمێسکەکانی وشك دەکردنەوەو دادەنیشتەوە، باوەشێنێکی لەپەڕی تاوس دروستکراوی هەڵدەگرت و باوەشێنی کوڕەکەی پێدەکرد کە لە (تایەکی) بەتینندا دەسووتا.

شەوێکیان فرانسیسکۆس خەوێکی بینی، بۆ بەیانییەکەی خەوەکەی بۆ گێڕاینەوە، هێشتا شپرزەییەکەی نەڕەویبۆوەو

ڕستی بیرکردنەوەکانی بۆ ڕێك نەخرابۆوە، بەرلەوەی ئەو شەوە فێنکە دابێ و چرا نەوتییە برۆنزییەکان داگیرسێنرێن و دونیا میهرەبانتر بێتەوە، ئەو گێڕایەوە کە لەخەونەکەیدا مردووە، لەساتی گیانکێشاندا بووە دەرگاکە کراوەتەوەو مردن هاتۆتە ژوورەوە. بەڵام داسی بەدەستەوە نەبووە وەك ئەوەی لە تابلۆکاندا دەبینرێ، بەڵکو گازێکی ئاسنینی پێبووە وەك ئەوانەی سەگ کوژەکان بۆ گرتنی سەگی هار بەکاری دەهێنن. مەرگ ئاوها لە تەختەنوێنەکەی نزیکبۆتەوە.

مەرگ پێی گوتووە:(هەستە کوڕەکەی بێرناردۆنێ، وەرە با بڕۆین!) ئەم وەڵامیداوەتەوە: (بۆ کوێ بڕۆین؟) ئەو گوتوویەتی:(ئەوە تۆیت دەپرسیت؟ تۆ کاتت زۆر بووە، بەڵام هەموویت لە ئاهەنگ و جل و بەرگی کەشخەو گۆرانیی چڕیندا بەهەدەرداوە، هەنووکەش کاتی ئەوە هاتووە سەری خۆت بقەبلێنیت!) وایگوتووەو ئیدی مەرگ گازەکەی ڕایەڵکردووە، فرانسیسکۆسیش خۆی لەژێر باڵشتەکاندا

گرمۆڵە کردووەو هەڵڵەرزیوە، ناڵە ناڵ بەمەرگی گوتووە: (ساڵێك مۆڵەتم بدەرێ، تەنها ساڵێك، دەرفەتم بدەرێ تا ژێوان ببمەوە!) مەرگ داویەتی لەقاقای پێکەنین و هەموو دگانەکانی وەریونەتە سەر چەرچەفە ئاوریشمییەکان. گوتویەتی:(تازە درەنگە، ئەوە ژیانی تۆ بوو کە خستتە قومارەوە، ئیتر چ ژیانێکیتر نییە، دەی ئیتر وەرەو با برۆین!) ئەمیش گوتوویەتی:(تەنها سێ مانگ مۆڵەتم بدەرێ ، یەك مانگ، سێ ڕۆژ، یەك ڕۆژ!) بەڵام مەرگ وەڵامینەداوەتەوە، گازەکەی هەڵبڕیوەو ملی فرانسیسکۆسی پێگرتووە. ئەوجا فرانسیسکۆس قیژەیەکی بەسوێی کردووەو وەئاگابۆتەوە.

تەماشایەکی دەوروبەری خۆیکرد. خاتوو پیکا قەفەسی کەنارییەکەی لە ژوورەکەی خۆی هێنا تا لای پەنجەرەکەوە هەڵیواسێ و بیکاتە هاودەمی کوڕە نەخۆشەکەی، هەنووکە کەنارییەکە گۆرانیی دەچڕی و دەنووکی بەرەو ئاسمان هەڵبڕیبوو.

- " خودای گەورە!"

ناکاو شادییەك فرانسیسکۆسی داگرت و ئارەقە بەنێوچەوانیدا چۆڕاوگەی بەست.

- " خودای گەورە!"

دەستی لەچەرچەفەکانەوەدا، دەستی لە میلی تەختەنوێنەکەوەدا، بەدەست بەدوای ئەژنۆی دایکیدا گەڕاو لای بۆ من کردەوە.

لەبەر خۆوە گوتی:" ئەمە بە ڕاستییە؟" چاوانی پرشنگیاندەدا:" ئایا ڕاستە هێشتا زیندووم؟"

وەڵامدایەوە: " گەورەم تۆ زیندوویت و لە گوڕی لەش ساخیدایت، مەترسە!"

دەستی بەیەکداماڵی، ڕوخساری پرشنگیدەدا.

گوتی: " سوپاس خودایە کە هێشتا کاتم بەدەستەوەیە."

زەردەخەنەیەکی هاتێ و دەستی دایکی ماچکرد.

دایکی گوتی:" کوڕم خەونت بینی؟ خەونی خێربێت!"

هەمدیس بە وروژانەوە لەبەرخۆیەوە گوتی:" خودایە سوپاس، هێشتا کاتم بەدەستەوەیە!" بەدرێژایی ئەو ڕۆژە تا ئێوارە ، لەوە زیاتر قسەی تری نەکرد، چاوانی لێکناو لە خەوێکی قووڵدا ڕۆچوو، تەواوی ڕوخسارو گەردنی بە ڕۆشنایی پۆشرابوو.

خاتوو پیکا بە باوەشێنە لە پەڕی تاوس دروستکراوەکە باوەشێنی دەکرد، لەچاوتروکانێکدا لێوە خەمینەکانی هەڵێنا، ئەوەی بیرکەوتەوە کە چۆن کاتێك وی ساوا بووە لەجۆلانەدا ڕایژەندووە، ئەوسا بەدەنگێکی خۆش و هێور، بەشێوە زمانی زێدەکەی، کەوتە چڕینی ئەو لایلایە دێرینە :

ئەی خەونی میهرەبان

ئەی ئەوەی مناڵانی ساوا دەبەیت

ها ئەوە ساوایەکی تریش بۆ خۆت

زۆر زۆر بە چکۆڵەیی دەتدەمێ

کە گەورە بوو هەمدیس بمدەرەوە

به هێواشیی و بۆ ماوەیەکی درێژ ئەو لایلایەیەی چڕیی و لەگەڵیشیدا باوەشێنی کوڕەکەی دەکرد، من دانیشتبووم و لە ڕوخساریم دەنۆڕی کە چۆن پرشنگیی دەدا، چۆن چرچ و لۆچییەکەی دەوروبەری دەم و برۆی دیار نەدەمان، چۆن پێستی سافدەبۆوەو وەك پێستی منداڵی لێدەهات، چۆن هەموو ڕوخساری وەك بەردێکی بەر شەپۆلی زەریا، ئارام و سازگار دەدرەوشایەوە.

نزیکی ئێوارە فرانسیسکۆس چاوانی کردنەوە، حەوابۆوەو ئارامبوو، لەسەر تەختەنوێنەکەی دانیشت و وەك ئەوەی بۆ یەکەمجار بێ دونیا ببینێ، سەیری چواردەوری خۆیکرد، هەستی بەبوونی ئێمەکرد، زەردەخەنەیەکی هاتێ و کەوتە گێڕانەوەی خەونەکەی. بەڵام لەگەڵ گێڕانەوەکەیدا، هەمان ترسی پێشوو لەخۆیەوە پێچا، چاوانی پڕ بوون لەتاریکیی. دایکی دەستی گرت، نەوازشیکردو هێوری کردەوە.

گوتی: " دایکە وامزانی نوستووم، هەر وەکی جارانی منداڵیی، تۆیش ڕاتدەژەندم و لایەلایەت بۆ دەکردم، دایکە واهەستمدەکرد سەرلەنوێ منت بۆتەوە!"

هەمدیس دەستی دایکی گرتەوەو ماچیکرد، دەنگی وەك دەنگی مناڵێك میهرەبان بوو.

- " دایکە، دایە حەکایەتێکم بۆ بکە!"

لەناکاوێکڕا ڕوخساری وەك هی مناڵێکی چکۆڵەی لێهات، کە قسانیدەکرد دەتگوت مناڵەو تازە زوبانی دەپژێت. خاتوو پیکا زراوی چوو، چونکە برایەکیشی کەوەك فرانسیسکۆس کەسێکی عەییاش و دەسبڵاوو سترانبێژێکی بەناوبانگبوو، لە(ئاچیگنۆن)، بەهۆی خواردنەوەی شەرابی زۆرو گوتنی گۆرانی زۆرەوە، ئەقڵی لەدەستدابوو، گەییبووە ئەو ڕادەیەی لەسەر چوارپەل دەڕۆیشت، دەیباعان، گیای دەخواردو لەخەیاڵی دێوانەیی خۆیدا پێیوابوو بۆتە مەڕ... ئەوا ئێستاش کوڕەکەی، وایدەزانی سەرلەنوێ بۆتەوە بەمناڵ و داوای لێ دەکرد حەکایەتی بۆ بگێڕێتەوە. لەخۆی دەپرسیی

بلّێی خوێنەکەی پیس نەبووبێ و خودا نەیەوێ لەسەر گوناهەکانی سزای بدات؟

بەدەم دەسهێنان بەنێوچەوانیدا تا فێنکی بکاتەوە، گوتی:" کوڕەکەم، چ حەکایەتێکت بۆ بگێڕمەوە؟"

- " هەرحەکایەتێك خۆت دەتەوێ، حەکایەتێك لەوڵاتەکەی خۆتەوە، لەبارەی (پیترۆس) ەوە، لەبارەی ئەو قەشە کێوییە پا پەتییەوە!"

- " کام پیترۆس؟"

- " ئەو مورتەدە گەورەیەی خەڵکی لیۆن؟"

- " بەڵام کوڕەکەم ئاخر ئەوە حەکایەت نییە!"

- " کە منالّ بووم زۆر جاران ئەوەت بۆ گێڕاومەتەوەو پێموابووە حەکایەتە، من وەك شتێکی ترسناك لەو دێوە قەدیسە دەترسام، هەرجارێك کارێکی نابەجێم کردبا، تۆ بەو قەشەیە دەتترساندم، بیرت دێ؟ دەتگوت: (ئیستا قەشە دێ و دەتبا!) منیش لەژێر چەرپاکەمدا خۆم دەشاردەوەو فزەم لەخۆ دەبڕی، نەبا بمدۆزێتەوەو بمبا!"

ڕاپەڕیم و گوتم:" پیترۆس! ئەو قەشە بەناوبانگەی خەڵکی لیۆن دەڵێیت؟ خاتوو پیکا تۆ دەیناسیت؟ من زۆر شتم لەبارەیەوە بیستووە، زۆر موجیزەو شتی سەیر ... بەوپەڕی زەلیلییەوە تکات لێدەکەم پێمبڵێیت ئایا ئەوت بینیوە؟ ئایا دەیناسیت؟ ئەدی کەسێکی چۆن بوو؟ من بەدوایدا گەڕام تا بیدۆزمەوە، بەڵام نەمدۆزییەوە، ئاخر ئەو ئیدی مردبوو."

فرانسیسکۆس زەردەخەنەیەکی هاتێ، بۆ ئەوەی سەربکاتە سەر دایکی، گوتی: "دایکم پێڵاوەکانی فڕێداو ویستبووی بەپێی پەتی دوای کەوێ، ڕێگەیان نەدابوو، دوایی دەرگایان لەسەر داخست و بە مێردیاندا، دوای ئەوەی کوڕێکی بوو ئیتر هەموو شتێکی بیرچۆوە، ئاخر دایکم کوڕی ویستبوو نەك خودا!"

فرانسیسکۆس پێکەنی، بەڵام خاتوو پیکا تووڕە بوو.

بەهەناسە هەڵکێشانەوە گوتی:" بیرمنەچۆوە، بەڵکو کێشەی ترم بۆ دروستبوو، چۆن دەکرێ بیرم چووبێتەوە؟ زۆر جاران خەونیشی پێوە دەبینم."

- " دایکە، یەکەمجار چۆنت ناسی؟ بۆمان بگێڕەوە!"

وایگوت و پاڵی بە باڵشتەکانەوە دادایەوە، ئەو بەدرێژایی ڕۆژ نوستبوو، هەنووکەیش لەهەموو جەستەیدا هەستی بە حەوانەوەیەکی خۆشدەکرد، پێڵووەکانی لێکناو گوتی:" گوێمان لە لاتە!"

خاتوو پیکا وەکی ئاگر هەڵایسابوو، سەری بەسەر سنگیدا شۆڕکردبۆوەو قەیرێك بێدەنگبوو، پێڵووەکانی بۆ سەرەوەو خوارەوە دەتروکان، دەتگوت باڵی تەیرێکی بریندارن. بونیام هەستیدەکرد ئەو قەشەیە لە قوڵایی ویدا، لەتاریکترین گۆشەو قوژبنی ناخیدا دەژی و ئەمیش دەترسێ دەریبهێنێ و بیهێنێتە بەر ڕوناکیی.

دوای ئەو بێدەنگییە درێژە گوتی:" کوڕەکەم ناتەوێ حەکایەتێکی ڕاستیت بۆ بگێڕمەوە؟"

فرانسیسکۆس چاوانی کردنەوەو برۆی گرژ کرد.

- " نا.. نا، حەکایەتی تر نا! کەنگێ یەکەمینجار ئەوت ناسی؟ کەنگێ و لەکوێ؟ چیی پێگوتیت؟ چۆن هەڵاتیت؟

خەڵکی زۆر شتی لێدەگێڕنەوە بەڵام باوەڕم پێیان نییە. هەنووکە ساتی ئەوە هاتووە حەقیقەتەکەی بزانم!"

فرانسیسکۆس سەیری منی کردو گوتی:" هەموو مرۆڤێك برینی نهێنییەکی سارێژ نەبوو لە ژیانیدا هەیە، برینەکەی دایکیشم ئەوەیە!"

خاتوو پیکا بە نائومێدیی گوتی:" باشە کوڕەکەم، هەموو شتێکت بۆ دەگێڕمەوە، هێور بەرەوە!"

دەستەکانی کەوتنە سەر کۆشی، پەنجەکانی باریك و ناسك بوون وەکی پەنجەکانی کوڕەکەی، بەتووڕەییەوە گەمەی بەدەسەسرە سپییەکەی دەکرد.

بەهێوریی کەوتە گێڕانەوە، وەك ئەوەی کۆششکات شتەکانی بیربکەوێتەوە:

- " ئێوارەیەکی درەنگی یەکشەممە بوو، بە ئەسپایی چوومە باخچەکەی بابمەوە تا ئینجانەی گوڵەڕێحان و شیوەران و وەنەوشەکان ئاوبدەم، گوڵە شەمەدانییەکی سوور

له ئێوارەوە شکۆفەی کردبوو، منیش لایەوە ڕاوەستام و کەوتمە ستایشکردنی.

له ناکاوێکرا کەسێك بە توندی پاڵی بەدەرگای حەوشەوە ناو هاتە ژوورەوە، بە ترسەوە ئاوڕمدایەوەو بینیم قەشەیەکی قەلەندەرو پێپەتیی کە جبەیەکی شڕوپڕی لەبەرداو گوریسێکی ئەستووری لەناوقەدەوە پێچابوو، لە بەرامبەرمدا ڕاوەستاوە.

دەممکردەوە بۆ ئەوەی هاوارکەم، بەڵام ئەو دەستی ڕایەڵکردو دۆعایکرد: (خودایە ئاوا بێت ئەم ماڵە!) وایگوت و دەستی هەڵبڕی، دەنگی گڕو تیژ بوو، بەڵام لەقوڵایی ئەو دەنگەدا هەستم بە میهرەبانییەك کرد کە لە وەسفکردن نایەت، ویستم پرسیاری لێبکەم چما ئەو کێیە، چیی دەوێت، بۆچی ئەوها هەناسەبڕکێی پێکەوتووە، کێ ڕاوی ناوە، بەڵام قوڕگم بە جۆرێك وشك ببوو یەك وشەم بۆ نەگوترا.

ئەو پرسیارەکەمی لەسەر لێوەکانم خوێندەوە، گوتی: (بەڵێ، بەدوامەوەن، دوژمنەکانی مەسیح بەدوامەوەن، من قەشە پێترۆسم، ناوو شۆرەتی منت بەر گوێ نەکەوتووە؟ من ئەو کەسەم کە ئەو بەیداخە شڕو پڕەی مەسیحم بەرزکردەوە کە بەگوڵی سۆسەنی سپی نەخشێنراوە، من ئەو کەسەم کە بەزگی برسیی و پای پەتیی، شاران و گوندانی لە پێوەداو قامچییەکەی لە دەستی مەسیح وەرگرت و ئێستاش بەو قامچییەوە زەناکاران و درۆزنان و فێڵبازان ڕاودەنێ و لە پەرستگای خودا دووریان دەخاتەوە.)

ڕیز ڕیز قسانیدەکرد، دەنگی هەراوزەنایەك لە جاددەوە دەهات، کۆمەڵێك خەڵك لەوێوە تێپەڕین، سوکایەتیی ئامێزانە پێدەکەنین و هەڕەشەیاندەکردو لە دەرگاکانیاندەدا، زەنگی کڵێساکەی نزیکمان بەتوڕەیی کەوتە زرنگە.

قەشە دەستەکانی گرمۆڵەکرد، ئاوڕی بۆ دەرگای حەوشە دایەوە، لێوەکانی گەست و زەردەخەنەیەکی گاڵتەجاڕییانەی هاتێ.

- (ئەوانە بۆنی مەسیح، بۆنی گەورەترین دوژمنی خۆیان لەهەوادا کردووە، ئەوانە دەقیژێنن و پەلامار دەدەن تا هەمدیس مەسیح لە خاچ بدەنەوە. باشە، پیلاتۆس و کایفاس، ئەو ڕۆژە دێ، دێ، ڕۆژی ئاخیرەت دێ!)

خەڵکەکە لەوێوە تێپەڕین بە بێئەوەی بوێرن لە دەرگای ماڵی ئێمە بدەن، بۆ خوارەوە بەرەو لای پردەکە چوون و دیارنەمان، من لە باخچەکەدا بەتەنها لەگەڵ قەشەدا مامەوە، دەلەرزیم و سەرنجم بڕیبووە گوڵە شەمەدانییە سوورەکە، تیشکێکی بەهێز لەو قەشە قەلەندەرەوە پرشنگیدەدا کە من نەمدەتوانی بەرگەی بگرم، بە چاوانێك سەیریدەکردم تژیی بوون لە ژان و ناسکییەکی سەیر. دەستم ڕایەڵکرد و گوڵی سووری شەمەدانی لە دەستمدابوو، بەڵام ئەو یەکسەر هەڵیپچوڕقاند، هاوارێکمکردو فرمێسك زایە چاوانم. برۆ ئەستوورەکانی گرژ کرد.

- (شەرم ناکەیت ڕۆحت دەدۆڕێنیت بەوەی کە لەبری ئەوەی لەخولقێنەر بنۆڕیت لەخولقێنراو دەنۆڕیت؟ پێویستە

هەموو جوانییەکانی سەر عەرد لەناوبرێن چونکە ناهێڵن نەبینراو ببینین؟)

فرانسیسکۆس کە تا ئەو کاتە سەری دانەواندبوو، گوێی ڕادێرابوو، ڕاچڵەکیی، گۆناکانی هەڵایسابوون.
هاواریکرد: " نا، نا!" ئەوجا لای بۆ کردمەوەو گوتی:" برا لیۆن تۆ دەڵێیت چیی؟"

- " گەورەم من چ بڵێم؟ ئەز کەسێکی سافیلکەم و بۆ ئەوەی باوەڕ بە شتێك بێنم دەبێ ئەو شتە ببینم و بیژنەفم و دەستی تێوەبدەم. تەنێ کاتێك دەتوانم مەزەندەی نەبینراو بکەم کە بینراوم بینیبێ، گەر بینراو نەبێ ئەوا تیادەچم!"

فرانسیسکۆس لەپەنجەرە کراوەکەوە لەباخچەکەی نۆڕی، لە پەرژینی مێوەکە، لەو هەورە سپییانەی نۆڕی کە لەئاسماندا مەلەیاندەکرد، ئەوجا گوتی:" جوانیی کیژی خودایە، من دڵنیام جوانیی کیژی خودایە، تەنها کاتێك کە لەجوانیی دەنۆڕین، دەتوانین مەزەندەی ڕوخساری خودا بکەین. دایکە

لەسەر ئەو گوڵە شەمەدانییانەی قەشەکەت هەڵیپچوڕقاند، هەقە وی ڕەوانەی دۆزەخ بکرێ!"

خاتوو پیکا وەڵامیدایەوە:" ئاخر ئەو بۆ ڕزگارکردنی ڕۆحی من ئەوەی کرد، گوڵە شەمەدانییەك چییە لەچاو ڕۆحی ئینساندا؟ خۆت واتەنی (قەشەکەم) بە گوڵە سوورەکەی دەستییەوە دەچێتە بەهەشت، لەبەر ئەوەی ڕۆحی منی ڕزگارکرد."

فرانسیسکۆس بە سەرسوڕماوییی سەیری دایکی کردو گوتی:" چۆن؟ چۆن ڕۆحی تۆی ڕزگارکرد؟ ئەی تۆ نەتگوت کاتێك باوکت هاتۆتەوە، دەریکردۆتە دەرەوەو ئیتر هەموو شتێك کۆتایی پێهاتووە؟ تۆ وات بۆ گێڕاومەتەوە، کەچیی ئێستا ... بۆچیی ڕاستییەکەت پێنەگوتووم؟"

- " لەبەر ئەوەی ئەو کات تۆ منداڵ بوویت و کە گەورەش بوویت گەر پێم گوتبایت پێمپێدەکەنیت. بەڵام کوڕەکەم ئێستا تۆ نەخۆشیت و جەستەت ماندووەو دەتوانیت بێ

ئەوەی پێبکەنیت پەیامە نهێنییەکانی خودا ببیەیت، هەر لەبەر ئەوە بڕیارمدا ڕاستییەکەت بۆ بگێڕمەوە."

فرانسیسکۆس بە شپرزەییەوە گوتی:" بدوێ، دایکە بدوێ، من ئیدی پێناکەنم، ڕەنگە بگریم، ساتی ئەوە هاتووە، ڕاستدەکەیت دایکە، ساتی ئەوە هاتووە ئەو چیرۆکە ببیەم."

هێشتا قسەکانی تەواو نەکردبوو، لە ناکاوێکڕا دایە قوڵپی گریان.

دایکی ترساو ئامێزی پێداکرد.

- " کوڕەکەم بۆچیی دەگریت؟ بۆچیی دەلەرزیت؟"

- " دایکە لەبەر ئەوەی هەستدەکەم خوێنی تۆ لە لەشی مندا دێ و دەچێ، دایکە..."

خاتوو پیکا بە دەسەسڕەکەی ئارەقەی لاجانگە و گەردنی خۆی سڕیی و لە منی ڕووانی، بۆ ساتێك دوو دڵ بوو، واملێکدایەوە کە ڕەنگبێ نەیەوێ لەبەردەمی مندا درێژە بەگێڕانەوەی چیرۆکەکە بدا. ئیدی من هەستام.

- " خاتوو پیکا دەتەوێ بڕۆم؟ ئەلعان دەڕۆم."

فرانسیسکۆس فەرماندەرانە دەستی ڕایەڵکرد.

- " ڕاوەستە، تۆ نابێت بچیت بۆ هیچ کوێ! دایکە شەرم مەکە، بەردەوامبە!"

لەخاتوو پیکام ڕووانی، نیگایەکی برندەی ئاراستەکردم، برۆکانی بەرزکردنەوە، وەك ئەوەی بیەوێ هەڵمسەنگێنێ.

دواجار گوتی:" مەرۆ، هەست بەچ شەرمێك ناکەم، دڵم پاقژەو دەدوێم."

- " ئەی دوایی!"

فرانسیسکۆس وایگوت و بێئارامانە لەدایکی ڕووانی.

-" قەشە دەستی نایە سەر سەرم و منیش هەستمدەکرد بڵێسەی ئاگر ڕۆ دەچێتە نێو سەرمەوە، بە گەروومدا دەچێتە خوارەوەو ناخم دەسوتێنێ. ئەوە چ بڵێسەیەك بوو؟ ئارەزووم بوو بگریم یان لە ناوەڕاستی باخچەکەدا بکەومە سەما، یاخود ڕاکەمە دەرەوە بۆ سەر جاددە، پێڵاوەکانم داکەنم و ڕێگەکان بدەم لەکۆڵەوەو ئیتر بۆ ماڵی بابم نەگەڕێمەوە. ئەز

دەسووتام، ئەدی ئەو بڵێسەیە چ بوو؟ بەخۆمگوت: دەشێ خودا خۆی بێت کە ئاوها ڕۆدەچێتە ناو ئینسانەکانەوە."

گۆناو گەردنی خاتوو پیکا هەڵایسابوون، هەستایە سەر پا، گۆزەی کریستاڵیی ئاوەکەی لەسەر تاقی پەنجەرەکە داگرت، پەرداخێك ئاوی تێکردو خواردییەوە، هەمدیس پەرداخێکی تریشی تێکردەوەو ئەویشی خواردەوە، دەتگوت گەرەکێتی ئاگری کلّپەسەندووی ناو ناخی بکوژێنێتەوە.

فرانسیسکۆس ئیتر نەیدەتوانی ئارام بگرێ، گوتی:" ئەی دوایی؟"

خاتوو پیکا سەری دانەواند.

- " کوڕەکەم دوای ئەوە بەتەواوی سەرم لێشێوا، ئیتر لەوە بەدوا چ شوێنێکم لەماڵە باب نەما، کاتێك قەشە دەرگای حەوشەی کردەوەو ئیشارەتێکی بۆ کردم بچم لەگەڵی، ئیتر من پێڵاوەکانم لەباخچەکە فڕێداو بەهەڵەداوان دوای کەوتم."

فرانسیسکۆس بەچاوانێکی زەقەوە لەدایکی دەنۆڕی و هەوڵیدەدا بدوێ، بەڵام نەیدەتوانی. من بەنیگەرانییەوە سەیریمدەکرد، نەمدەتوانی تێبگەم چما چ شتێکە کە ئاوها وروژانوێتی و ڕوخساری گۆڕیوە، ترسە، شادییە یان هەستکردن بەسوکایەتییە، یان هەرسێکیانە یەك لەدوای یەك، یاخود هەرسێکیان پێکەوەیە؟ لەبەر ئەوەی گا ڕەنگی ڕوخساری دەپەڕی و گا هەڵدەئایسا.

سەرئەنجام توانی زاری هەڵبێنێ و بدوێ.

- " ڕۆیشتیت؟ لەگەڵیدا ڕۆیشتیت؟ماڵەکەتت بەجێهێشت؟"

خاتوو پیکا دەنگی هێورتر دەینواند، گوتی:" ئا، لەگەڵیدا ڕۆیشتم، تەمەنم شانزە ساڵان و دڵیشم کراوەو ئامادە بۆ پێشوازیکردنی هەموو جۆرە موجیزەیەك. خودا لەو ئێوارەیەدا بەو شێوەیەی دەیویست خۆی پیشاندام، وی بۆ کیژانی تر خۆی لە شێوەی کوڕە بەگزادەیەکی جحێڵ و قۆزدا دەردەخا، بەڵام بۆ من لەشێوەی قەشەیەکی قەلەندەرو

پا پەتیی و جلك دڕاودا وەدیارکەوت. بەدوایدا ڕامکرد، گوندەکانمان لەپێوەدا، ئەو لەبارەی هەژارییەوە قسانی بۆ دەکردم، لەبارەی پاکیژەیی و بەهەشت و دۆزەخەوە، عەرد لەژێر پا پەتییەکانماندا دیارنەدەما، لەبەر ئەوەی لەگەڵ قەشەدا بەرەو ئاسمان هەڵدەگژاین.

بە شاخەکاندا هەڵدەگژاین و دەهاتینە خوارەوە، وەك دوو سەرکردەی گەورە خۆمان دەکرد بە گوندەکاندا، قەشە لە گۆڕەپانی گوندەکاندا ڕادەوەستا، دەچووە سەر بەردێك و دەستی هەڵدەهێناو دەکەوتە جنێودان بە بێئیمانان و بێشەرەفان و سەرگەورەکانی دونیا، خۆ گەر شەوبا، ئەوا من بەچرایەکەوە لەبەردەمیدا ڕادەوەستام و ڕوخسارە ترسناکەکەیم ڕووناك دەکردەوە، بۆ ئەوەی جوتیارەکان بتوانن بیبینن و ترس باڵیان بەسەردابکێشێ. لەولاشەوە بابم سوارەی ناردبووە شوێنم تا لە شاخ و گوندەکاندا بەدوامدا بگەڕێن و سەرەنجام بۆیان دۆزرامەوە. براکەمیان

لەگەڵ بوو، گرتمی و لەپاشکۆی ئەسپەکەیدا داینام و گەڕاینەوەماڵەوە."

خاتوو پیکا بێدەنگبوو، سەیری کوڕەکەی کردو زەردەخەنەیەکی هاتێ.

- " ئیتر ئەوە بوو دوای چەند ڕۆژێك بە مێردیاندام."

فرانسیسکۆس چاوانی لێکنا. لەو بێدەنگییە گەورەیەدا، گوێمان لەکەنارییەکە بوو ملی بەرەو ئاسمان بەرزکردبۆوەو شادومانانە دەیخوێند. هەڵبەت لە تەواوی ئەو ماوەیەدا کە خاتوو پیکا سەرگەرمی قسان بووە، ئەو هەر خوێندوویەتی، بەڵام ئێمە گوێمان لێی نەبووە. ئاخر ئێمە لەو کاتەدا خەیاڵمان تژی بووە لە کیژێکی پا پەتیی کە بە هەناسەبڕکێوە دوای قەشەیەکی قەلەندەر کەوتووە.

لەناکاوێکرا فرانسیسکۆس چاوانی کردنەوە، دەنگی تیژ و نووساو بوو.

- " دەمەوێ بە تەنها بم، بچنە دەرەوە!"

من و دایکی هەستاینە سەرپێ، یەك وشەمان لەدەم نەهاتە دەرێ، دەرگاکەمان کردەوەو چووینە ژوورەوە.

بەدرێژایی ئەوشەوە فرانسیسکۆس ڕوخسەتی بەکەس نەدا بچێتە ژوورەکەی. ئێمە دەنگی هەناسەدانیمان دەژنەفت و گوێمان لێیبوو هەندێکجار هەڵدەسا پەنجەرەکەی دەکردەوە تا هەوایەك هەڵمژێ.

بۆ بەیانی گوێم لێیبوو بانگیکردم: " برا لیۆن!"

بەپەلە چوومە ژوورەوە، بینیم لەسەر پشت لەسەر چەرچەفەکە ڕاکشاوەو هەناسەبڕکێیەتی، ڕوخساری دەتگوت مۆمیاکراوە.

بێئەوەی سەیرمکات گوتی:" برا لیۆن، من تیاچووم، لای ڕاستمەوە هەڵدێری خودایەو لای چەپیشمەوە هەڵدێری شەیتان، گەر باڵ شك نەبەم ئەوا دەکەومە خوارەوەو تیادەچم!"

- " فرانسیسکۆس چیتە؟ بۆچی هەڵدەلەرزیت؟ " وامگوت و لەئامێزما بەخۆمەوە گوشیم.

لەبەرخۆوە گوتی: " خوێنی دایکم، خوێنی دایکم ... گوێت لێ نییە؟ شێتێتیی؟"

- " فرانسیسکۆس ئەوە شێتێتیی نەبوو، بەڵکو ئەوە خودا بوو دایکتی هاندەدا."

- " شێتێتیی! تەواوی شەو خەونم بەوەوە بینی منیش پێڵاوەکانم لە باخچەکەی بابمدا تووڕداو کەوتمە خوارەوە، دەستم دەگێڕا بۆ شتێك خۆمی پێبگرمەوە، بەڵام تەنێ بۆشاییەکی بەتاڵ بەدەستمەوە دەهات!"

باسکی ڕاوەشاند، دەستەکانی دەکردنەوەو دایدەخستن و هەوای دەگرت.

بە ئەسپایی و هێور نێوچەوانیم شێلا، وردە وردە خەریکبوو هێور دەبۆوە، وەکی تەیرێکی بریندار سەری بەسەر ملیدا شۆڕکردەوە، دوای چرکەیەك خەوی لێکەوت.

کە نووست، من تەماشایم دەکرد، هەنووکە خەو هەموو دەروازەکانی خۆی بەڕوویدا کردبۆوە، هەوڵمدەدا مەزەندە بکەم لەناوەوەیڕا چ باسە. چونکە هەر ساتێك و شێوەی

ڕوخساری دەگۆڕا، گا بەسەرسوڕمانەوە برۆکانی بەرز دەکردنەوە، گا لێوی بە خەمێکی لە وەسف نەهاتوو کەوانەیی دەکردەوە، گایش پرشنگێك سەراپای ڕوخساری دادەگرت و پێڵووەکانی دەتروکاند، وەك بڵێی بەرگەی ئەو ڕۆشناییە نەگرێ.

لە ناکاوێکرا دەستی ڕایەڵکردو بەترسەوە قۆڵی گرتم.

گوتی : " برا لیۆن، ئەوە تۆیت؟ دەیبینیت؟"

- " گەورەم کێ؟ تۆ خەون دەیبینیت!"

- " نا، خەون نەبوو نا، برا لیۆن گەر شتێك هەبێ لەحەقیقەت ڕاستتر بێت، ئەمە ئەو شتەیە!"

هەستاو لەسەر چەرپاکەی دانیشت و چاوانی هەڵگلۆفت.

- " واتزانی نوستبووم؟ نا، نەنوستبووم، دەرگاکان داخرابوون و ئەویش وەکی نابینایەك بە دەسگێڕان و بە باوەشێکی کراوەوە هاتە ژوورەوە. جلکێکی شڕو پڕو پینەکراوی پۆشیوو بۆنێکی گەنیویشی لێدەهات، هاتە پێشەوە بۆ لای چەرپاکەم، دەستی گێڕا تا دۆزیمییەوە،

گوتی:(تۆ کوڕە نازدارەکەی بێرناردۆنێیت؟) من بە هەڵلەرزینەوە وەلامیمدایەوە:(بەڵێ هەوم!) گوتی: (هەستە، جلکەکانم لەبەر داکەنە، بمشۆ، خواردنم بدەرێ!) داوای نەدەکرد بەڵکو ئەمری دەکرد، پێیمگوت:(تۆ کێیت؟) گوتی: (یەکەمجار جلەکانم لەبەر داکەنە، بمشۆ، خواردنم بدەرێ!)

هەستام و کەوتمە داکەندنی جلکەکانی، خودایە چ جلکێکی شڕو پڕی لەبەردابوو! چ جلکێکی پینە پینە! چ جلکێکی پیس! کاتێك بەڕووت و قووتیی ڕاوەستا، خودایە چ لاشەیەك بوو، چ قاچ و قولێکی ئاوساوی تژیی لە سەدان برین! ئەرەقچنەکەی سەریم داگرت، لاجانگەکانی جێ نیشانەی ئاسنێکی سوورەوە کراوی پێوەبوو، زامێکی سووری وەك خاچیش بەنێوچەوانییەوە، بەلام ئەوەی وایلێکردم بترسم، ئەو چاڵە قوولانە بوون کە لەدەست وپێیدابوون و خوێنیان لێدەچۆڕا.

هەمدیس لێمپرسییەوە:(تۆ کێیت؟) وامگوت و بەترس و قێزلێهاتنەوەوە لێیمڕووانی.

وەڵامیدایەوە: (بشۆ!) چووم ئاوم گەرمکردو شۆردم، لەسەر ئەو سنوقە گەورەیەی ئەوێ دانیشت، ئەوجا گوتی:(ئێستا دەمەوێ نان بخۆم!) دەفرێکی گەورەی پڕ لەخواردنم لەبەردەمیدا دانا، دانەوێوەو مشتێك خۆڵەمێشی لە ئاگردانەکە دەرهێناو کردییە خواردنەکەوەو ئەوسا کەوتە خواردنی.

کاتێك لە خواردنەکەی بۆوە، هەستاو دەستیگرتم، هەنووکە ڕوخساری میهرەبانتر دەینواند، هاوڕێیانەو میهرەبانانە سەیریکردم. گوتی: (تۆ ئێستا برای منیت، ئەگەر تۆ بەسەر مندا بنوشتێیتەوە، ئەوا ڕوخساری خۆت دەبینیت، گەر منیش بەسەر ڕوخساری تۆدا بنوشتێمەوە، ڕوخساری خۆم دەبینم، تۆ برای منیت، خودا حافییز، ئێستا دەڕۆم!) گوتم:(بۆ کوێ دەڕۆیت؟) گوتی:(بۆ ئەو شوێنەی تۆی بۆ دەڕۆیت، بە ئومێدی دیدار!)

وایگوت و دیار نەما، لە فەزادا بووە هەڵم. هێشتا بۆنی لە هەوادا دەکەم. باشە ئەو کێ بوو؟ برا لیۆن پێتوایە ئەو کێ بووبێ؟"

وەڵامیم نەدایەوە، لەسەر ئەو سنووقە هەستام کە لەسەری دانیشتبووم، تا لەگەڵ ئەو نەبینراوەدا لێکنەچوێنرێم، بەڕاست ئەو کێ بووە؟ پەیامێك بووە لەڕۆحە تاریکە شەڕانگێزەکانەوە؟ پەیامێك بووە لە دەسەڵاتە ڕوناکەکانەوە؟ تاقە شتێك لێی دڵنیابووم ئەوەبوو کە شەڕێکی گەورە لە فەزای دەوراندەوری ئەو کوڕە جحێڵەدا هەڵایسا بوو.

سێ ڕۆژیتر تێپەڕی، گۆنا ڕەنگپەڕیوەکانی فرانسیسکۆس خوێنیان تێزایەوە، خوێن بەنێو ماسولکەکانیدا کەوتەوە گەڕ، لێوەکانی سوور هەڵگەڕانەوە، ئارەزووی خواردنی تێهاتەوە، جەستەی پێویستی بەخۆراك بوو. لەگەڵ جەستەیدا ڕۆحیشی هێزی تێهاتەوەو دونیاش ڕەوتە ئاساییەکەی خۆی وەرگرتەوە. هەموو شتەکان بۆ دۆخی جارانیان گەڕانەوە: کورسی و قەنەفەکانی ژوورەکە،

باخچەکە، بیری ئاوەکە، پەرژینی مێوەکە، دەنگە دەنگەکانی شەقام و شەوە ئەستێرانی ئاسمان. هەموو شتەکان خۆیان لەو سیستێمەدا ڕێکخستەوە کە زەمەن و خودا پێیبەخشیبوون، ئیدی لەگەڵ خوێنی فرانسیسکۆسدا هەمدیس دونیا خۆی ڕێکخستەوە.

ڕۆژی چوارەم کازیوە، زەنگی ناقوسەکانی کڵێسای ڕوفینۆ لێیاندا، خاتوو پیکا چوو بۆ نوێژو دایەنە پیرەکەش لەگەڵیدا چوو، جەنابی بێرناردۆنێ هێشتا لەسەفەرەکەی نەگەڕابۆوە. ناقوسەکان زەنگی نوێژی جەژنی مەزنیان لێدا، چونکە ئەوڕۆ بیست و سێی سیپتێمبێر، جەژنی قەدیس دامیانۆ ی خۆشەویستی ئاسیزییەکان بوو.

کڵێسا چکۆڵەکەی ئەو قەدیسە لەوەدا بوو بڕوخێ، ئەو کڵێسایە کەوتبووە دەرەوەی شارو بەسەر دەشتەکەدا دەینۆڕیی، ڕۆژگارێك ئەو کڵێسایە خاوەن شکۆو ڕێزی خۆی بووەو هەموو ساڵێك لەم ڕۆژەدا ئاهەنگێکی مەزن ڕێکدەخراو پەیکەرەکەی قەدیس بە زێڕو زیوی خەڵاتکراو

دەڕازێنرایەوە. بەڵام ئێستا ئەو کڵێسایە داڕوخابوو، دیوارەکانی درزیان بردبوو، تاقە شتێك وەکی خۆی مابێتەوە، خاچێکی گەورەی بێزانسیی بوو کە مەسیحی لەخاچدراوی ڕەنگپەڕیوو خوێناوی لەسەر هەڵواسرابوو. میهرەبانییەکی سەیر ڕوخساری ئەو مەسیحەی پۆشیبوو، خەمێك بە ڕوخسارییەوە بوو کە ئینسانیی بوو نەك خودایی، بوونیم هەستپێدەکرد کە چۆن وەکی ئینسانێك گریاوەو مردووە. ئەو مەسیحییانەی لەبەردەمیدا کڕنۆشیان دەبردو لێیان دەنۆڕی، لەرز دایدەگرتن، پێدەچوو ئەوە خۆیان بن کە لە خاچدەدرێن و ئازار دەچێژن.

بەیانی لەگەڵ شەبەقدا چوومە ژوورەکەی فرانسیسکۆس. خاتوو پیکا لە نەبوونی مێردەکەیدا لەوێ، ژوورێکی چکۆڵەی بۆ دابینکردبووم و لەوێ دەمتوانی بنووم و نزیکی کوڕەکەیشی بم، چونکە هەمیشە لەبارەی نەخۆشیی کوڕەکەیەوە ڕاوێژی پێدەکردم و نەیدەویست لێی دوور بکەومەوە. وا ئەمڕۆ ئەوم بینی بە شادومانی لەسەر

چەرپاکەی دانیشتبوو. چاوانی بڕیبووە دەرگاکەو چاوەڕێی منی دەکرد.

هەرکە بینیمی گوتی:" دە وەرە ژوورەوە ئەی شێری خودا. دەبینم یاڵەکەت شانە کردووەو وەکو شێر سمێڵت لوولداوەو زوبانت دەلێسیتەوە، نانت خواردووە؟"

وەڵامدایەوە:" خودا خێری دایکت بنووسێ فرانسیسکۆس، بەر لەوەی بچێت بۆ نوێژ، بە دایەنەکەدا نان و پەنیرو شیری بۆ ناردم. بەڵێ گەورەم، من پێموایە خەریکە دەبمە شێر."

پێکەنی و ئاماژەی بۆ سنوقە وێنە لەسەر هەڵکۆڵراوەکەی نزیك چەرپاکە کردو گوتی: "دانیشە!" کەنارییەکە هەمدیس کەوتەوە خوێندن، خۆر کەوتبووە سەری و سینگ و ملی تژی بوون لە گۆرانیی.

فرانسیسکۆس بۆ ماوەیەکی درێژو بەدەمێکی نیوە کراوەوە لەکەنارییەکەی ڕووانی و چاوانی پڕ ببوون لەفرمێسك.

دواجار بە چرپەوە گوتی: " کەناریی وەکی ڕۆحی بونیام وەهایە، وی توولّە ئاسنینەکانی چوار دەوری خۆی دەبینێ، بەڵام نائومێد نابێ، بەڵکو گۆرانیی دەڵێ و هەر گۆرانیی دەڵێ. ئیدی برا لیۆن دەبینی ڕۆژێك دێ ئەو گۆرانییە توولّە ئاسنینەکان لەت و پەت دەکا."

من زەردەخەنەیەکم هاتێ و لە دڵی خۆدا گوتم:" چما لەتوپەتبوونی توولّە ئاسنینەکان هێند سانایە!"

فرانسیسکۆس زەردەخەنەکەی بینیم و خەمبار بوو.

گوتی : "چییە؟ باوەڕ ناکەیت؟ باشە تۆ قەت بیرت لەوە نەکردۆتەوە پرسیار لەخۆت بکەیت ئایا جەستە - ئێسك و قژو گۆشت - هەیە، یاخود هەموو شتێك هەر ڕۆحە؟"

- " هەرگیز، فرانسیسکۆس هەرگیز، لێمببوورە، من ... پێمگوتیت من کابرایەکی خاکیم و ئەقڵیشم هەر خاکییانەیە!"

- " هەروەها منیش برا لیۆن، تا ساتی نەخۆشکەوتنم چ بەدگومانییەکم لە وەها شتێك نەبووە. خودا لەڕێگەی

تەمبەڵییەوە تۆی بەلای خۆیدا ڕاکێشا، پێموایە منیشی لەڕێگەی نەخۆشییەوە ڕاکێشاوە، بەڕۆژیش نا، بەڵکو بەشەو، لەو دەمەیدا کە نووستووم و چ بەرەنگاربوونەوەیەکم لەدەست نایەت. لەخەونەکانمدا بەخۆمدەگوت ڕەنگە چ جەستەیەك بوونی نەبێ، بەڵکو تەنها ڕۆح هەبێ، ڕۆحێك کە ئێمە دەتوانین دەستی لێوەبدەین و بیبینین و بەجەستە ناوی بەرین. هەموو شەوانێك لەکاتی نەخۆشییەکەمداو کاتێك خەو بەدیلیی دەگرتم، هەستمدەکرد چۆن ڕۆحم سووکەڵەو ئارام بەسەر تەختەنوێنەکەمەوە دەجوڵێ و لەپەنجەرەکەوە دەچێتە دەرێ و لەباخچەکەدا دەکەوێتە پیاسە، پاشان پاڵ بە پەرژینی باخچەکەوە دەداتەوەو ئەوجا وەکی شەپۆل بەسەر سەربانەکانی ئاسیزییدا دەسوڕێتەوە. ئیدی من لە ناکاوێکرا لەو نهێنییە گەورەیە تێگەیشتم کە چ جەستەیەك بوونی نییە، برا لیۆن چ جەستەیەك بوونی نییە، تەنها ڕۆح هەیە!"

لەسەر چەرپاکەی هەستاو ڕوخساری پرشنگیدەدا.

بەخۆشحاڵیی هاواریکرد:" مەزەندە بکە، برا لیۆن مەزەندە بکە گەر تەنها ڕۆح هەبێ، ئەوسا ئێمە دەتوانین بەیەك قەڵەمباز بگەینە کوێ! چ جەستەیەك نییە ببێتە بەربەستی بەردەم فڕینمان و بەیەك قەڵەمباز دەگەینە ئاسمان!"

بێدەنگبوو، بەتەواوی لەقسەکانی نەدەگەیشتم، بەڵام ڕۆحم لە هەمووی حاڵیدەبوو.

- " من ئەو قەڵەمبازەش لەخەوندا دەدەم!" وایگوت و بەتوندی هەستاو باسکەکانی وەکی باڵ بەرەو ئاسمان تەکاندا.

- " ئاوهایی! چ شتێك نییە ساناترو سووکتر بێت لەو کاتەی کە بونیام خەون دەبینێت. بەڵام من ئەوە دەکەم، دەبینیت، بڕیاری خۆمداوە، خوێنی دایکم لەناوەوەمڕا بانگمدەکا، گەر بێداریش بم هەر ئەوە دەکەم. بەڵام ئەوە شتێکی زۆر قورسە، برا لیۆن یارمەتیمبدە!"

- " بەسەرچاوان برا فرانسیسکۆس یارمەتیت دەدەم، بەخۆشحاڵییەوە یارمەتیت دەدەم، بەڵام چۆن یارمەتیت بدەم؟ دەسوخەتم وەکی شقڵی وپقڵیی منالاًن وەهایەو تێگەیشتنیشم هێندەی تۆزێکە. جگە لە دڵم چ شتێکیترم نییە، بەڵام چیی بەو دڵە دەکرێت؟ ئەو دڵە بەستەزمانەی کە لە ئەزەلەوە کەمێك گێل و سەر سواڵکەرەو هیی ئەوە نییە پیاو پشتی پێبەستێ. پێمبڵێ ئیتر چۆن دەتوانم یارمەتیت بدەم؟"

- " تۆ دەتوانیت، دەتوانیت، بەخێراییش دەتوانیت. گوێڕادێرە! سبەینێ من دەتوانم هەستم، تۆ وەرە ژێر باڵم و مەهێڵە بکەوم. دەچین بۆ کڵێسا چکۆڵەکەی قەدیس دامیانۆ!"

بە سەرسامیی گوتم:" بۆ کڵێسای قەدیس دامیانۆ؟ ئەمڕۆ جێژنی ئەوە، گوێت لە زەنگی ناقوسەکان نەبوو؟"

فرانسیسکۆس دەستەکانی بەیەکدا ماڵی و گوتی:" ئەمڕۆ! هەر لەبەر ئەوەیشە....."

- " لەبەر چیی ؟"

- " خەونێکم بینی ... لەخەونمدا ویم بینی ... شەوێکی درەنگ هاتە خەونەکەمەوە بۆ لام، جلك شڕو پێپەتیی، خۆی بەسەر گۆچانەکەیدا دانەواندبۆوەو دەگریا. من ترسام، ڕامکرد تا یارمەتیی بدەم ، چوومە ژێربالّی و دەستیم ماچکرد. گوتم : (ئەی قەدیسی خودا مەگری، چ شتێکت لێڕوداوە کە ئاوها دەگریت؟ ئەدی چما تۆ لە بەهەشت نیت؟) سەری ڕاوەشاندو وەلاّمیدامەوە: (مرۆڤ لە بەهەشتیشدا هەر دەگری، بەلاّم بۆ ئەو کەسانە دەگری کە هێشتا لەسەر عەرد خۆیان ڕادەکێشن. من تۆم بینی کە بە ئارامیی لەسەر متیلە پەڕەکەی سەر چەرپا جوانەکەت ڕاکشابوویت، خەفەتم بۆ خواردیت. تۆ بۆچیی ڕاکشاویت و نووستوویت؟ شەرمناکەیت؟ ئاخر کلّێسا لە خەتەردایە!)

- (لە خەتەردایە؟ ئەدی من چ بکەم؟ دەتەوێ چ بکەم؟)

- (دەستت ڕایەلّکە، شانت بنێرە ژێری، مەهێلّە داڕوخێ!)

- (من؟ من؟ کوڕەکەی بێرناردۆنیٚ؟)

- (بەڵێ تۆ، فرانسیسکۆسی ئاسیزیایی. وا دونیا بەسەر یەکدا دەڕوخێ، مەسیح لەخەتەردایە، هەستە. پشتت بنێرە ژێر دونیا تا نەڕوخێ، کلێساو نوێژخانەکەی منیش هەمان شت خەریکە دەڕوخێن و وێران دەبن، ڕایانگرە!)

شانی گرتم و پاڵێکی توندی پێوەنام، ئیدی زەندەقچووانە وەئاگابوومەوە."

فرانسیسکۆس شانی ڕووتکرد. گوتی:" بنۆڕە، پێموایە هێشتا دەتوانیت جێپەنجەکانی لەسەر شانم ببینیت، وەرە پێشتر.. سەیرکە!"

نزیکی بوومەوە، بەڵام یەکسەر بەسەرسوڕماویی گەڕامەوە دواوەو خاچم کێشا.

لەبەرخۆوە بە هەڵلەرزینەوە گوتم: " خودایە ڕەحم پێبکە!" بە ئاشکرا جێنیشانەی شین و ڕەشی پەنجەکانیم لەسەر شانی فرانسیسکۆس بینی.

فرانسیسکۆس گوتی:" مەترسە، ئەوە جێپەنجەکانی قەدیس دامیانۆیە!" پاش چرکەیەك گوتی:" ئێستا تێگەیشتیت بۆچی دەبێ بچین بۆ کلێسا چکۆلەکەی دامیانۆ؟ ئەو کلێسایە لەوەدایە بڕوخێ، برا لیۆن دەبێ ئێمە هەمدیس ڕۆینێینەوە، دەبێ بە بەردو چیمەنتۆ ئاوەدانیکەینەوە، دەبێ درزەکانی سەربانەکەی بگرین، دەبێ دیوارەکانی ڕۆنێینەوە کە داڕوخاون و هەمدیس چرا پیرۆزەکەی پڕکەینەوە لە زەیت، ئاوها سەر لەنوێ ڕوخساری ڕوناکدەبێتەوە."

- " فرانسیسکۆس، ئایا ئەمە هەموو ئەوەبوو کە ئەو دەیویست پێتبلێ؟ یاخود....."

فرانسیسکۆس قسەکانی پێبڕیم و لێنەگەڕا تەواویکەم، وەك ئەوەی بترسێت زیاتر پێی لێهەڵبڕم گوتی:" ئا، ئەوەبوو، با جارێ لەمەوە دەستپێبکەین، بێدەنگ!"

بێدەنگبووم، بەڵام دڵم بەتوندی کەوتبووە تەپە تەپ. هەستمدەکرد ئەو خەونەی فرانسیسکۆس لەخوداوە هاتبوو،

ئەوە پەیامێکی نهێنیی و خەتەرناك بوو، من دەمزانی گەر خودا بیەوێ مرۆڤێك کۆنترۆڵکات، ئەوا نەك هەر ڕوحمی پێناکا، بەڵکو لە قولەپێیەوە تا تەوقی سەری ڕایدەوەشێنێ و ڕێشی تێدەچێ بیکاتە هەزار پارچەوە. هەر کە فرانسیسکۆسم بینی بە خۆشحاڵییەوە لەسەر چەرپاکەی هەستا، ئیدی زەندەقم چوو.

بۆ بەیانیی ڕۆژی دواتر، فرانسیسکۆسم بینی لەخەو هەستابوو. خۆیگرتبوو بە باسکی دایکییەوەو بەماڵەکەدا دەهات و دەچوو، ئارەزوومەندانە چاوانی دەکردنەوەو هەر دەتگوت یەکەمینجارە شتەکان دەبینێ، لە ژووره گەورەو کراوەکانی دەنۆڕیی، سەیری سنوقە وێنە لەسەر هەڵکۆڵراوەکانی دەکرد، سەیری وێنەکانی قەدیسی دەکرد، کاتێك لەبەر دەرگای باخچەکەدا ڕاوەستا، بەشانازییەوە کەوتە ستایشکردنی بیری ئاوەکە بەلێوارە زیادە مەرمەڕییەکانی و ئینجانەی گوڵە بۆنخۆشەکانی چواردەوری، کەوتە ستایشکردنی ئینجانەی گوڵە ڕێحان و شیوەران و

وەنەوشەکان کە خاتوو پیکایان دەخستەوە یادی زێدەکەی. لە سوچێکی دیوارەکەداو نزیك دەرگای حەوشە وێنەیەکی بەردینی چکۆڵەی خاتوونی پاکیژە دانرابوو کە خودای چکۆڵەی بە باوەشەوە بوو.

هەر کە فرانسیسکۆس منی بینی، بە پێکەنینەوە گوتی:" ڕۆژباش، ڕۆژباش شێری خودا، ئەمە ئەو شێرەیە کە بۆلای مەڕەکان دەچێ، بەڵام لەبری ئەوەی لووشیان بدا، کەچی لێیان دەپارێتەوە!"

ئەوجا لای بۆ دایکی کردەوە.

- " دایکە ئەوە کام یەکێك لەنوسەرەوەی ئینجیلەکان بوو کە شێرێکی لەتەکدا بوو؟ لوقا بوو؟"

خاتوو پیکا هەناسەیەکی هەڵکێشاو وەڵامیدایەوە:" نا کوڕی خۆم، ئەوە مارکیوس بوو. تۆ کە بەدەگمەن دەچیت بۆ کلێسا، ئیتر لە کوێوە بزانیت!"

ئەوجا فرانسیسکۆس هات و خۆی بە منەوە گرت و گوتی : " باشە، من مارکیۆسم و ئەمەیش شێرەکەمە، ئێستا وەرە بابڕۆین!"

خاتوو پیکا هاواریکرد:" بۆ کوێ دەچیت؟ کوڕی خۆم چما نابینیت هێشتا ناتوانیت بەپێوە خۆت ڕاگریت؟"

فرانسیسکۆس قۆڵیگرتم و گوتی:" دایکە مەترسە، ئەی گوایە نابینیت شێرێکم لەگەڵە؟"

ئەوجا نیشانەی خاچی کێشاو گوتی: " بەناوی خودا!"

لەبەر دەرگای حەوشە ڕاوەستا.

- " دایکە، ئەمڕۆ چەند شەممەیە؟"

- " کوڕەکەم ئەمڕۆ یەکشەممەیە."

- " چ مانگێکەو چەندی مانگە؟"

- " کوڕەکەم ئەمڕۆ بیست و چواری سێپتێپمبەرە! بەڵام بۆچیی دەپرسیت؟"

- " دایکە بڕۆ، لەپشتی وێنەکەی لەخاچدراو بنووسە: یەکشەممە، بیست و چواری سێپتێمبەری هەزارو دوو سەدو

شەش، دواى لەدايكبوونى ڕزگاريى، فرانسيسكۆس ى كوڕم هەمديس لەدايكبۆوه!"

❊

سێ

چ بەیانییەکی هیجرەت بوو ئەو بەیانییە! چ باڵگەلێك بوون ئەو باڵانەی کاتێك ئێمە بە جاددە باریکەکانی ئاسیزییدا دەڕۆیشتین هەڵیانگرتین! گەیشتینە گۆڕەپانی قەدیس جیۆرج، بە دەروازەی شاردا تێپەڕین و چووینەوە سەر ئەو ڕێگەیەی کە بەرەو دەشتەکە شۆڕدەبۆوە.

بەیانییەکی پاییزیی بوو، تەمێکی تەنك خۆی لە سەر دارزەیتون و ڕەزەکان هەڵخستبوو، ترێکان هێشوو هێشوو شۆڕ ببوونەوەو هەندێکیشیان لە ئەرزەکەدا دانرابوون و لەچاوەڕێی ترێڕناندا بوون، دوایین هەنجیرەکان بەلقی دارەکانیانەوە ڕەشداگەڕابوون و تەیرە چکۆڵە برسییەکان بەدەوریاندا دەفڕین و دەیانزیقاند. دارزەیتونەکان تژیی بوون لەمیوە، ئەو میوانە بەهەموو گەڵایەکی چکۆڵەو بەهەموو دڵۆپە ئاوێکی زوڵاڵ کە دەچۆڕا، دەلەرینەوە. لەو خوارەیشەوە دەشتەکە ڕاکشاوو نوستوو، ئاخر هێشتا ئەو

تەمە تەنکەی بەیانیی نەڕەویبۆوە. کێڵگە درەوکراوەکان دەدرەوشانەوە بەزێڕو گوڵە خەشخاشەکان لەنێو پوش و پەڵاشەکانەوە دەبریقانەوە، وەك شازادە جلکی ئەرخەوانییان پۆشیوو سەرو خاچێکی ڕەشیشیان بەسەر دڵەوە بوو.

ئەریٚ چ شادومانییەك بوو ئەو شادومانییە! چۆناوچۆنی دڵمان نەکەوتبایە سەما؟ نەك بەتەنها هەر دڵی ئێمە، بەڵکو دڵی هەموو دونیا!

فرانسیسکۆس نەدەناسرایەوە، کەس نەیدەزانی لەکوێوە ئاوها شادومانییەك و ئاوها گوڕێکی تێرژابوو؟ ئیتر ئەو چ پێویستی بەوە نەبوو خۆی بە منەوە بگرێت، بەڵکو وەکی فریشتەیەك نەرم و سووکەڵە لەپێشەوە دەڕۆیشت. لەپێشەوە دەڕۆیشت و گۆرانیی گۆرانیبێژە گەڕۆکەکانی بە زوبانەکەی زێدی دایکی دەچڕیی، هەر دەتگوت یەکەمینجارە دونیا دەبینیٚ.

دوو گای پیرۆز بەلاماندا تێپەڕین، ڕەنگیان سپی و تاجی گوڵە گەنمیان نرابووە سەر، فرانسیسکۆس ڕاوەستاو

بەشانازییەوە تەماشایکردن. نەرم و سوکەڵە ملە بریقەدارەکانیان بەلای ڕاست و چەپدا وەردەگێڕا، بە زوبانە زبرەکانیان کەپووە تەڕەکانیان دەلستەوە. فرانسیسکۆس دەستی هەڵبڕی و سڵاویلێکردن.

لەبەر خۆیەوە گوتی:" چەند بەشکۆیانەیە! چ هاوکارانێکی خودا! چ جەنگاوەرانێکی مەزن!"

خۆی لێیان نزیك خستەوە، دەستی هێنا بە سمت و کەفەڵە سپیی و پانەکانیاندا، گاکان خواوڕاسان و بەهێوریی، لایانکردەوەو وەك بونیام سەیری ئەویانکرد!

فرانسیسکۆس بە پێکەنینەوە گوتی: " گەر خودا بام ئەوا ڕێگەم دەدا گاکانیش لەگەڵ قەدیسەکاندا بچنە بەهەشت. برا لیۆن دەتوانیت مەزەندەی بەهەشت بکەیت گەر گوێدرێژ و گاو تەیری لێنەبێ؟ من ناتوانم. ئاخر فریشتەو قەدیسەکان بەس نین، نا، بەهەشت پێویستی بە گوێدرێژو گاو تەیرەکانیش هەیە!"

پاشان پێکەنی و گوتی: " برا لیۆن هەروەها بەهەشت ئاتاجی بەشێرێکی وەکی تۆیش هەیە!"

منیش دەستم بە قژە درێژەکەیدا هێنا کە لە دواوە بەسەر شانیدا پەخشش ببوو، گوتم: "فرانسیسکۆس هەروەها بەهەشت سترانبێژێکی وەکی تۆیشی پێویستە!"

بەردەوامبووین لە ڕۆیشتن، بۆ خوارەوە سەرەو لێژایی بوو، بۆیە کەوتینە ڕاکردن.

لە چاوتروکانێکدا فرانسیسکۆس بەسەرسامییەوە ڕاوەستا.

- " بۆ کوێ دەچین؟ ئەرێ بۆچیی ڕادەکەین؟"

- " گەورەم ، ئەی بڕیار نەبوو بچین بۆ کەنیسەی قەدیس دامیانۆ؟ بیرت چۆتەوە؟"

فرانسیسکۆس سەری ڕاوەشاند، دەنگی نائومێدانە دەینواند.

بەخەمەوە گوتی: " من پێموابوو بۆ ڕزگارکردنی مەرقەدی پیرۆز دەچین، من وامزانی لەبەر ئەوەیە کە ڕادەکەین!"

بە سوعبەتەوە گوتم : " ئێمە هەر هەردووکمان؟"

فرانسیسکۆس وەڵامیدامەوەو لە ناکاوێکڕا ڕوخساری ڕووناکبۆوە:" ئاخر ئێمە دووان نین، ئێمە دووان نین، بەڵکو سیانین!"

من ڕاچڵەکیم، هەر بە ڕاستیی ئێمە سێ کەس بووین! ئاخر ئەو شادومانییە، ئەو دڵنیاییە، پێشبڕکێی ئەو پیاوە بەهێزانە. ئەی ڕۆحی من، ئەوە ڕێڕۆیشتنێکی ئاشتییانە نەبوو، پێدەچوو شەڕێك هەڵایسابێت، سوپاکە پێکهاتبێ لەم خاوەن شکۆ جحێڵەو لە سواڵکەرێك و لە خوداش کە لە پێشەوە دەڕۆیشت. ئێمە ئاوها هەڵمەتمان دەبرد.

لەو کاتەوە ساڵانێك تێپەڕیون، فرانسیسکۆس چۆتە بەهەشت و منیش هێشتا ئەوەم پێ ڕەوانابینرێ و بە شایانی ئەوە نازانرێم عەرد جێبێڵم. من پیر بووم، قژم

ڕووتاوەتەوە، دگانەکانم کەوتوون، ئەژنۆکانم ئاوساون، خوێنبەرەکانم ڕەقهەڵاتوون، هەنووکە کە قەڵەم دەگرم بەدەستمەوە دەستم دەلەرزێ، ئاو لەچاوانمەوە بەخوڕ دەڕژێ و پەڕە قاقزەکانم تژی دەبن بە پەڵەو فرمێسك. بەڵام ئەلعان کاتێك بیر لەو بەیانیی هیجرەتە دەکەمەوە، ئارەزووی ڕاکردنم تێدا دەوروژێ، ئارەزوو دەکەم پڕ بدەمە گۆچان و هەڵگژێم و زەنگەکان بهێنمە زرنگە و دونیا وەئاگا بێنمەوە. هەر بەڕاست برا فرانسیسکۆس قسەکەی تۆیە، چ جەستەیەك بوونی نییە، تەنها ڕۆح هەیەو هەر ئەویشە فەرمان دەدا. ڕابە ئەی ڕۆحی من، ئەو بەیانییە بهێنەرەوە یادت کە ئێمە بەرەو کڵێسای قەدیس دامیانۆ دەفڕین و هەموو شتێك بگێڕەوە، مەترسە، لە خانەگومانان و ترسنۆکان مەترسە!

هەروا کە بەرەو پێشەوە ڕاماندەکرد، لە ناکاوێکڕا هاوارو پێکەنینی کچانەمان هاتە گوێ، هەنگاوەکانمان خێراترکردو گەیشتینە کڵێسا وێرانەکەی قەدیس دامیانۆ. دیوارەکان لار

ببوونەوەو گژوگیا بەردەکانیان داپۆشیوو خۆیان لە ژێر گوشاریاندا ڕەها کردبوو، زەنگی چکۆڵەی بورجەکە وێران ببوو، بەردەکانی هێشتا لە باخچەکەدا و لە نزیکیشیانەوە زەنگە چکۆڵەکە کڕو بێدەنگ کەوتبوو. دەنگی هاوارو پێکەنینمان لەهەموو لایەکەوە دەژنەفت، بەڵام چ کەسێکمان نەبینی. فرانسیسکۆس ئاوڕی بۆ دامەوەو بە حەپەساوی سەیریکردم.

گوتی: " هەموو وێرانەکە پێدەکەنێ، ڕەنگبێ ئەوە فریشتەکان بن!"

من خەریکبوو دەشڵەژام، گوتم:" ئەی ئەگەر ڕۆحە شەڕانگێزەکان بن؟ وەرە با بڕۆین!"

- " برا لیۆن ڕۆحی شەڕانگێز ئاوهایی پێناکەنێ، ئەوە فریشتەکانن. ڕاوەستە، گەر دەترسیت ئەوا خۆم بە تەنها دەچمە کڵێساکەوە."

شەرم دایگرتم، گوتم:" نا، لەتەکتا دێم، ناترسم!"

دەرگای حەوشەی کڵێساکە لە گرێژنە چوو بوو. بە بەر دەرگای پۆشراو بە گژوگیادا ڕۆیشتین و چووینە ژوورەوە. دوو کۆتر فڕین و لە دوو پەنجەرەی چکۆڵەوە هاتنە دەرەوەو دیارنەمان. گەرچیی هێشتا نیوەڕۆ بوو، بەڵام ئێمە هیچمان نەدەبینی، پاشان یەکسەر سەرنجی خاچێکی کۆن و گەورەماندا کە بە ژوور میحرابەکەوە هەڵواسرابوو، مەزەندەمانکرد ڕوخسارێکی ڕەنگپەڕیو وەك تارمایی بەسەر خاچەکەوە بێ، وێنەیەکی قەدیس دامیانۆو چرایەکی کوژاوەی شووشەش لەبەر پێیدا کەوتبوو.

بەئەسپایی بەڵام بەزەحمەت چووینە پێش، پێدەچوو هەوا تژیی بووبێت لە باڵ.

فرانسیسکۆس گەرچی دەیویست خۆی ئازا پیشانبدا، بەڵام دەنگی دەلەرزی، گوتی:" هەر ئێستا قەدیس دامیانۆ بە گۆچانەکەیەوە دەردەکەوێ!"

زیاتر چووینە پێش، لە پەنجەرە چکۆڵەو باریکەکەی نزیك میحرابەکەوە سەوزایی سەرنجی ڕاکێشاین، هەڵبەت لەوێدا

درەختێکی بچووك لە نزیك کلێساکەوە هەبوو، بۆنی ڕوسمارین و کاپریفولیۆم[*] دەگەیشتە کەپوومان.

فرانسیسکۆس گوتی:" وەرە با بچینە باخچەکەوە، لێرە دەخنکێین."

بەڵام هەر عەینەن ئەو کاتەی کە لە دەرگاکەوە دەچووینە دەرێ، گوێمان لە هانکە هانکی هەناسەبڕکێ و خشەخشی جلکی ئاوریشمین یاخود جلکی فریشتان بوو.

فرانسیسکۆس قۆڵی گرتم.

- " گوێت لێبوو؟ تۆ گوێت لێبوو؟ من وامزانی ...."

بەڵام بەر لەوەی قسەکانی تەواوکا، سێ کیژۆڵەی سپیی پۆش لەودیو میحرابەکەو لەو شوێنەدا کە خۆیان حەشاردا بوو هاتنە دەرەوە، وەکی بروسکە بەلاماندا تێپەڕین و بە هاوارێکەوە بازیانداو بەرەو باخچەکە چوونە دەرەوە.

---

[*] ناوی دوو جۆری گوڵە.

کیژۆڵەکان لەوێ دەستیانکردە پێکەنین، وەك بڵێی هەستیان بە ترساویی ئێمە کردبێ و بیانەوێ سەربکەنە سەرمان.

فرانسیسکۆس ڕاپەڕی و ڕایکردە باخچەکە، منیش بەخێرایی کەوتمە دوای.

کیژۆڵەکان ئێمەیان بینی و نەترسان، پێدەچوو فرانسیسکۆس بناسن، چونکە ئەو کیژۆڵەیەی کە لەدووانەکەیتر گەورەتر بوو، کاتێك فرانسیسکۆسی بینی ڕوخساری سوور هەڵگەڕا. فرانسیسکۆس پاڵی بەدەرگاکەوە دایەوەو ئارەقەی توێڵی سڕی.

کیژۆڵەکە لێی نزیکبۆوە، هەڵایساوو دەم بە خەندە، چلێك زەیتونی گەییوی وەکی تاجە گوڵینە کردبوو بە قژییەوە. فرانسیسکۆس هەروەك ئەوەی بترسێت هەنگاوێك گەڕایەوە دوواوە.

بە چرپە لێیمپرسی:" دەیناسیت؟"

وەڵامیدایەوە:"بێدەنگ!" وایگوت و ڕەنگی مردووی لێنیشتبوو، کیژەکە ئازایەتیی دایە بەر خۆی.

بە شەرمەوە گوتی: " جەنابی فرانسیسکۆس، بەخێربێن بۆ ماڵۆچکەکەمان."

فرانسیسکۆس سەیریکردو وەڵامینەدایەوە، بەڵام چەناگە ڕەنگپەڕیوەکەی دەلەرزی.

بۆ ئەوەی بێدەنگییەکەی فرانسیسکۆس بشارمەوە، گوتم:" کچەکەم ئێرە ماڵی قەدیس دامیانۆیە، باشە لە کەنگێوە ئێوە لێرە بوونەتە خاوەن ماڵ؟"

دوو کیژۆڵەکەیتر کە کەمێك چکۆڵەتر بوون و تەمەنیان سیانزە چواردە ساڵانێك دەبوو، لەسەرخۆ هاتنە پێشێ و دەستیان بەدەمیانەوە گرتبوو تا پێکەنینەکەیان وەشارن.

کیژۆڵەکە گوتی:" لەمڕۆ بەیانییەوە. هەرسێکمان بە درێژایی ڕۆژ لێرە دەمێنینەوە. ئەمە (ئاگنیس) ی خوشکمەو ئەوەش (ئێرمێلیدا) ی دراوسێمانە. هەروا کە

هاتووین بۆ ئێرە زەمیلەیەك خواردن و زەمیلەیەك میوەشمان لەگەڵ خۆماندا هێناوە."

وایگوت و هەمدیس ئاوڕی بۆ فرانسیسکۆس دایەوە.

- " گەر جەنابی فرانسیسکۆس حەزکات، ئەوا بەخۆشحاڵییەوە دەتوانێ لەگەڵ ئێمەدا نان بخوا. ئاخر ئەو هاتووە بۆ ماڵی ئێمە، دەبێ میوانداریی بکەین."

فرانسیسکۆس بە ئەسپایی گوتی: " کلارا بە دیدارت خۆشحاڵم."

دەنگی فرانسیسکۆس چ گەمەو بێپەروایيەکی تێدانەبوو، بەڵکو لە قوڵایی دڵییەوە هەڵدەقوڵێی، کیژەکە ڕاچڵەکیی. بە گلەییەوە گوتی:" ئێمە بۆ یاریکردن هاتووین بۆ ئێرە." ئەو قسەیەی واکرد وەك ئەوەی بیەوێ سەرزەنشتی فرانسیسکۆس بکا لەبەر ئەوەی یارییەکەیانی لێتێکداون.

- " من هاتووم بۆ ئێرە لەبەر ئەوەی خەونم بینیوە، من بۆ یاریکردن نەهاتووم بۆ ئێرە."

کیژۆڵەکە بە میهرەبانییەکی تاساوەوە گوتی:" نەخۆش بوویت؟"

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە: " بەر لەوەی نەخۆشکەوم نەخۆش بووم!"

کیژۆڵەکە گوتی: " تێناگەم!"

- " خودا یارمەتیت بدا کە ڕۆژێك تێبگەیت!"

کیژەکە کە نەیدەزانی چ بڵێ و چۆن بەردەوامیی بداتە وتووێژەکە، گوتی:" شەوێکیان گوێم لە تۆ بوو گۆرانیت دبێژا !"

- " کلارا تۆ هەموو دەمەو نیوەشەوانێك گوێت لە من بووە گۆرانیم بێژاوە، بەڵام ئیتر لەمەولا گوێت لێمنابێت!"

کیژۆڵەکە سەری بادا، قژی بەسەر شانیدا کەوت و ئەو پەتەی کە قژی پێبەستبوو کرایەوە. ئەوجا چاوانی لە عەردەکە بڕی و گوتی: "بۆچیی؟"

- " هێشتا نازانم بۆچیی، کلارا پرسیارم لێمەکە. من دەشێ ئیتر لەبەر پەنجەرەیەکی تردا گۆرانیی بێژم."

- " لەبەر پەنجەرەیەکی تردا؟ کام پەنجەرە؟ لە کوێ؟"

فرانسیسکۆس گوتی : " لەبەر پەنجەرەی خودا دا...." قسەکەی هێند بەچرپە کرد کە کیژۆڵەکە گوێی لێنەبوو، ناچار هەنگاوێك هاتە پێشەوە.

کیژەکە هەمدیس پرسییەوە: " کام پەنجەرە؟ لە کوێ؟"

بەڵام فرانسیسکۆس ئەمجارە وەڵامینەدایەوە.

یەکێك لە کیژەکان گوتی : " کلارا... وەرە با یاری خۆمانکەین، قسەی لەگەڵدا مەکە. باشە بۆچی قسەی لەگەڵدا دەکەیت؟ "

ئەوجا کلارایان کێشکرد تا بەلای یاریکردنی خۆیانەوە بچن. بەڵام ئەو لە جێی خۆیدا بێجووڵە ڕاوەستاو ئەو پەتە سەوزەی لە پەنجەیەوە دەئاڵاند کە لە قژی ببۆوە. ڕێك و لاواز و جلکێکی سپیی پۆشیبوو، چ زێڕو زیوێکی لەخۆنەدابوو، تەنها خاچێکی ئاڵتونیی نەبێت کە وەك یادەوەری غوسڵدانەکەی کردبوویە ملی و نوشتەیەکی سۆسەنی زیوینیشی کردبوو بەسینگە کەمەکێك

هەڵتۆقیوەکەیەوە. ئەوەی ئەو کیژەی سەرنجڕاکێش کردبوو، برۆکانی بوو، برۆکانی باریك و تیژ بوون وەکی شمشێر، کاتێك ئەو برۆیانە بەخێرایی بۆ سەرەوە هەڵدەکشان، بەسەر چاوە ڕەشە بایامییەکانیدا دەهاتنەوەو جۆرێك لە هێزو ئیرادەیان پێدەبەخشی.

پێدەچوو تووڕە بووبێت، ئەوجا قژە پەخشبووەکەی گرت و بە پەتە ئاوریشمییەکە بەستی و ئاوڕی بۆ هاوڕێکانی دایەوە.

بە تورەیی گوتی:" وەرن با بڕۆین ، وەرن با بەرەو خوار بینەوە بەرەو کڵێسایەکیتر لە (پورتیونکیولا) و لە جەنابی فرانسیسکۆس گەڕێین و لە کۆڵی ببینەوە، ئاخر ئەو دەڵێ خەونم بینیوە!"

ئێرمێلیدا لەبەرخۆوە شتێکی گوت و زەمیلە خواردنەکەی هەڵگرت، ئاگنێس ی خوشکە چکۆڵەش زەمیلە میوەکەی هەڵگرت، کلارا لە پێشەوە دەڕۆیشت و

ئیدی له نێو دارزەیتونەکانەوە بەرەو دەشتەکە بەرەو خوار بوونەوە.

فرانسیسکۆس هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشاو لەبەر خۆیەوە گوتی:" ڕزگارمان بوو.." وایگوت وەك ئەوەی له خەتەرێکی گەورە ڕزگارمان بووبێ.

❊

فرانسیسکۆس لەبەر دەرگاکەدا دانیشت و لەسێ کیژەکەی دەنۆڕی کە پێدەچوو دابگیرسێن و بکوژێنەوەو دواجار له نێو دار زەیتونەکاندا دیارنەمان.

- " ڕزگارمان بوو ...." هەمدیس وایگوتەوەو هەستایە سەرپێ. " ئێستا دەبێ نیوەڕۆ بووبێت!" تەماشایکردم و هەموو ئاسەوارێکی ترس لەسەر ڕوخساری ڕەویبۆوە.

- " برا لیۆن.." هەنووکە دەنگی گۆڕا بوو، بەحیرسەوە گوتی:" برا لیۆن، ئەی ئێمە نەمانگوت هەردووکمان سوپایەکی جەنگاوەرین و بۆ ڕزگارکردنی

مەرقەدی پیرۆز هاتووین؟ بۆت نییە پێبکەنیت، دەبێ باوەڕ بکەیت! ئێمە دەبێ بە شتی سووك و هاسان دەست پێبکەین، پاشان وردە وردە دەست دەدەینە شتە گەورەکان، کاتێك لەوانە دەبینەوە، خۆمان بۆ شتی مەحاڵ تەرخاندەکەین. تێدەگەیت چ دەڵێم؟ یاخود پێتوایە هێشتا هەر لە ماڵەکەی بێرناردۆنێ و لەسەر چەرپاکەم ڕاکشاوم و وڕێنە دەکەم؟"

بە ترسەوە گوتم : " برا فرانسیسکۆس، شتی مەحاڵ، مەبەستت لە شتی مەحاڵ چییە؟ دەتەوێ بچین بۆ کوێ؟"

- " برا لیۆن، تۆ خۆت نەتگێڕایەوە، ڕۆژێك چوویت بۆ لای زاهیدێکی بەناوبانگ کە لەسەر درەختێك ژیاوە. تۆ هاوارت بۆ کردووە:(باوکی پیرۆز ئامۆژگارییەکم بکە!) ئەویش لەسەر درەختەکەوە وەڵامیداویتەوە: (چەندێك لەتواناتدایە بڕۆ!) تۆ پێتگوتووە: (باوکی پیرۆز ئامۆژگارییەکی ترمکە!) ئەویش وەڵامیداویتەوە: (چەندێك لەتواناتدا نییە بڕۆ!) باشە برا لیۆن، دەبێ چەندێك لە

توانامان‌دا نییە بڕۆین. ئێستا خۆمان ئامادەدەکەین و بە کلێسا وێرانەکەی قەدیس دامیانۆ دەسپێدەکەین. تێگەیشتیت چیمگوت؟"

وەڵامیمدایەوە: " فرانسیسکۆس پرسیارم لێمەکە!" وامگوت و دڵم لە ئاگرێکدا دەسوتا کە بەشی سووتانی دارستانێکی دەکرد " فرانسیسکۆس پرسیارم لێمەکە، من لەهیچ شتێك تێناگەم و لەهەموو شتێکیش دەگەم، ئەمرکە!"

- " دەبێ بەردەکانی ئەم ناوە کۆکەینەوە، هێشتا شتێك لە پارەکانی بێرناردۆنێ لە پریاسکەکەمدا ماوە، بەو پارەیە ئەشیای کارو چیمەنتۆ دەکڕین و ئیتر ئێمە هەردووکمان هیممەت دەکەین و دەکەوینە ڕۆنانەوەی دیوارەکان. دەبێ خشت بۆ سەربانەکەشی بکڕین بۆ ئەوەی کە باران باری دلۆپە نەکا، هەروەها بۆیەش بۆ بۆیاخکردنی دەرگاو پەنجەرەکان و زەیت بۆ چراوگەکەی قەدیس. دەبێ چەند ساڵ

بێت دانەگیرسابێ؟ ئێمە هەمدیس دایدەگیرسێنینەوە .... لەگەڵمدایت؟"

قۆڵی کراسەکەم هەڵکرد، قسەکانی ئاگرێکیان تێدا هەڵایساندبووم.

گوتم : " کەنگێ دەست پێبکەین؟"

- " هەر ئێستا! قەدیس دامیانۆ تەڕە، سەرسمدەداو لە حەژمەت تاریکیی پێی هەڵدەنوتێ، لەوە زیاتر ناتوانێ چاوەڕوانیی بچێژێ. بەڵام برا لیۆن تۆ پێتوایە ڕۆحی ئێمە بتوانێ چاوەڕێ بکا؟ ڕۆحیشمان تەڕە، لەتاریکیدا سەرسمدەداو پێی هەڵدەنوتێ. دەی ڕابە هاوڕێم، بەناوی خودا!"

پاڵتۆ ئاوریشمییەکەی داکەندو کەوتە هەڵچنینی ئەو بەردانەی کە خلۆر ببوونەوەو باخچەکەیان لێپڕ ببوو. منیش ڕامکردو کەوتمە بەرد کۆکردنەوەو دەمخستنە جبەکەمەوەو دەمدایە دەستی. بەردە هەڵچنراوەکان بەرزبوونەوە، فرانسیسکۆس کاریدەکردو ئەو گۆرانی ئەڤینانەی دەگوتەوە

که بەمنداڵیی ئەزبەری کردبوون و لەخۆشەویستیی دەدوان.
چ خۆشەویستییەك؟ سترانبێژە گەڕۆکەکان گۆرانییەکانیان بەشانازیی دوڵبەرە دڵڕفێنەکانیانەوە دیبێژا، بەڵام بەدڵنیاییەوە فرانسیسکۆس هەنووکە گۆرانیی بۆ مەریەمی پاکیژە دەچڕیی.

درەنگ وەختانێك گەڕاینەوە ماڵەوە. بەدرێژایی ڕێگە بەپەرۆشەوە، تەواوێك وەکی دوو وەستای خانووبەرە باسی بەردو چیمەنتۆو چەمچەمان کرد. بەڵام وەك ئەوە وابوو باسی خوداو ڕزگاریی دونیایەك بکەین کەخەریکبوو دادەڕما. لەو ئێوارەیەدا بۆ یەکەمجار تێگەیشتم کە هەموو شتەکان یەکێکن و هەموویان هەمان شتن، تێگەیشتم کە لەودیو کاری ساکاری ڕۆژانەوە، چارەنووسی ئینسان کاردەکا. هەروەها فرانسیسکۆسیش لە قولاییڕا وروژابوو، ئەویش هەستیدەکرد چ شتێك نییە ناوی ئیشی گەورەو ئیشی بچووك بێت، وی پێیوابوو دانانی بەردێکی بچووك لەدیوارێکی داڕوخاودا، وەك ئەوە وایە شانت نابێتە ژێر

دونیاو نەهێڵێت بڕوخێ. هەروا وەکی ئەوەش وایە کە ئینسان ڕۆحی خۆی قایم ڕاگرتبێ تا نەبا بکەوێ و هەپروون بە هەپروون ببێ.

کاتێك گەیشتینەوە ماڵەوە خاتوو پیکامان بینی لەبەر پەنجەرەکەدا دانیشتبوو، بە نیگەرانییەوە لە جاددە قەرەباڵخەکەی دەنۆڕی. هێشتا دونیا تاریك دانەهاتبوو، دونیا هێشتا ڕووناکبوو، لەدوورەوە ئێمەی ناسییەوەو هاتە خوارەوە تا خۆی دەرگاکەمان لێبکاتەوە. دەیویست کوڕەکەی سەرزەنشتکا چونکە بەو نەخۆشیی و ماندووییەوە چۆتە دەرەوەو کاتێکی وا درەنگیش گەڕاوەتەوە. بەڵام کاتێك ڕوخساری کوڕەکەی بینی، هیچی بۆ نەگوترا. بە سەرسوڕمانەوە سەیری کوڕەکەی کرد، سەیریکرد کە چۆن بۆتە ئینسانێکی تر. ئیتر دواجار زاری هەڵێنا.

- " کوڕەکەم بۆچیی ڕوخسارت ئاوها پرشنگ دەدا؟"

فرانسیسکۆس بە پێکەنینەوە گوتی:" دایکە ئیتر لەمەولا ڕوخسارم هەر وادەبێت! ئەمە جارێ سەرەتایە،

ئێمه جارێ له یەکەمین پێپلیکانەداین، خۆی بە هەمووی حەفتاو حەوت هەزار پێپلیکانەیە!"

ئەوسا قۆڵی دایکی گرت و بە گوێیدا چرپاند:" ئەم ئێوارەیە برا لیۆن لەگەڵ خۆمان و لەسەر یەك خوان شێو دەكا!"

*

بەرەبەیانی ڕۆژی دواتر وەکی دز بە پارێزەوە لە ماڵ چووینە دەرێ و شۆڕ بووینەوە بەرەو بازاڕو ئەشیامان کڕی. دوو چەکوش، دوو چەمچە، فلچەو بۆیاخ، بۆ خشت و چیمەنتۆش ڕامانسپارد بۆمان بهێنرێ و ئەوجا بە پەلە ڕێگەی کلێسای قەدیس دامیانۆمان گرتەوە بەر.

ئاسمان تژیی بوو لە هەوری تەنك، هەوا ساردو کزەیەك لە شاخەوە هەڵیکردبوو. کەڵەشێرەکان لەباخچەکەدا قوقاندیان، بونیام و ئاژەڵان بێداربوونەوە، دارزەیتوونەکان

بریقەیاندەدایەوە، گاکان کاری پیرۆزی ڕۆژانەی خۆیان دەسپێکردبوو.

فرانسیسکۆس بۆ ساتێك ئاوڕی بۆ دامەوەو گوتی:" ڕۆحیش هەر ئاوها بێدار دەبێتەوە، خوداش پێنج گای هەیە، بەیانیان زوو گاسنیان لێدەبەستێ و دەکەوێتە ئەرز کێلاّن."

لە قسەکەی تێنەگەیشتم، گوتم : " چیی؟ چیی دەکێڵن؟"

- " ئەرزی بەهەشت. ئەرزی بەهەشت یاخود دۆزەخ!" فرانسیسکۆس ئاوها بە دەم وەڵامدانەوەمەوە دانەویەوە تاکو گوڵە مینایەکی جوان و زەرد لێکاتەوە کە لەقەراغی ڕێگەکەدا ڕووابوو، بەڵام هەرکە دەستی برد لێی کاتەوە، وەکی ئەوەی ژیوان بووبێتەوە دەستی ڕاگرت.

- " خودا ئەم گوڵەی لێرەدا بۆ نەخشی ڕێگاکە داناوە، ئێمە نابێ ڕێگە لە مەخڵوقەکانی خودا بگرین ئەرکەکانی سەر شانیان بەجێبێنن!"

وایگوت و دەستی بۆ گوڵە میناکە ڕاوەشاند، وەك ئەوەی خودا حافیزیی لەخوشکێکی ئازیزی خۆی بکا.

کاتێك گەیشتینە کڵێسا وێرانەکە، قەشەیەکمان بینی لەبەر دەرگاکەدا خۆی لەبەر هەتاودا هەڵخستبوو. ئەو قەشەیە پیرو بەتێپەڕینی ساڵان پشتی کۆمابۆوە، دارماوو شەکەت و هەژار هەر عەینەن کڵێساکەی قەدیس دامیانۆ. کاتێك فرانسیسکۆس لە دوورەوە ئەوی بینی، بۆ ساتێك واقیوڕما. لەبەرخۆیەوە گوتی: " ئەرێ ئەوە قەدیس دامیانۆ خۆی نییە؟"

بەڵام هەر زوو حاڵیبوو، لە پیرەمێردەکە نزیکبۆوەو ناسییەوە.

- " ئای خۆ ئەمە باوە ئانتۆنیۆس ی پیرەمێردە، قەشەی کڵێساکەیە، دەیناسم."

بە ئارامیی چووە پێشێ تا سڵاوی لێبکا، ئەوسا داهاتەوەو دەستی ماچکرد.

- " به ئیجازەی تۆ، ئێمە بە تەماین کڵێساکە ڕۆنێینەوە، قەدیس هاتە خەونمەوەو منیش بەڵێنی ڕۆنانەوەی کڵێساکەیم پێداوە."

قەشە لە ناکاوێکڕا سەری هەڵبڕی، گەرچی جەستەی دارِماو بوو، بەڵام هێشتا ڕووناکیی لەچاوانیدا هەر مابوو.

بە گلەیی و تورەییەوە گوتی: " باشە بۆچی نەهاتۆتە خەونی من؟ ئاخر من لە خزمەتی ویدا پیر بووم، وی دارو نەدارمی هەڵلووشیوە تا بتوانم چرایەکی بۆ داگیرسێنم، دەی بچۆ گسکی بۆ بکڕەو گسکی بۆ بدە، برۆ بخووری بۆ بکڕەو بۆی داگیرسێنە، شەرابی بۆ بکڕەو پەیکەرەکەی پێ بشۆ. کەچیی جارێك نەهاتۆتە خەونم تا قسەیەکی هاوڕێیانەم لەگەڵ بکاو سوپاسێکم بکا! باشە تۆ کوڕەکەی جەنابی بێرناردۆنێ نیت؟ ئەو کوڕە دەسبڵاوو تورەهاتەی کە بە درێژایی شەو بە سیتارەکەیەوە بە شەقامەکاندا دەسوڕێتەوە؟"

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە: " با ئەوم، من ئەو دەسبڵاوو تورەهاتەم."

- " باشە خودا چاوەڕێی چیی لەتۆ دەکا؟"

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە:" هیچ، هیچ، بەڵام من چاوەڕێی هەموو شتێك دەکەم لەو!"

- " هەموو شت چیی؟"

- " ڕزگاریی ڕۆحم!"

قەشە سەری دانەواندو شەرم دایگرت، دەستی لەسەر نێوچەوانی دانا تا چاوی لە تیشکی هەتاوەکە بپارێزێ، قەشە بێدەنگبوو. بەڵام ئێمە قۆڵی کراسەکانمان هەڵکردو ئیشی خۆمان دەسپێکرد، خۆنەویستانە پێکەوە وردە وردە کەوتینە گۆرانی چڕین. پێکەوە بەملاولادا ڕاماندەکرد، بەردمان کۆدەکردەوە، چیمەنتۆکەش گەیشت و چەمچەکانمان بەدەستەوە گرت. لە دوو تەیر دەچووین کە بەهاران هێلانەکەیان چێدەکەن.

لێمپرسی: " فرانسیسکۆس، ئێمە لە چیی دەچین؟"

بەزەردەخەنەیەکەوە وەڵامیدامەوە:" لە دوو تەیر کە بەهارانێ هێلانەکەیان چێدەکەن."

قەشە هەستابووە سەرپێ و بە بێدەنگیی تەماشای دەکردین. جار ناجار دزە نیگایەکی بۆ فرانسیسکۆس دەکردو خاچی دەکێشا. دەمەو نیوەڕۆ، چۆوە بۆ ماڵە چکۆڵەکەی کە لەو نزیکانە بوو، پاش تاوێك گەڕایەوەو سینییەکی دارینەی بۆ ڕاگرتین کە دوو کولێرەی جۆو دوو مشت زەیتونی ڕەش و پیازێك و بوتڵێك شەرابی لەسەر بوو.

بە زەردەخەنەیەکەوە گوتی:" پاولۆس ی حەواری ڕایسپاردووە کە ئەوەی ئیش دەکا دەبێ نان بخوا."

هەستمانکرد برسیمانە، چوار مشقی لە باخچەکەدا دانیشتین و کەوتینە خواردن.

فرانسیسکۆس گوتی:" ئایا قەت نانێکی وا بەلەزەتت خواردووە؟" وایگوت و بەچێژەوە تامی نانەکەی دەکرد. " ئەی ئەم زەیتوونە خۆشە! قەت شەرابی ئاوها نایابت خواردۆتەوە؟"

وەڵامیمدایەوە: "یەکجار، تەنها یەکجار، ئەویش لە خەوندا، پێموابوو چوومەتە بەهەشت، هەڵبەت برسییان خەون بە نانەوە دەبینن، منیش چووبوومە بەهەشت و فریشتەیەك بە سینییەکەوە هات، ڕێك وەك ئەم سینییە - لەگەڵ نانی جۆو زەیتون و پیازێك و بوتڵێك شەراب. فریشتەکە پێیگوتم:(تۆ لە ڕێگەیەکی دوورەوە هاتوویت، هەڵبەت ئەلعان برسیتە، دانیشە، بەرلەوەی خۆت پیشانی خودا بدەیت بخۆو بخۆرەوە.) منیش لە نێو چیمەنەکەی بەهەشتدا لێی دانیشتم و کەوتمە خواردن، هەر پاروویەك کە دەمخوارد، هەر قوومێك کە هەڵمدەقوڕاند، دەچووە ناخمەوەو دەبووە ڕۆح. نان، شەراب، زەیتون و پیاز، هەمووی دەبوونە ڕۆح. تەواوێك هەر وەکی ئێستا."

هەمدیس کەوتینەوە ئیش، بەردەکانمان دادەتاشی، چیمەنتۆمان دەگرتەوەو درزی دیوارەکانمان پێ سوواخ دەدا. هەموو ئەو گۆرانییانەمان دەچڕی کە دەمانزانین. خەریکبوو تاریکدادەهات. بۆ تاوێك مەزەندەمکرد کە قەدیس دامیانۆ

هاتۆتە کلێساکەوەو لەبەر دەرگاکەدا ڕاوەستاوەو بە سوپاسگوزارییەوە سەیرماندەکا. بەڵام دوایی سەرنجماندا کە ئەوە قەشەکەیە بە زەردەخەنەوە تەماشامان دەکا.

فرانسیسکۆس گوتی:" کێ چوزانێ، ڕەنگە ئەوە قەدیس دامیانۆ خۆی بێت!" وایگوت و پاشان سەرنجێکی تژیی لە ڕێزی دایە پیرەمێرد کە لەبەر دەرگاکەدا ڕاوەستابوو، گوتی: " ڕەنگبێ دوای ساڵانێکی زۆر لە نوێژو هەژاریی هەردوو ئەو دووانە بووبێتنە یەك!"

کاتێك شەو داهات و ئێمە دەستمان لە ئیش هەڵگرت و خوداحافیزییمان لێکرد، هەر بەڕاستی ڕوخساری قەشە وەکی ڕوخساری قەدیسان پرشنگیدەدا.

❊

هەنووكە ناتوانم بیگێڕمەوە كە چەند ڕۆژو چەند هەفتە ئێمە كارمانكرد، چۆناوچۆنیی دەتوانم ئەوەم بیر خۆم بێنمەوە؟ ئاخر زەمەن وەكی ئاو دەڕژاو وەكی ئاو خوڕەی دەهات و ئێمەیش لەگەڵ ئەودا دەڕژاین و خوڕەمان دەهات، ئێمە كارمان بە چەكوش، چەمچەو فلّچەی بۆیاخ دەكرد، بە دیقەتەوە خشتەكانی سەربانمان دادەنا. خۆر هەڵدەهات، لەناوقەدی ئاسماندا ڕادەوەستاو ئەوجا خۆی نزم دەكردەوە، لای چەپەوە ئەستێرەی ئێوارە بە گومەزی ئاسمانەوە شۆڕدەبۆوە، شەو دادەهات، بەدەست وپلی چیمەنتۆیاویی و بە دڵیخۆشەوە دەگەڕاینەوە ئاسیزیی .... تەنێ دەتوانم ئەوەندە بە دڵنیاییەوە بڵێم كە لەماوەی ئەو ڕۆژان و هەفتانەدا ئێمە هەردووكمان هەمان ئەو شادیی و هەڵپە و عیشقەمان تەجروبە دەكرد كە تەیرێك لەمیانەی چێكردنی هێلانەكەیدا تەجروبەی دەكا. خودایە چ خۆشییەك هەبوو بگاتە ئەو خۆشییەی كە ئیدی هێلانە تەواو بووەو تەیرەكە تیایدا دەكەوێتە هێلكە دانان. ئێمە هەردووكمان، من و

فرانسیسکۆسیش هەمان هەستمان هەبوو، لەهەموو ژیانماندا، ئەو ڕۆژانە وەکی ئاهەنگی ئەڵقە لە پەنجەکردن دەدرەوشێنەوە بە شادومانی و ئەڤین. وەکی بڵێی ڕۆحمان لەگەڵ خودادا ئەڵقەیان کردبێتە پەنجەی یەکتر.

- " چ بووە؟"

بەیانییەك فرانسیسکۆس وایگوت کە تازە خەریکبووین دەکەوتینە ئیش.

- " برا لیۆن چ بووە؟ چما ئایا دونیا گۆڕاوە؟ چما ئایا ئێمە گۆڕاوین؟ ئەز دەگریم و پێدەکەنم، گریان و پێکەنینم لەلا بوونەتە یەك شت، من هەستدەکەم دەفڕم و بەژوور ئەرزەوەم و لە فەزادا دەخولێمەوە! برا لیۆن ئەدی تۆ؟"

- " من هەستدەکەم کرمێکم لە قولایی خاك و خۆڵی ئەرزدام، هەموو ئەرز بەسەر منەوەیەو قورسایی خۆی خستوومەتە سەر، منیش پەل دەکوتم تا درزێك بکەمە عەردەکە، کەلەبەرێك بەرەو سەرەوە بکەمەوەو خنەخن لە توێکڵی عەردەوە بێمە دەرێ و ڕۆشناییم لێدا. چ کارێکی

زەحمەتە درزێك بكەیتە تەواوی ئەرز، بەڵام من بەحەوسەڵەم، چونكە دڵنیام ئەو كاتەی لە قوڵایی ئەرزەوە دێمە دەرێ و ڕۆشنایی لێمدەدا، ئەوسا دەبمە پەپوولە!"

فرانسیسكۆس هاواریكرد: " وایە! وایە! ئەلعان تێگەیشتم برا لیۆن، ڕەحمەتی خودات لێبێت! ئێمە دوو كرمین كە دەمانەوێ ببینە پەپوولە. كەواتە ئیشكە! چیمەنتۆ بگرەوە، بەرد بێنە و چەمچەكەم بدەرێ!"

*

كاتێك بێرناردۆنێی پیرەمێرد لە سەفەرەكەی گەڕایەوە، ئێمە خەریكبوو كارەكەمان لە كڵێسای دامیانۆ تەواو دەكرد. كە گەڕابۆوە تەواوێك سەری سوڕمابوو كاتێك كوڕەكەی لە دوكانەكەیدا نەبینیبوو. فرانسیسكۆس ئیدی زۆر نەدەچوو یارمەتی باوكی لەكاروبارەكانیدا بدا، ئاخر ئەو

هەر لە بەیانی شەبەقەوە دەچووە دەرێ و شەوان دەگەڕایەوە، بابی بە تەنێ نانی دەخواردو زۆر نەیدەبینی.

بە نیگەرانییەوە لە ژنەکەی پرسیبوو:" کوڕە ئازیزەکەت هەموو بەیانییەك شەبەق دەڕواو زۆر لە دوکانیش دەرناکەوێت، باشە ئەوە دەچێت بۆ کوێ؟"

خاتوو پیکا چاوانی داگرتبوو، چونکە زاتی نەدەکرد ڕاستەوخۆ چاو لەچاوانی شووەکەی ببڕێ. وەڵامیدابۆوە:" فرانسیسکۆس خەونی بینیوە، دامیانۆی میهرەبان هاتۆتە خەونی و داوای لێکردووە کڵێساکەی بۆ ڕۆنێتەوە!"

- " ئەی دوایی؟"

- " هەموو بەیانییەك دەڕوا، دەڕوا و ئیش لە ڕۆنانەوەی کڵێساکەدا دەکا."

- " هەر خۆی؟ بە دەستەکانی خۆی؟"

- " بە دەستەکانی خۆی."

- " بە تەنێ؟"

- " لەگەڵ هاوڕێکەیدا، هاوڕێ سواڵکەرەکەی."

جەنابی بێرناردۆنیٚ برۆی گرژ کردبوو، مشتی هێنابۆوە یەك. گوتبووی:" کوڕەکەت ڕێگەیەکی خەراپی گرتۆتەبەر، ئەوەش خەتای تۆیە!"

- " من ؟"

- " بەڵێ خەتای خوێنەکەی تۆیە، خەتای خوێنێك کە پڕە لە گۆرانیی بێژو بونیامی پەرکەمدارو خەڵکانی شێت!"

فرمێسك زابووە چاوانی خاتوو پیکا. بێرناردۆنیٚ گۆچانەکەی هەڵگرتبوو، گوتبووی :

- " من دەبیٚ بچم بیهێنمەوە، خۆ بە تەنها خوێنی تۆ لە جەستەی ویدا ناگەڕیٚ، بەڵکو خوێنی منیش لە جەستەیدا دەگەڕیٚ. نابێت ئەو خوێنە بەزایە بچیٚ!"

پێشنیوەڕۆ بێرناردۆنیٚ لای کڵێسای قەدیس دامیانۆوە دەرکەوت، ڕەنگی پەڕیوو لە حەژمەت ماندوویی ڕێگە، هەناسەبڕکێی پێکەوتبوو. فرانسیسکۆس بەسەربانی کڵێساکەوە بوو، خشتە سوورەکانی ڕیز دەکرد. کاری ئەو ڕۆژەمان تەواو ببوو، هەنووکە فرانسیسکۆس ئارەزوویەکی

فرەی تێدا وروژابوو کە بە زوبانی زێدی دایکی تێچریکێنێ لە گۆرانی. بێرناردۆنێ گۆچانەکەی هەڵبڕیی.

هاواریکرد: " ئاوها، وەستا وەرە خوارەوە، دەمەوێ قسانت لەگەڵ بکەم!"

فرانسیسکۆس لە سەربانەوە بە دەنگی بەرز وەڵامیدایەوە:" ڕۆژباش جەنابی بێرناردۆنێ، چیتدەوێ؟"

- " وا دوکانەکەی منیش خەریکە نابووت و وێران دەبێ، وەرە خوارەوە، ئەوێش بهێنەرەوە مایەو هەڵیسێنەرەوە!"

- " من دوکانەکان هەڵناسێنمەوە، بەڵکو وێرانیان دەکەم، جەنابی بێرناردۆنێ بۆ ئەمەیان ببوورە."

بێرناردۆنێ کەللەیی بوو، لەحەژمەت توڕەیی، گۆچانەکەی کێشا بە بەردەکانی باخچەکەدا، دەیویست بدوێ بەڵام چ وشەیەکی بۆ نەهات، دەمی لە گۆ کەوتبوو.

ئاخرییەکەی نەڕاندی:" وەرە خوارەوە، فەرمانت پێدەدەم بێیتە خوارەوە، چییە نامناسیت؟ من باوکتم!"

-" جەنابی بێرناردۆنێ دەبێ بمبووریت ! تەنێ خودا بابی منە، تەنها ئەوو هیچ کەسێکیتر نا!"

جەنابی بێرناردۆنێ لە تووڕەییدا دەمی کەفی دەکرد، لەبەر هەتاوەکەدا ڕاوەستابوو، هەستمکرد دوکەڵ لە قژییەوە بەرز دەبێتەوە.

هەمدیس نەڕاندی:" ئەدی من؟ من چیم؟ من کێم؟"

- " تۆ جەنابی بێرناردۆنێیت، ئەوەی کە دوکانێکی گەورەی لە گۆڕەپانی ئاسیزیی هەیەو ئاڵتوون لەقاسەکانیدا کەڵەکە دەکاو لە بری ئەوەی جلك بکاتە بەری خەڵك، کەچیی ڕووتیان دەکاتەوە!"

قەشە لە ماڵەوە بوو، کە ئەو دەنگە دەنگەی ژنەفت، هاتە پێشەوە، هەر کە بێرناردۆنێی پیرەمێردی بینی هەموو شتێك تێگەیشت. بە ترسەوە چووە پێشەوەو دەستیکرد بە بەر باخەڵێداو ئەو پارەیەی دەرهێنا کە فرانسیسکۆس دابووی پێی تا زەیتی بۆ چراکەی قەدیس پێبکڕێ.

گوتی:" جەنابی بێرناردۆنێ بمبوورە، ئەم پارانە هی تۆن، کوڕەکەت داوییەتی پێم بەڵام دەستم بۆ نەبردووە."

بێرناردۆنێ پڕیکرد بە پارەکەداو ئاخنییە گیرفانە قەبەکەیەوە، بەڵام لای نەکردەوە تاکو قەشە ببینێ. ئەمجارەیش گۆچانەکەی بەرەو سەربانەکە بەرزکردەوە.

نەڕاندی:" هەی نارەسەن، وەرە خوارەوە تا ئاقڵتکەم!"

فرانسیسکۆس گوتی:" واهاتم!" وایگوت و خۆی بۆ هاتنە خوارەوە ئامادە کرد!

من چەمچەکەم داناو چاوەڕێمکرد بزانم چیی ڕوودەدا.

فرانسیسکۆس تەپ و تۆزو چیمەنتۆکەی لە جلکەکانی تەکاندو بەرەو لای باوکی چووە پێشێ. بێرناردۆنێ تەماشای کوڕەکەی کرد، پێدەچوو بڵێسەی ئاگر لەچاوانییەوە هەڵچێ، بێجووڵە وەستابوو، متەقی لەخۆبڕیبوو، گۆچانەکەی بەرزکردبۆوەو چاوەڕێی دەکرد کوڕەکەی بێتە پێشێ. ڕێک هەر عەینەن ئەو کاتەی کە فرانسیسکۆس دانەوێوە تا سلاوی لێبکاو دەستی بە نیشانەی خاچ لەسەر سینگی

دانیٚ، بێرناردۆنیٚ دەستە قورسەکەی بەرزکردەوەو یەك شەپازللەی توندی لەلای ڕاستی فرانسیسکۆس سرەواند. ئەوجا فرانسیسکۆس لایکردەوەو لای چەپیشی بۆ ڕاگرت.

بە ئارامیی گوتی:" جەنابی بێرناردۆنیٚ لەم لایەی تریشیان بدە! تا هەست نەکا فەرامۆشکراوەو گلەیی نەکا!"

من بە پەلە چوومە پێشیٚ تا لەسەر هاوڕێکەم بکەمەوە، بەڵام ئەو دەستی ڕایەڵکردو گوتی:" برا لیۆن، دەست وەرمەدەرە مەشیئەت و کاری خوداوە، جەنابی بێرناردۆنیٚ یارمەتی کوڕەکەی دەدا تا ڕزگاریی بدۆزێتەوە. جەنابی بێرناردۆنیٚ لەم لایەی تریشیان بسرەوێنە!"

بێرناردۆنیٚ زێدەتر کەللەیی ببوو، گۆچانەکەی بەرزکردەوە تا بیکێشیٚ بەسەری کوڕەکەیدا، بەڵام دەستی بێجووڵە لە هەوادا ڕاگیرا. فرانسیسکۆس بە حەپەساویی سەری هەڵبڕی، دڵۆپە ئارەقەی درشت بە نێوچەوانی بێرناردۆنیٚ دا دەهاتە خوارەوەو لێوی شین هەڵگەڕا بوو. ترس ڕوخساری کردبووە شتێکیتر، دەیبینی کە چۆن تەقەلا دەدا تا گۆچانەکە

دابێنێتەوەو بیکێشێ بە سەری کوڕەکەیدا، بەڵام دەستی بەحەواوە وشك ببوو.

فرانسیسکۆسیش دەیبینی چۆن چاوە تژیی لە ترسەکانی بابی لە ئاسمانیان نۆڕیوە، فریشتەیەکی تووڕە خۆیدابوو بە سەریاو دەستی لە هەوادا ڕاگرتبوو، فرانسیسکۆس ئەوەی نەدەبینی، هەروەها منیش نەمدەبینی، بەڵام هەردووکمان وژەی توڕەی باڵ لەیەکدانی فریشتەکەمان لە فەزادا دەژنەفت.

فرانسیسکۆس گوتی: " باوکە، چ نییە، چ نییە ... مەترسە!"

بەزەیی بە باوکیدا دەهاتەوەو دەیویست قۆڵی بگرێ، بەڵام لە ناکاوێکڕا بێرناردۆنێی پیر بەسەر بەردەکاندا کەوت.

کاتێك هاتەوە سەر خۆی، خۆر لە ناوەڕاستی ئاسماندا بوو. قەشەی پیر هێشتا ئەو پەرداخە ئاوەی پێبوو کە هێنابووی نێوچەوان و لاجانگەی بێرناردۆنێی لەهۆشخۆچووی پێتەڕکا، فرانسیسکۆس بە چیچکانەوە

لەلای باوکییەوە دانیشتبوو، سەری نابووە نێو دەستەکانی و چاوانی بڕیبووە چیای (سوباسیۆ) کە لەنێو ڕووناکیدا مەلەیدەکرد.

بێرناردۆنێ هەستایە سەر پێ و گۆچانەکەی هەڵگرت، من تاومدایە خۆم تابچم و یارمەتی بدەم هەستێ، بەڵام بە ئیشارەتی دەست دووری خستمەوە. شەکەت و ماندوو هەستاو ئارەقەی توێڵی وشك کردەوە، بەبێ ئەوەی تەنها وشەیەك بڵێ یان سەرنجێکی کوڕەکەی بدا کە هێشتا لەسەر ئەرزەکە دانیشتبوو یاخود سەیرێکی قەشەی پیر بکا کە پەرداخە ئاوەکەی بەدەستەوە بوو. جلکەکانی تەکاند، توند خۆی بە گۆچانەکەیەوە ڕاگرت و بە هێوریی بەرەو ژوور لێیدا ڕۆیشت. ئیدی دوای تاوێك لە پێچی ڕێگاکەدا بزربوو.

*

ئەو شەوە فرانسیسکۆس نەچۆوە ماڵێ و منیش لەلای مامەوە. چەند ڕۆژێك لەوەوبەر لە نزیك كڵێسای قەدیس دامیانۆوە ئەشكەوتێكی دۆزیبۆوەو هەمیشە كارەكەی جێدەهێشت و چەند سەعاتێك لەو ئەشكەوتەدا دەمایەوە. هەڵبەت بۆ نوێژ دەچوو بۆ ئەوێ، چونكە كە لە ئەشكەوتەكە دەهاتە دەرێ و دەكەوتەوە ئیشكردن، هالەی نوورێك دەوراندەوری سەری دەپۆشی وەكی ئەو هالانەی كە لە وێنەكاندا بەدەوری سەری قەدیسانەوە دەبینرێن، ئەوە پرشنگی نوێژەكە بوو كە هێشتا بەوێوە دەمایەوە.

ئەو شەوە چووینە ئەو ئەشكەوتەوە، ئەوێ بۆشێی عەردی لێدەهات، بەبێئەوەی چ شتێك بخۆین و بەبێئەوەی قسەیەك لەگەڵ یەكدیدا بكەین، دوو بەردمان كردە سەرین و لێی ڕاكشاین. من كفت بووم و یەكسەر خەو بردمییەوە، پێدەچوو شەبەقی دابێت كە بێداربوومەوەو لە لەحزەیەكدا فرانسیسكۆسم بینی لەبەر دەركی ئەشكەوتەكەدا دانیشتبوو، سەری نابووە نێو ئەژنۆكانییەوەو بەدەنگێكی

کپ و یەکتا، لەژێر لێوەوە دەدوا، پێدەچوو بێدەنگ بگری نەبا خەبەرمبێتەوە. لەسالآنی دواتردا ڕوویداوە کە زۆر جاران هەنسکی گریانی فرانسیسکۆس ببیەم، بەڵام ئەو بەیانییە گریانەکەی دەتگوت گریانی ساوایەکە کە داوای شیر بکا، بەڵام دایکی نەبێت.

بەرەو دەرکی ئەشکەوتەکە چووم، لە پاڵیدا لەسەر ئەژنۆ دانیشتم و چاوانم بڕییە ئاسمان. ئەستێرەکان لەوەدابوو بکوژێنەوە، هەندێکیان هێشتا بەو ئاسمانە سپییەدا شۆڕببوونەوە، لە یەکێکیانەوە، کە گەورەترینیان بوو، ڕەنگی سەوزو پەمەیی و شین پرشنگیدەدا.

بۆ ئەوەی خەیاڵی بەلایەکیتردا وەربگێڕم لێیمپرسی:" برا فرانسیسکۆس، ئەو ئەستێرەیە چ ئەستێرەیەکە؟ هیچت لە بارەیەوە بیستووە؟"

لە گریانەکەی ژیربۆوە.

- " کێ چوزانێ، ڕەنگە سەرۆکی فریشتان بێت، گابریل ی سەرۆکی فریشتان بێت کە ئەوها دەدرەوشێتەوە، وی

ڕۆژێك دادەبەزێت بۆسەر ئەرز و دەڵێ: "ماریا سڵاوی هەیە!"

پاش تاوێك درێژەی بە قسەكانیدا:" ئەو ئەستێرە بە درەوشەیەش، ئەوەی كە دەیبینی لە خۆرهەڵاتدا سەما دەكاو خەریكە ڕۆشنایی هەتاو هەڵیدەمژێت، ئەوە لۆسیفێری ئەستێرەی بەیانە."

بە سەرسوڕمانەوە هاوارمكرد: " لۆسیفێر؟ بۆچیی ؟ بۆچیی؟ ئەوە ڕاست نییە، باشە ئەدی ئەو لە گابرێل ی سەرۆكی فریشتان بە درەوشەترە؟ ئەمە خودا ئاوها سزای دەدا؟"

فرانسیسكۆس بەدەنگێكی نیوە نووساو گوتی:" بەڵێ، ڕێك وایە. برا لیۆن چ سزایەك قورستر نییە لەسزای ئاڵوگۆڕ پێكردنی شەڕ بە خێر!"

دوای تاوێك لەسەر قسەكانی بەردەوامبوو: " باشە بۆ سەرت سوڕما؟ چما خودا هەمان شتی لەگەڵ مندا نەكرد؟ لەگەڵ منی تورەهات و بەزیوو بێفەڕدا، لەگەڵ منی

ئەستێرە چکۆڵەی بەیاندا؟ لەبری ئەوەی بروسکەیەکم بۆ نازڵکاو بمکاتە قەرەبرووت، کەچیی شەوێکیان کاتێك کوێرانە گۆرانیم دبێژا و تێر ببووم لەخواردن و شەراب؟ هات قەدیس دامیانۆی نارده خەونم و گوتی: (بکەوە خۆت، کڵێساکە ڕاگرە کە خەریکە دادەڕوخێ، من باوەڕم پێتە!) پێموابوو لەبارەی کڵێسا چکۆڵەو چۆڵ و وێرانەکەی خۆیەوە دەدوێ و ئیدی منیش ڕۆمنایەوە، بەڵام ئێستا..."

هەناسەیەکی هەڵکێشا، باسکی کردەوەو هەناسەی وەرگرتەوە.

بە نیگەرانییەوە سەیرمکردو گوتم: " ئێستا چیی؟"

- " ئێستاش دڵم نەهاتۆتەوە سەر خۆی، نا، نا، ئەو مەبەستی لە کڵێسا چکۆڵە وێرانەکەی نەبووە، ئەمە ئەوەیە کە بەدرێژایی شەو بیرم لێکردۆتەوە. برا لیۆن ئێستا وا تازە خەریکم لەو پەیامە نهێنی و خەتەرناکە تێدەگەم...."

وایگوت و بێدەنگبوو.

- " برا فرانسیسکۆس دەتوانم گوێم لەو پەیامە بێ؟ پێمبڵێ تا منیش شادومان بم."

- " پێی شادومان نابیت برا لیۆن، پێی شادومان نابیت، بەڵکو پێت قەبوڵناکرێت، حەوسەڵەت هەبێ، لەگەڵ مندا وەرە، ئیمانت هەبێ، ئیدی وردە وردە تێدەگەیت و دەدەیتە قوڵپی گریان، بۆیشی هەیە ژێوان بیتەوە، ڕێگەکە سەخت و ناهەموارە، کێ چوزانێ، ڕەنگە هێدی هێدی ژێوان بیتەوە....."

دەستیمگرت و ویستم ماچیبکەم، بەڵام ئەو ڕێگەی نەدام.

- " برا فرانسیسکۆس، بۆ هەر کوێ بڕۆیت منیش دێم، ئیتر لەوە زیاتر پرسیارت لێناکەم، ڕێگەکەم پیشاندە!"

بێدەنگ بووین، بینیمان ڕۆشناییەکە تەشەنە دەسەنێ، هەورازی چیاکان وردە وردە ڕەنگێکی وەنەوشەییان دەپۆشی و پاشان ڕەنگێکی گوڵاڵە سورەیی و دواجار ڕەنگێکی تەواو سپیی. دارزەیتونەکان، بەردەکان و ئەرز زەردەخەنەیان دەهاتێ. خۆر هەڵگژاو چوو لەسەر گاشەبەردێك دانیشت،

ئێمەیش لەبەر دەرکی ئەشکەوتە تاریکەکەوە دەستمان بۆی ڕاوەشاندو سلاّومان لێکرد.

من هەستام تا بەرەو کلێسای دامیانۆ بچمەخوارەوە، ئەشیاکانمان کۆکەمەوەو گسکێك بدەم و دەستێك بەو ناوەدا بێنم.

فرانسیسکۆس گوتی :" ئەشیاکان بدەرە قەشەی پیر بۆ خۆی. بەلاّم بەر لەوە یەکە یەکە ماچیانکە، ئاخر برا لیۆن ئەوان ئەرکی سەرشانی خۆیان بەجێهێنا، زیاتر لەوە پێویستمان پێیان نییە. ئەم کلێسایەی کە هەنووکە ڕۆنراوەتەوە، ئیدی چ ئاتاجی بە چەمچەو چیمەنتۆ نییە!"

زارمکردەوە تا پرسیاری لێبکەم، بەلاّم یەکسەر دەمم داخست. بەخۆمگوت:" ڕۆژێك دێ تێبگەم، تەنها حەوسەڵەم هەبێ!"

فرانسیسکۆس گوتی:" بڕۆ خودات لەگەڵ بێت، من بەدرێژایی ڕۆژ لێرە، لە ئەشکەوتەکەدا دەمێنمەوە، گەرەکمە خودا بانگکەم، زۆر شتم هەن پێیبڵێم، دەمەوێ

لێی بپاڕێمەوە هێزم بداتێ. ئەوە هەڵدێرێکە لەبەرامبەرمدا، دەمەوێ لێیبپرسم چۆناوچۆنیی دەتوانم بازی بەسەردا بدەم؟ بەڵام گەر ئەوە نەکەم، ئەدی چۆناوچۆنیی دەتوانم بەخودا ڕابگەم؟"

من ڕۆیشتم. ساڵانێکی زۆر دواتر، کاتێك فرانسیسکۆس ئامادەی ئەوە بوو ئەرز جێبێڵی، زانیم ئەو ڕۆژە چیی لەو ئەشکەوتەدا ڕوویداوە. بیرمدێ ئەو شەوە نەیتوانی بنوێ، لەسەر ئەرزەکەو لەدەرەوەی پۆرتیونکولا ڕاکشابوو، مشکەکان هاتبوونە دەرێ و ئەوەی لەجەستەی مابۆوە دەیانکرۆژت. بانگیکردم لەلایەوە دانیشم و مشکەکانی لێدوور بخەمەوەو هاودەمیی بکەم. ئەو شەوە ئەوەی لەئەشکەوتەکەدا ڕوویدابوو بە ئەمانەت بۆی گێڕامەوە.

کاتێك لەئەشکەوتەکەدا بەتەنها مابۆوە، بە دەمدا ڕاکشابوو، ئەرزەکەی ماچکردبوو، خودای بانگکردبوو. گوتبووی: " من دەزانم تۆ لە هەموو شوێنێکیت! بەردێك هەڵدەگرم و دەبینم تۆ لەوێدایت، بەسەر هەر کانی و

ئاوێکدا دادەنەومەوە، ڕوخساری تۆی تێدادەبینم، هەر کرمێك دەبینم، لە پشتیداو لەو شوێنەی باڵی لێدەڕوێ، دەبینم ناوی تۆی لێهەڵکۆڵراوە، تۆ لێرەیشیت، لەم ئەشکەوتەداو لەم بەردە گڵینەدا کە توێڵم ناوەتە سەر. تۆ دەمبینی و دەمبییەیت و بەزەییت پێمدا دێتەوە.

کەواتە باوکە گوێم بۆ ڕادێرە، دوێنێ شەو لەم ئەشکەوتەدا هاوارێکی تژیی لە شادومانیمکرد: (ئەوەی بەمنت سپارد بەجێمهێنا، کڵێساکەی قەدیس دامیانۆم ڕۆنایەوە.) تۆیش وەڵامتدامەوە: (ئەوە بەس نییە!) گوتم:(ئەوە بەس نییە؟ چما دەتەوێ چیتر بکەم؟ ئەمرکە!) هەمدیس گوێم لە دەنگتبۆوە:(فرانسیسکۆس، فرانسیسکۆس، فرانسیسکۆس ڕۆبنێرەوەو قاییمیکە، فرانسیسکۆسی کوڕی بێرناردۆنێ!) گوتم:(گەورەم چۆناوچۆنی دەتوانم ئەوە بکەم؟ ڕێگاکان زۆرن و پێمبڵێ کامە ڕێگەیان بگرمەبەر؟ چۆناوچۆنیی دەتوانم ڕۆحە شەڕانگێزەکانی ناو خۆم کەویکەم؟ ئاخر ئەو ڕۆحانە زۆرن، گەر یارمەتیم

نەدەیت ئەوا من شکستدێنم! خودایە چۆناوچۆنیی دەتوانم جەستە وەلانێم تا نەکەوێتە بەینمان و لە یەکترمانکا؟ خودایە ئەو ڕۆژە لە کلێسای قەدیس دامیانۆ خۆت بینیت کاتێك ئەو کیژەم بینی چۆن پەشۆکام! خۆت بینیت چۆن کاتێك بابم بینی دڵم شپرزە بوو! خودایە پێمبڵێ چۆناوچۆنیی لە باب و دایك و لە ژن ئازاد دەبم؟ چۆناوچۆنیی ئازاد دەبم لە ژیانی ئاسودەیی، لە هاوڕێیان، لە خۆبەزلزانین، لە حەزی گەڕان بەدوای شانازییدا، پێمبڵێ چۆناوچۆنیی ڕزگاردەبم لە بەختەوەریی؟ گوناهە گەورەکان حەوتن و هەر ئەو حەوت ڕۆحە شەڕانگێزانە دڵم دەخۆن. خودایە چۆناوچۆنیی دەتوانم لە فرانسیسکۆس ڕزگار بم؟)"

فرانسیسکۆس ئاوها بە درێژایی ڕۆژ سەری نابووە سەر عەردی ئەشکەوتەکەو هاواریکردبوو، بزرکاندبووی و هەڵلەرزیبوو. ئەو کاتەی من بەئاسیزییدا دەسوڕامەوەو سواڵمدەکرد، فرانسیسکۆس بە ژوور سەرییەوە گوێی لە هاوارێك ببوو: (فرانسیسکۆس!) ئەم وەڵامیدابۆوە:(ئەمرکە

گەورەم!) دەنگەکە گوتبووی: (فرانسیسکۆس دەتوانیت بچیت بۆ ئاسیزیی کە لەوێ لەدایکبوویت و خەڵکی ئەوێ هەموو دەتناسن، دەتوانیت بچیت بۆ ئەوێ و لەبەردەمماڵی باوکتا ڕاوەستتیت و بکەویتە گۆرانی چڕین و سەماکردن و چەپڵە کوتان و ناوی من ڕاگەیەنیت؟)

فرانسیسکۆس گوێیڕادێرابوو، ڕاستبىۆوەو بێدەنگببوو، هەمدیس دەنگەکەی بە ژوور سەرییەوە هاتبۆوە گوێ، بەڵام ئەمجارەیان نزیکتر، وەکی بڵێی لەنێو گوێیدا هاواریکردبێ. گوتبووی:(دەتوانیت پێ لەم فرانسیسکۆسە بنێی و ئاسەواری نەهێڵیت؟ ئەمە خەتای ئەو فرانسیسکۆسەیە کە ناهێڵێ یەکتربدۆزینەوە، تێکوپێکی بشکێنە! ئەوکات منداڵان بەدواتدا ڕادەکەن و بەردت تێدەگرن، کچان لە پەنجەرەکانەوە سەر دەهێننەدەرێ و پێتپێدەکەنن، تۆیش پۆشراو بەو خوێنەی بەردەکان لەسەرتیان هێناوە، بەشادومانییەوە ڕادەوەستیت و هاواردەکەیت:(ئەوەی بەردێکم تێدەگرێت، یەك جار ڕەحمەتی خودای لێبێت،

ئەوەی دوو بەردم تێدەگرێت، دووجار ڕەحمەتی خودای لێبێت، ئەوەی سێ بەردم تێدەگرێت، سێ جار ڕەحمەتی خودای لێبێت، دەتوانیت؟ دەتوانیت؟ بۆچیی بێدەنگیت؟)

فرانسیسکۆس گوێی ڕادێرابوو، بەدەم گوێ ڕادێرانیشەوە هەڵلەرزیبوو. لە دڵی خۆدا گوتبووی ناتوانم، ناتوانم ... بەڵام شەرمی کردبوو پێ لەوە بنێ، زاری هەڵێنابوو: (خودایە ، ناکرێ بۆ شارێکی ترم بنێریت؟ لەوێ دەتوانم لە گۆڕەپانەکەیدا سەما بکەم و ناوی تۆ بە گوێی خەڵکیدا بدەم!) بەڵام دەنگەکە ڕەق و بەسوکایەتییەوە گوتبووی: (نا، تەنها بۆ ئاسیزیی!)

فرانسیسکۆس دەمی نابووە سەر عەردەکەو قەپی بە خۆڵەکەدا کردبوو، بە چاوانێکی تژیی لەفرمێسکەوە هاواریکردبوو:(خودای میهرەبان مۆڵەتێکم بدەرێ تا ڕۆحم ئامادەکەم، تا جەستەم ئامادەکەم، من سێ ڕۆژو سێ شەوم لێتدەوێ، لە سێ شەوو سێ رۆژ زیاتر نا!) دەنگەکە هەمدیس گرمەئاسا، نەك هەر لە گوێیدا، بەڵکو لە ناخیڕا

گوتبووی: (نا، هەر ئێستا!) فرانسیسکۆس گوتبووی:(خودایە بۆچیی پەلەتە؟ بۆچیی دەتەوێ ئاوها سزام بدەیت؟) دەنگەکە گوتبووی:(لەبەر ئەوەی خۆشمدەوێییت...) هەنووکە دەنگی خودا هێورو ناسك لە دڵی فرانسیسکۆسدا بیسترابوو.

هێزێك، نەك هێزی خۆی، بەڵکو هێزی قودرەتمەند ڕژابووە دڵییەوە، ڕوخساری پرشنگیدابوو، هەستابووە سەرپێ، هەنووکە ئەژنۆکانی مەحکەمبوون، بۆ تاوێك لەبەر دەلاقەی ئەشکەوتەکەدا ڕاوەستابوو، خۆر خەریکبووە ئاوا بێ، نیشانەی خاچی کێشابوو، گوتبووی:(من دەڕۆم!)

هەرعەینەن لەو کاتەدا من بە تورەکەیەك نانە ڕەقەوە لە سواڵ گەڕابوومەوە، ئەوم بینی بوو کە لەبەر دەلاقەی ئەشکەوتەکەدا ڕاوەستاوەو ڕوخساری وەك ساتی هەڵهاتنی خۆر پرشنگیداوە. چاوانم ڕەشکەو پێشکەی کردووەو دەستم لەسەر چاوم ناوە تا باش بیبینم. بیرمدێ گوتوومە:(فرانسیسکۆس نانم هێناوەتەوە، تۆ بە درێژایی

ڕۆژ بەڕۆژوو بوویت و هەبێ و نەبێ ئەلعان برسیتە، دەی دانیشەو با نانەکەمان بخۆین.) بەڵام بە گوتنی ئەو قسەیە شەرم دایگرتووم، چونکە ئەو کاتەی سەیری ڕوخساریم کردووە، هەستمکردووە کە ئەو چ پێویستی بەنان نییە.

هەر کە منی بینی دەستی بەرزکردەوە.

گوتی : " وەرە دەڕۆین؟"

- " بۆ کوێ ؟"

- " بۆ ئەوەی بازەکە بدەین!"

هەمدیس ترسام پرسیاری لێبکەم. بازەکە بدەین؟ کام باز؟ بۆچیی؟ تێنەگەیشتم. ئەو پێشکەوت و بە پەلە هەنگاومان بەسەر بەردو تەپۆڵکە گڵەکاندا ناو ڕێگەی ئاسیزییمان گرتە بەر.

*

چوار

خەریکبوو ئێوارە دادەهات. ئاسمان لای چەپەوە مەیلەو تاریك و ڕەنگ وەنەوشەیی، هەورێکی سەیر بەرزبۆوەو میهرەبانانە ئەرزی فێنك دەکردەوە کە دوای ڕۆژێکی گەرم هێشتا هەڵمی لێهەڵدەسا. دەشتەکەی ئومبرییێن، قورس لەژێر باری بەرەکەیدا دەحەوایەوە. ئەو دەشتە تەواوێك ئەرکەکانی سەرشانی خۆی بەجێهێنابوو، گەنم وشەراب و زەیتی پەخشیبووە خەڵکیی و ئەلعانیش پاڵیدابۆوەو پشوویدەدا. ئەوسا چاوانی بڕیبووە ئاسمان و تژیی لەمتمانە چاوەڕێیدەکرد باران بباریَ و دانەوێڵەکانی ناخی ئاوسکا.

جوتیاران دەگەڕانەوە ماڵەوە، گاکان هێورو بەشکۆ لە پێشیانەوە دەڕۆیشتن، ئەو گایانە قەڵەو بوون و میهرەبان، بۆ ساتێك خێرخوایانەو بەبێ ئەوەی بجەپەسێن ئاوڕیان لەئێمە دایەوە، وەك ئەوەی ئێمەیش گا بین لەڕەگەزێکیترو هەنووکە لەکاری ڕۆژانەمان بۆ لای کاو وێنجەو ئالیکەکانمان لە ئاسیزی بگەڕێینەوە.

فرانسیسکۆس لە پێشەوە دەڕۆیشت و لە فیکرەوە چووبوو، جاروبار ئیستێکی دەکردو لەئاسمانی دەنۆڕی و گوێی ڕادەدێرا، دەتگوت چاوەڕێیە یەکێك قسانی لەگەڵ بکا. بەڵام هیچی نەدەژنەفت جگە لە وژەی (با) کە بەناو درەختەکاندا تێدەپەڕی و لەدەنگی ئەو سەگانەی کە لەدوورەوە، لەئاسیزیی دەوەڕین. هەناسەیەکی هەڵمژت و بەرەو ژوور بە ڕێگەکەدا سەرکەوت.

یەك لەحزە ئاوڕێکی لێدامەوەو چاوەڕێی کرد تا نزیکببمەوە.

به بێدەنگیی و متمانەوە پێیگوتم: " برا لیۆن، تۆ دەزانیت سەما بکەیت؟"

به پێکەنینەوە گوتم:" سەما؟ برا فرانسیسکۆس بۆچی ئێمە دەچین بۆ شایی؟"

- " بەڵێ ئێمە دەچین بۆ شاییەك، برا لیۆن پێمەکەنە، خزمەتکارانی خودا زەماوەندیانە....."

- " کام خزمەتکارانی خودا؟"

-" خزمەتکارانی خودا، ڕۆحی ئینسان شوو بە زاوای مەزن دەکا!"

- " برا فرانسیسکۆس، خودا؟"

- " بەڵێ برا لیۆن خودا، برا لیۆن ئێمەیش دەبێ لە ناوەڕاستی گۆڕەپانەکەدا سەما بکەین، زەماوەندەکە بەرامبەر ماڵی بێرناردۆنێ ڕێکدەخرێ و دەبێ برا لیۆن، ئێمەیش چەپڵەلێدەین و گۆرانی بچڕین، خەڵکییش دێن و پیرۆزبایی گەرمان لێدەکەن و دیارییە نایابەکانیان - بەردو توێکڵە لیمۆ - مان دەدەنێ."

- " باشە ئەدی ئەوان شیرینی و چڵە دار دێمشت و گوڵە لیمۆیان نییە؟ برا فرانسیسکۆس ئیدی بۆچی بەردو توێکڵە لیمۆمان دەدەنێ؟"

- " ئاخر براکەم زاوا ئاوهای دەوێت!"

ملی ڕێگەکەی گرتەوە بەرو ئیدی لەوە زیاتری نەگوت. بەڵام من لە قاچە باریك و پا پەتیی و خوێناوییەکانی ئەوم دەنۆڕی کە هەڵدەنگوت و سەرسمی دەدا. هەنووکە کەوتبووە ڕاکردن، وەك ئەوەی لە ناکاوێکڕا جۆرە پەلە پەلەییەك و جۆرە پەرۆشییەکی بەهێز لەخۆوەی پێچابێت. چاوانی بڕیبووە ئاسیزی و ڕایدەکرد.

بەڵام کاتێك گەیشتینە دەروازەی شار، لەسەر ئەژنۆ نوشتایەوەو ڕاوەستا. قۆڵی گرتم و بەهەناسەبڕکێ و پاڕانەوەوە گوتی :" برا لیۆن، تۆ ئەو شەوەی (چیای زەیتون) ت بیردێ کە چۆن مەسیح بازۆڵەکانی بەرەو ئاسمان هەڵبڕی و هاواریکرد:(باوکە، ئەم جامەم لێدوورخەوە!) وایگوت و هەڵدەلەرزی و ئارەقە زەنگۆڵ زەنگۆڵ بە

نێوچەوانیدا دەهاتە خوارەوە. من بینیم، برا لیۆن، من لەوێ بووم، من خۆم بینیم کە هەڵدەلەرزی ..."

- " هێدی بەوە، برا فرانسیسکۆس هێدی بەوە، هەڵمەلەرزێ! وەرەو دەگەڕێینەوە ئەشکەوتەکەمان. بە درێژایی ڕۆژ تۆ عیبادەت بکەو بە درێژایی ڕۆژ منیش سواڵدەکەم، کاتێکیش کە ئێوارە دادێ، هەردووکمان پارووێەك نان دەخۆین و لەبارەی خوداوە قسان دەکەین."

من بۆیە هێدی و ئارام دەدوام، چونکە لە چاوانی دەترسام کە پریشکی ئاگریان لێدەبۆوە.

بەڵام ئەو دوور بوو، لە چیای زەیتون بوو، قسەکانی نەدەژنەفت.

هەمدیس لەبەرخۆوە گوتی:" ئەو هەڵدەلەرزی، ئەو هەڵدەلەرزی .... بەڵام جامەکەی هەڵگرت و بە یەك قوم چۆڕ بڕی کرد .... تا بنەکەی!"

قۆڵی بەردام و باوەڕ بەخۆبووانە بە دەروازەکەدا چووە شارەوە، ئاوڕیدایەوەو تەماشایکردم و دەستی هەڵبڕیی.

به دەنگی بەرز گوتی: " وەرە با بڕۆین." پاشان چرپاندی: " ئەی مەسیح، یارمەتیم بدە!"

به پەلە دوایکەوتم، مەزەندەی ژان و ئازارەکەیم دەکرد، بۆیە خۆم لێنزیك کردەوە تا ئەو ژان و عەزابەی لەگەڵ بەشکەم. کاتێ بینیم هەڵدەلەرزێ و ڕەنگی پێنەماوە، له دڵی خۆدا گوتم: "ڕۆحی ئینسان لەچیی دەچێ؟ له هێلانەیەکی پڕ لەهێلکەی تەیر؟ یاخود له ئەرزێکی تینوو که لەئاسمانێك دەنۆڕێ و هەرگیز باران نابارێنێ؟ یەك هەناسە هەڵکێشانە! ڕۆحی ئینسان یەك هەناسە هەڵکێشانە که هەڵدەگڕێ بەرەو ئاسمان."

هەمدیس فرانسیسکۆس ئاوڕیدایەوەو سەیریکردم.

- " برا لیۆن، گەر حەز دەکەیت بڕۆ!"

وەڵامیمدایەوە: " نارۆم، گەر تۆیش بڕۆیت من دەمێنمەوە!"

- " ئای گەر بمتوانیبا بڕۆیشتمایە، بمتوانیبا ڕامکردبایە؟ بەڵام ناتوانم!"

پاشان سەرنجی لەئاسمانداو گوتی:" خودایە، ڕوخساری تۆ لەو دیو ئاوو نان و باوەش پێداکردنێکەوەیە، خودایە ڕوخسارت لەودیو تینوێتیی و برسێتیی و ماچەوەیە، ئیدی چۆناوچۆنیی خودایە دەتوانم لێت هەڵبێم؟"

بازێکیداو چووە یەکەمین باریکەشەقامی شارەوە، لە گۆڕەپانی قەدیس جیۆرج ڕاوەستاو کەوتە بازدان و چەپڵەکوتان و هاواریکرد:" وەرن! وەرن! وەرن و گوێ بۆ شێتێتییەکی نوێ ڕادێرن!"

ئەمە لەو کاتەدا بوو کە جوتیاران بەباری گوێ درێژەکانیانەوە لە باغ و ڕەزەکانیان دەگەڕانەوە، دوکانداران و پیشەوەران خەریکبوون دوکانەکانیان دادەخست و لەمەیخانەکاندا کۆدەبوونەوە تا پێکێك بخۆنەوەو سەری قسان لەگەڵ هاوڕێکانیاندا دامەزرێنن، پیرێژنان لەبەر دەرگای ماڵەکانیاندا دانیشتبوون و لەوەدابوو چاوانیان قورس بێ، ئاخر ئەوانە بەشی خۆیان تەماشای جاددەو خەڵك و گوێ درێژەکانی ئاسیزییان کردبوو. بەڵام کوڕان و کیژانی جحێڵ

خۆیان شتبوو، جلکیان گۆڕیوو هەنووکە لەم ئێوارەی شەممەیەدا بەو شارە گچکەیەدا دەهاتن و دەچوون و پیاسەیان دەکرد. بایەکی فێنك هەڵیکردبوو، هەورەکان ڕەویبوونەوە، قردێلەی پرچی کیژان دەلەرینەوەو کوڕانیش وروژاوو پەرۆش، دزەنیگای کیژۆڵانیان دەکرد، نەغمەی یەکەمین بلوێر لەمەیخانەکانەوە بەرزبۆوە.

لە ناکاوێکڕا دەنگی پێکەنین و هاوارو هوهاکێشان هاتەگوێ، هەمووان ئاوڕیان بۆ ئەوسەر، بۆ گۆڕەپانەکە دایەوەو فرانسیسکۆسیان بینی کە پێی بە عەردەکەدا دەکوتێ و جبەکەی لە هەوادا بادەداو سەما دەکاو هاواردەکا:

- " وەرن! وەرن! برایینە وەرن گوێ بۆ شێتێتییەکی نوێ ڕادێرن!"

لەودیویشیەوە، کۆمەڵێك مناڵ دەبینران کە پێی پێدەکەنین و ڕاویاندەناو بەردیان تێدەگرت.

من بەدوای منداڵەکاندا ڕامکردو بە گۆچانەکەم هەڕەشەم لێکردن، بەڵام لە هەموو شەقامەکانی ئەو دەوروبەرەوە منداڵانیتر هاتن، هەموو یەکیانگرت و بەرەو لای فرانسیسکۆس هوروژمیان برد. بەڵام وی ئارام و هێور زەردەخەنەی دەهاتێ، ناو بەناو سەماکەی خاو دەکردەوەو دەستی بۆ منداڵەکان ڕایەڵدەکردو هاواریدەکرد:" ئەوەی بەردێکم تێدەگرێت، جارێك ڕەحمەتی خودای لێبێت، ئەوەی دوو بەردم تێدەگرێت، دووجار ڕەحمەتی خودای لێبێت، ئەوەی سێ بەردم تێدەگرێت، سێ جار ڕەحمەتی خودای لێبێت ...."

وایدەگوت و یەك لێزمە باران بەرد بەسەر سەریدا دەباری.

هەنووکە خوێن بە نێوچەوان و چەناگەیدا چۆڕاوگەی بەستبوو، لە مەیخانەکانەوە جوتیاران بە ڕاکردن و پێکەنینەوە هاتن، تەنانەت سەگەکانی ئاسیزیش لەوێ کۆبوونەوەو پێی دەوەڕین. من خۆمدایە بەر فرانسیسکۆس

تا ژمارەیەك لەو بەردانەی کە تێیدەگیران بەر من کەون، بەڵام ئەو خستمییە لاوە، هەر بازیدەداو سەمایدەکرد، پۆشراو بە خوێن پرشنگیدەدا بە شادومانیی. هاواریی دەکرد: " براییینە، گوێ ڕادێرن بۆ شێتێتییەکی تازە!"

هەمووان قاقا پێدەکەنین، کوڕان فیکەیان دەکێشا، بۆ ئەوەی دەنگی بنوسێنن وەکی پشیلە دەیانمیاواند، وەکی سەگ دەوەڕین، کیژان لەپاڵ عامودەکانی پەرستگە دێرینەکەدا ڕاوەستابوون و دەیانقریواند. لەمەیخانەکەی بەرامبەرەوە یەکێك هاواریکرد:"ئەریّ ئەوە فرانسیسکۆس، کوڕە خوداپێداوەکەی بێرناردۆنیّ نییە؟ فەرموو لەبارەی شێتێتیە تازەکەتەوە قسان بکە تا ببینین و ببیەین!"

لە هەموو لایەکەوە دەنگی پێکەنین و هاوار هاتە گوێ :

" ئا، دەی بیڵێ! بیڵێ! بیڵێ!"

فرانسیسکۆس چووە سەر پێپلیکانەی پەرستگەکە، باسکی بەرەو ئەو خەڵکە هوهاکێشە ڕایەڵکردو هاواریکرد:

" ئەڤین! ئەڤین! ئەڤین!"

لەمسەری گۆڕەپانەکەوە ڕایدەکرد بۆ ئەوسەر، بازیدەدا، سەمایدەکردو هاواریدەکرد. کیژۆڵەیەك لەبانیژەی ماڵێکی خۆشەوە دانەویبۆوەو سەیریدەکرد، سەیریدەکردو دەگریا. دەنگێك لەناو ماڵەکەوە هاتە گویّ: " کلارا! کلارا!" بەڵام کیژۆڵەکە لە شوێنی خۆی نەبزووا.

لە ناکاوێکڕا نەڕەیەك هاتە گویّ و من لەجێی خۆمدا وشکبووم، خەڵکەکە کشانەوە، هەراو زەناکە هێوربۆوە، زەلامێکی بازوو ئەستوور شاڵاوی هێناو ملی فرانسیسکۆسی گرت و ڕایوەشاند. ئەوە جەنابی بێرناردۆنێی باوکی فرانسیسکۆس بوو.

نەڕاندی: " وەرە با بڕۆین؟"

بەڵام فرانسیسکۆس خۆی بە عامودێکی پەرستگاکەوە گرتبوو، بەری نەدەدا.

گوتی: " بۆ کویّ ؟ من بۆ هیچ شوێنێك نایەم!"

- " بۆ ماڵەوە!"

- " ئێرە ماڵی منە، ئێرە، ئەم گۆڕەپانە ماڵی منە، هەموو ئەم خەڵکەی لێرەشن، هەموو ئەم پیاوو ژنانەی کە مەسخەرەم پێدەکەن، باب و دایکی منن."

بێرناردۆنێی پیر کەللەیی ببوو، بە هەردوو دەست ناو قەدی کوڕەکەی گرتبوو تاکو لەعامودەکەی بکاتەوە.

فرانسیسکۆس زێدەتر خۆی بە عامودەکەوە دەچەسپاندو هاواریدەکرد: " من نایەم! من نایەم! من نە بابم هەیەو نە دایك، من ماڵم نییە، من تەنێ خودام هەیە!"

فرانسیسکۆس بێدەنگ بوو، بەڵام هەمدیس هاواریکردەوە:" تەنێ خودا! تەنێ خودا!"

خەڵکەکە هەموو دایانە قاقای پێکەنین.

ساباتینۆی لە جرج چوو، کە لەو کاتەدا ناسیمەوە، گوتی: " ئێمە دەمێکە لە قۆشمەچییەکمان کەم بوو تا بە بووکەشوشەکانی بمانخاتە پێکەنین و کاتمانی پێ بەسەربەرین، سوپاس بۆ خودا وا کوڕەکەی بێرناردۆنێی بۆ ناردین!

هەنووکە دەی فرانسیسکۆس، ئەی ورچی خودا هەڵبەزەوەو سەمامان بۆ بکە!"

خەڵکەکە هەمدیس دایانەوە لە قاقای پێکەنین.

هەر لەو کاتەدا، سێڤاسمیۆی پیر، سەرەك قەشەی ئاسیزیی بەلای گۆڕەپانەکەدا تێپەڕی، وی کەسێکی ساکارو لە نوتقەکانیدا میهرەبان بوو، بیری لە دۆزەخ دەکردەوەو هەڵدەلەرزی، بیری لە بەهەشت دەکردەوەو هەڵدەلەرزی، لەشەیتان دەپاڕایەوە ژێوان بێتەوەو ئارام و گوێڕایەڵ و بەبێ چ بەربەرەکانییەك بچێتەوە بەهەشت.

ئەو ئێوارەیە سەرەك قەشە پیاسەیەکی بە گەڕەکە هەژارنشینەکەدا کردبوو، پاشان قەشەی یارمەتیدەر بەزەمیلەیەکی بەتاڵەوە لەدوایەوە هات، سەرەك قەشە ئەو زەمیلەیەی پڕ کردبوو لەخواردن و بەسەر هەژاراندا دابەشیکردبوو، گۆچانێکی درێژی سەرەك قەشانەی بەدەستەوە بوو کە دەسکێکی لەئێسکی فیل دروستکراوی هەبوو. هەنووکە گوێی لەو هەراوزەنایە بوو، ڕاوەستابوو.

فرانسیسکۆس لێکدا لێکدا هاواریدەکرد: " من تەنێ خودام هەیە! من تەنێ خودام هەیە!" و خەڵکەکەیش قاقا پێدەکەنین.

سەرەك قەشە مەزەندەی کرد کەسێك لەخەتەردایەو هاواری بۆ دەکا یارمەتی بدا، هەڵبەت وی نوێنەری خودا بوو لە ئاسیزی. بە پەلەو بە هەموو گوڕی خۆی بەرەو لای پێپلیکانەکە ڕایکردو لە فرانسیسکۆس نزیکبۆوە.

هێشتا تاریك دانەهاتبوو، هێشتا دوایین ڕۆشنایی ئێوارە مابوو. سەرەك قەشە سەیرێکی فرانسیسکۆسی کردو ناسییەوە، هەروەها بێرناردۆنێی پیریشی ناسییەوە کە لە سەرووەوە تەقەللای دەدا کوڕەکەی ڕاکێشێ و لە عامودەکەی بکاتەوە. سەرەك قەشە گۆچانەکەی هەڵبڕی.

بە حیرسەوە گوتی:" جەنابی بێرناردۆنێ، شەرمەزارییە بۆ یەکێك لە کەسە بەناوبانگەکانی شار خۆی بکاتە مەسخەرەو گەمەی خەڵك. خۆ گەر هەرچیەکت لەگەڵ

کوڕەکەتا هەیە ئەوا وەرە بۆ ماڵی ئێمەو ئیدی لەوێ قەزاوەت لەسەر مەسەلەکە دەدەین!"

ئەوجا ئاوڕی بۆ فرانسیسکۆس دایەوەو گوتی:" کوڕەکەم، پڕکێشیی مەنوێنە، تۆ هاوار بۆ خودا دەکەیت، منیش نوێنەری خودام لە ئاسیزیی. وەرە لەگەڵم!"

فرانسیسکۆس عامودەکەی بەردا، لایکردەوەو منی لەپاڵ خۆیدا بینی. گوتی:" برا لیۆن وەرە لەگەڵم. ئیتر لەمەولا ڕێگەکە بەرەو ژوورکەیە!"

سەرەك قەشە پێشکەوت، پاشان فرانسیسکۆس و ئەوجا من، بێرناردۆنێی پیریش دوور لەولاوە، تووڕەو لەژێر لێوەوە دەیبۆڵاند، خەڵکەکەش دوور لەولاترەوە بەدواماندا هاتن، هەمووان وروژابوون.

بۆ لەحزەیەك فرانسیسکۆس ئاوڕێکی بۆ دامەوە.

بە ئەسپایی گوتی:" برا لیۆن دەترسیت؟ ئەی شەرم دەکەیت؟ من جارێکیتریش پێتدەڵێم گەر حەزدەکەیت

دەتوانیت بڕۆیت. ئاخر تۆ بۆچیی خۆت بەمنەوە گیرۆدە دەکەیت؟ بڕۆ!"

- " برا فرانسیسکۆس من هەر لەگەڵتدا دەبم، ناترسم و هەرگیز بەجێشت ناهێڵم."

بە حیرسەوە دووبارەیکردەوە: " نەچووە بچێ، من بەزەییم پێتا دێتەوە، بڕۆ!"

ئیتر نەمتوانی لەوە زیاتر دگان بەخۆدا بگرم و دامە قوڵپی گریان.

فرانسیسکۆس بە ئەسپایی و دڵنەواییکردنەوە دەستی بەسەر شانمدا هێنا.

- " باشە، باشە ئەی شێری خودا، بمێنەرەوە!"

گەیشتینە ماڵی سەرەك قەشە، حەوشەکە تاریك و چووینە ژوورەوە، هەندێك لە پیاوماقوڵانی شاریش هاتبوون تا لەزەت ببەن و بزانن ئەم بەزمەی کوڕەکەی بێرناردۆنێ بەکوێ دەگا.

چلچرا پێکراو ئەو ماڵە خوداپێداوە ڕووناکبۆوە، بەژوور کورسییەکەی سەرەك قەشەوە مەسیحی لەخاچدراو، قۆزو گۆنا سوورو لاواز هەڵواسرا بوو. سەرەك قەشە نیشانەی خاچی کێشاو لەسەر کورسییەکەی دانیشت. جەنابی بێرناردۆنێ لای ڕاستەوەو فرانسیسکۆس لای چەپەوەو لە دوای ئەوانیشەوە پێنج شەش پیاوماقوڵی شارو لەوسەریشەوە خەڵکەکە لای دیوارەکەوە ڕاوەستان.

من زۆر بەباشیی هەموو شتێکی ئەو ئێوارەیەم لەبیرە، قسەکانی سەرەك قەشە، هەڵسوکەوتی میهرەبانانەو درەوشاوەی فرانسیسکۆس، تووڕەیی بێرناردۆنێ. بەڵام دەمەوێ بە کورتی ئەوە بگێڕمەوە تا دوایی بێمە سەر مەسەلە سەرەکییەکە، بێمە سەر گێڕانەوەی ئەو لەحزە مەزنەی کە فرانسیسکۆس خۆی لەبەردەم خوداو خەڵکدا ڕووت کردەوە.

سەرەك قەشە لەسەر کورسییەکەی هەستاو دانیشتەوە، خاچی کێشا.

گوتی:" بەناوی خودا، جەنابی پییێترۆ بێرناردۆنیٚ. ئێستا دەمەویٚ گوێم لەتۆ بێت، چ دەعوایەکتان لەسەر کوڕەکەتان هەیە؟"

بێرناردۆنیٚ بە دەنگێکی نوساوو ڕەق گوتی:" ئەم کوڕەی من ئەقڵی بەخۆی نەماوە، خەونی شێتانە دەبینیٚ، دەنگگەلێك دەبیستیٚ، زێڕ لە قاسەکانم دەباو تەخشان و پەخشانی دەکا، نابووتی کردووم. تا ئەلعان ئەو پارانەی لە بەزم و ئاهەنگدا خەرجکردووە، بەڵام بەخۆم دەگوت قەیدی ناکا، جحێڵەو دواتر هۆش دەهێنێتەوە بەری خۆی. بەڵام وا ئیدی خەریکە بەتەواوی لێی نائومێد دەبم، تێکەڵاوی خەڵکانی تورەهات دەبیٚ، لە ئەشکەوتەکاندا دەنویٚ، بەبیٚ چ هۆیەك دەکەوێتە گریان و پێدەکەنیٚ، ماوەیەکیشە هەوەسی چۆتە سەر ڕۆنانەوەی کڵێسا وێران و چکۆڵەکان. ئەم ئێوارەیەش خەراپترین شتی لێڕوودا، هاتووە بۆ ئاسیزی و لە گۆڕەپانەکەدا کەوتۆتە گۆرانیی گوتن و سەماکردن و

خەڵکییش پێی پێدەکەنن... حەیای بردووم، من حاشای لێدەکەم!"

سەرەك قەشە بەنیگەرانییەوە سەیرێکی بێرناردۆنێی کردو گوتی: " هەر ئاوها؟"

بێرناردۆنێ دەستی بە ژوور سەری کوڕەکەیدا هەڵبڕی و گوتی: " بەڵێ ئاوها، لە بەردەمی خوداو خەڵکدا حاشای لێدەکەم، لە میراتیی بێبەریی دەکەم، حاشا ئیتر ئەمە کوڕی من نییە!"

پیاوماقوڵان و خەڵکەکە چپەچپیان تێکەوت، بەڵام سەرەك قەشە دەستی هەڵبڕی و هەمووان بێدەنگ بوون. پرسی :" فرانسیسکۆس، تۆ وەڵامت چییە؟"

فرانسیسکۆس سەری هەڵبڕیی، وەڵامیدایەوە:" هیچ. تەنها ئەمە...."

وایگوت و ئیتر بێئەوەی چ کەسێك فریاکەوێ بەری بگرێ، هەموو جلکە مەخمەلییەکانی لەبەری خۆی داکەندو پێچانییەوەو گرێیەکی لێدان، ئەوجا بەئارامیی دانەوێوەو

بەبێ ئەوەی یەك وشە بڵێ، لەبەر پێی بێرناردۆنێی بابیدا داینان.

ئەوسا تەواوێك ڕووت، وەك ئەوەی كە هەر ئەلعان لەدایك بووبێت، ڕۆیشت و لەبەردەم سەرەك قەشەدا ڕاوەستا.

- " ئەم جلكانەش كە لەبەرم كردبوون هینی ئەون، وا ئەوانیشم دایەوە. وی ئیتر چ كوڕی نییەو منیش چیدی بابم نییە. ئێمە ئیتر ئازادین!"

هەمووان ڕاوەستابوون، چاوەڕێ بوون و لەسەر سوڕماندا دەمیان داپچڕیبوو، خەڵكانێكی زۆر چاویان تژی ببوو لە فرمێسك. بێرناردۆنێ دانەوێوەو جلكەكانی هەڵگرتنەوەو خستنیە بن هەنگڵی.

سەرەك قەشە لەسەر كورسییەكەی هاتە خوارەوە، ئەویش فرمێسك زابووە چاوانی، جبەكەی لەخۆی كردەوەو لە فرانسیسكۆسی ڕووت و قووتیەوە پێچا.

ئەوجا بەسەرزنشتەوە بە فرانسیسکۆسی گوت:" کوڕی خۆم بۆ وادەکەیت؟ چما شەرم لە خەڵك ناکەیت؟"

فرانسیسکۆس بەدەنگێکی زەلیلانە وەڵامیدایەوە:" نا، تەنها لەخودا، تەنها شەرم لەخودا دەکەم، بمبوورە."

ئەوجا لای بۆ پیاوماقوڵان و خەڵکەکە کردەوەو گوتی :

- " براینە، گوێ ڕادێرن بۆ ئەو شتەی کە خودا فەرمانی پێکردووم. تا ئێستا من جەنابی پییێترۆ بێرناردۆنێ م بە بابم بانگکردووە، بەڵام ئیدی لە ئێستاوە ئەوەی کە لە ئاسمانە بە بابم بانگیدەکەم. من هەموو ئەو زنجیرانەم پچڕاندووە کە بە عەردەوە بەستبوویانمەوە، ئیتر لێی دوور دەکەومەوەو دەگەڕێمەوە بۆ ماڵەکەم لە ئاسمان. براینە ئەمە بوو ئەو شێتێتییە نوێیە، گوێی بۆ ڕادێرن."

بێرناردۆنێ ئیدی نەیدەتوانی لەوە زیاتر خۆی ڕابگرێ، لە توڕەییدا کەفی دەچڕاند، دەستی بەرزکردەوەو هێرشی بۆ فرانسیسکۆس برد. بەڵام سەرەك قەشە کەوتە نێوانیانەوەو نەیهێشت.

به بێرناردۆنیی گوت: " تۆ ئیتر چ زۆر و دەسەلاتێکتان بەسەر کوڕەکەتانا نییە، جەنابی بێرناردۆنیٚ، ددان بەخۆتانا بگرن!"

بێرناردۆنیٚ لەژێر پەرچەمەکەیەوە سەیری چوار دەوری خۆیکرد، لە توڕەییدا هەڵم لە سەرییەوە هەڵدەسا، لێوی گەست تا خۆی لە کفرکردن ببوێریٚ، جلکە گرێدراوەکانی زیاتر لە بنهەڵگلێدا قاییمکردو لێیدا ڕۆیشت، دەرگاکەی بە توندی لە دوای خۆیەوە بەیەکدادا.

سەرەك قەشە ڕوویکردە من و گوتی:" بڕۆ بە باخەوانە پیرەکە بڵێ هەندێك لەجلکە کۆنەکانی خۆیت بداتیٚ تا فرانسیسکۆس ڕووتێتی خۆی پیٚ بشارێتەوە."

من بە پەلە ڕۆیشتم و دوای ساتێك بە پاڵتۆ کۆنە پینەکراوەکەی باخەوانەوە گەڕامەوە. فرانسیسکۆس بەگەچ وێنەی خاچێکی لە پشتی پاڵتۆکە کێشاو پاشان لەبەری کرد.

ئەوجا دانەوێوەو دەستی سەرەك قەشەی ماچکرد، دواتر لای بۆ پیاوماقولاّن و خەڵکەکە کردەوەو گوتی: " خودا حافیز. برایانم خودا بەزەیی خۆی بەسەر ڕۆحتانا پەخشکا!"

سەرەك قەشە لە باخچەکە چەند هەنگاوێکی بەدوای فرانسیسکۆسدا نا. بۆی دانەوێوەو بەئەسپایی گوتی:" فرانسیسکۆس ئاگات لەخۆت بێت، تۆ پێت زۆر لێهەڵبڕیوە ..."

فرانسیسکۆس وەلاّمیدایەوە: " ئاخر خودا لەوێدایە!"

سەرەك قەشە گوتی:" تەقوا ئاتاجی بە هاوسەنگیی هەیە، ئەگینا بە هاسانیی دەبێتە تەکەبور!"

-" ئەوە مرۆڤەکانن کە لە هاوسەنگیدا دەژین، لەسەروو هاوسەنگییەوە خودا هەیە، ئەوەش ئەو شوێنەیە کەمن دەمەوێ بۆی هەڵگژێم!"

فرانسیسکۆس وایگوت و بە پەلە بەرەو لای دەرگای حەوشە چوو.

سەرەك قەشە بە تکاوە دەستی فرانسیسکۆسی گرت.

- " کوڕەکەم زۆر پەلە مەکە، من دەبینم دەوراندەوری سەرت تژییە بەجەنگ و بەرخۆدان، ئاخر بەرخۆدانێکی نیگەرانیی ئامێز شەلاڵە بە خوێن، کوڕەکەم بەر لەوەی نەیەیت بۆلام و بەر لەوەی سەردانم نەکەیت، نەچیت بۆ جەنگ. من پیرم و زۆر شتم بینیوەو زۆریش ئازارم چەشتووە، ئەوەی تۆ ئێستا بۆی دەڕۆیت، منیش بۆی چووم، پێموایە لەوبارەیەوە دەتوانم یارمەتیت بدەم."

- " دەبێ بڕۆم. دۆعای خێرم بۆ بکە!"

فرانسیکۆس وایگوت و لە دەروازەکەوە ئاودیو بوو.

*

من بە پەلە شوێنی کەوتم و چووینە سەر جادده. تاریکییەکی وەك قیر شاری تەنیبوو، هێشتا مانگ هەڵنەهاتبوو، ئاسمانیش تژیی بە هەور بەژوور سەرمانەوە،

بایەکی شێدار هەڵیکرد، وەکی بڵێی هەر ئێستا باران لە چیا دایکردبێ.

شەقام چۆڵ و چراکان لەماڵەکاندا پێکرابوون و خەڵکی شێویان دەکرد، ئێمە بۆ ساتێك لەناوەڕاستی شەقامەکەدا ڕاوەستاین. ئاخر چووباین بۆ کوێ؟ چ ڕێگەیەکمان بگرتایەبەر؟ بەرەو دەشتەکە شۆڕ ببووینایەتەوە؟ بەرەو چیاکە هەڵگژاباین؟ بەرەو سەر زەمینە قاقڕەکان چووباین؟ بۆ ناو خەڵك چووباین؟ ئاخر خودا لەلای چەپ و لە لای ڕاستیشەوە هەبوو، خودا لە دەشت و لە بیابانیشدا هەبوو. هەموو ڕێگاکان پیرۆز بوون.

فرانسیسکۆس هێشتا بڕیاری نەدابوو، بێجووڵە لەناوەڕاستی شەقامەکەدا ڕاوەستابوو.

من گوتم : " برا فرانسیسکۆس ئێستا بچین بۆ کوێ؟"

فرانسیکۆس هێورو بە دڵخۆشییەوە پێکەنی.

گوتی:" بەرەو ئاسمان. ئەی نەتبینی چۆن شەقێکمان لەئەرز هەڵداو بازماندا. دەی برا لیۆن، ئێستا بەناوی خودا بەرەو پێش!"

وایگوت و بەرەو لای ڕاست، بەرەو چیای سوباسیۆ لایکردەوە.

بە دەروازەکەی باکووری شاردا چووینە دەرەوەو پێماننایە ناوچەیەکی بیابانییەوەو ئیدی بەرەو ژوور هەڵگژاین. فرانسیسکۆس بۆ ماوەیەکی زۆر قسانی نەکرد، ئەو لەپێشەوە بە تاریکاییەکەدا دەڕۆیشت، قلافەتە لاوازەکەی وەکی شمشێر ئەو شەوە ڕەشەی دەکرد بەدوو کەرتەوەو جبە پینە پینەکەشی هەر لە باڵ دەچوو.

من هیلاك و برسیی بووم. ناو بەناو ڕادەوەستام و تەماشای ئاسیزیم لە خوارەوە دەکرد کە هێشتا چراکانی داگیرسابوون، هێشتا هەراو زەنای خەڵکیی دەهاتە گوێ و سەگەکانیش دەوەڕین.

فرانسیسکۆس تەپەی پێی هەنگاوەکانی لەدوای خۆیەوە نەبیست، ئاوڕی بۆ دامەوەو بینی چۆن لەو شەوە لە تاریکییدا ڕۆچووەی شار ڕاماوم.

هاواریکرد:" باشە، برا لیۆن بۆچیی ڕادەوەستیت؟ بۆچیی ئاوڕ لەدواوە دەدەیتەوە؟ ئەی گوایە بیرتچۆتەوە کە مەسیح لەو بارەیەوە ئەمری چیی پێکردووین؟ تەپو تۆزی ئاسیزیی لە پێوپلت بتەکێنە، تەپو تۆزی باب و دایکت و هەروەها تەپ و تۆزی خەڵکیش!"

وەڵامیمدایەوە:" خەفەت مەخۆ برا فرانسیسکۆس، منیش هەروا دەکەم، خەریکم تەپ و تۆز لەخۆم دەتەکێنم!"

حەیفێك خودا نەیکردمە قارەمان، هەروەها نەیشیکردمە داماوێکی ترسنۆك، هەمیشە ڕۆحم لەنێوان ئەو دووەدا لە هاتوچۆدا بووە.

هەمدیس ڕێگەکەمان گرتەوەبەر، فرانسیسکۆس ئەمجاریش لە ژێرلێوەوە کەوتەوە چڕینی گۆرانی میللی بە زوبانەکەی زێدی دایکی، ئاخر وی ئاسوودە و خۆشحاڵبوو،

بەتەواوی فەرمانەکەی خودای بەجێگەیاندبوو، لەناو جەرگەی ئاسیزییدا گۆرانیی چڕیوو سەمای کردبوو، حاشای لە دایك و بابی کردبوو، ئەو زنجیرانەی لەتوپەتکردبوو کە بەعەردەوە تەوقیانکردبوو، ئەو ئیدی بۆ خۆی ئازاد بوو. چما ئەو کاتەی کە یەکەمین فەرمانی خودای بەجێدەهێناو کەوتبووە ڕۆنانەوەی کلێساکەی قەدیس دامیانۆ، بەهەمان شێوە سترانی نەچڕیبوو؟ ئاخر ئەم فەرمانەیان گەلێك قورستربوو لەوەی یەکەم، هەر بۆیە ئەلعان خۆشحاڵییەکەی گەلێك گەورەتربوو.

ئێمە ئێستا هاتبووینە ناو دارستانێکی چڕی دارگوێزەوە، مانگ تریفە ڕەنگپەڕییوو خەمینەکەی بەسەر پەلکی درەخت و بەردەکاندا دەڕژاند، تاوناتاوێك کونەپەپوویەك بە کپیی باڵەکانی لێکدەداو بەسەر سەرماندا دەفڕی. هەر عەینەن ئەو کاتەی کە فرانسیسکۆس دەڕۆیشت و گۆرانیی دەچڕی، لە ناکاوێکڕا تەپەی پێی هەنگاوی قورس و

هەناسەبڕکێی خەڵکمان لەنێو درەختەکانەوە ژنەفت. فرانسیسکۆس گۆرانییەکەی بڕی، ڕاوەستاین.

من گوتم: " ئەوە چەتەکانن لەم ناوەدا خۆیان ناوەتەوە، ئەوە بۆ خۆمان تیاچووین!"

فرانسیسکۆس وەڵامیدامەوە: " ئەوە چ تیاچوونێك نییە برا لیۆن، ئەوە تیاچوون نییە. مەترسە!"

هەر ئەو کاتەی ئێمە قسانمان دەکرد، دەنگی خشەی پەلکی درەختەکان و نزیکبوونەوەی تەپەی پێمان بیست. لە ناکاوێکڕا پێنج شەش زەلامی دڕندەی چەقۆ بەدەست هێرشیان بۆ هێنایین، دوانیان منیان گرت و دامیان بە ئەرزدا، ئەوانیتریش بۆ فرانسیسکۆس چوون.

بە دگانە جیڕێوە قیژاندیان: " ئێوە کێن؟"

فرانسیسکۆس بە هێمنیی وەڵامیدانەوە:" من پەیکی پادشایەکی مەزنم!"

- " ئەی لێرە چ دەکەیت؟"

- " هاتووم تا برا چەتەکانم بانگهێشتکەم بۆ ئاسمان، پادشای مەزن زەماوەند بۆ ژنهێنانی کوڕەکەی ساز دەکا و ئەو برایانەشی بۆ شاییەکە بانگێشتکردووە."

یەکێك لە چەتەکان بەمەشخەڵێکەوە نزیکبۆوە، لەڕوخسارە لاوازو ڕەنگپەڕیوەکەی فرانسیسکۆسی ڕووانی، تەماشای پێوپلە ڕووت و خوێناوییەکانی و جبە شڕوپڕەکەی کرد. هەموان دایانە قاقای پێکەنین.

- " کەواتە تۆ پەیکی ئەو پادشا مەزنەیت؟ تۆی پا پەتیی و سواڵکەر پەیکی ویت؟"

بەسوکایەتییەوە وایانگوت و ئەوسا کەوتنە گەڕان بەدوای پارەکانیدا. هیچیان نەدۆزییەوە، ئەوجا ئەو توورەکەیە گەڕان کە من کردبوومە کۆڵم، لەویشدا هیچیان نەدۆزییەوە، تەنانەت یەك لەتە نانیش. هەمدیس لەبەر ڕۆشنایی مەشخەڵەکەدا دیقەتی فرانسیسکۆیان دایەوە.

یەکێکیان گوتی: " هەبێ و نەبێ ئەم کابرایە شێتە، لەوساوە بە هیلاکی بردین."

یەکێکیتریان گوتی:" دەبێ بیرازیانکەین و بیانخەینە چاڵێکەوە، لانیکەم حەقی هیلاکییەکەمان دەرهێنینەوە!"

قامچییە لەکلکی گا چنراوەکانیان ڕاکێشاو بێبەزەییانە کەوتنە قامچی لێدانمان. من لەتاو ئازار هاوارم دەکرد، بەڵام فرانسیسکۆس لەگەڵ بەرکەوتنی هەر قامچییەکدا خاچی دەکێشاو لەبەرخۆیەوە دەیگوت: " سوپاس بۆ خودا!"

چەتەکان دایانە قاقای پێکەنین.

یەکێکیان گوتی:" ئەمە شێت نییە، بەڵکو قەدیسە."

یەکێکیتریان کە پێدەچوو سەرۆکەکەیان بێ، وەڵامیدایەوە:" هەمان شتە، دەی هەڵیانگرن، دوای ئەوەی لە خزمەتکردنیان بووینەوە، دەی ئێستا فڕێیان بدەنە چاڵەکەوە!"

چوار دەستە هەڵیانگرتین و فڕێیاندراینە چاڵەکەوە. پاشان بە پێکەنین و جنێودانەوە بەڕێگەی خۆیاندا ڕۆیشتن.

فرانسیسکۆس دەستی ڕایەڵکردو بۆ دڵنەوایی کردنم هێنای بە پشتما.

پرسی : " برا لیۆن ئازارت هەیە؟"

بە تووڕەیی گوتم:" بۆچیی برا فرانسیسکۆس تۆ ئازارت نییە؟ ئاخر ئەوە جەستەیە، بەرگە ناگرێ!"

- " برا لیۆن بەخەراپ باسی جەستە مەکە، بیرت نایە جارێکیان چیمان گوت، گوتمان: جەستەش ڕۆژێك دەتوانێ ببێتە ڕۆح. بەڵێ، ئەوەتا بووە بە ڕۆح. برا لیۆن سوێند دەخۆم هەست بەئازار ناکەم!"

چاڵەکە قووڵ بوو، هەوڵماندەدا بێینە دەرەوە، بەڵام چەندێك هەوڵماندا، کەچی هەر دەخزاین و هەمدیس دەکەوتینەوە بنەوە.

فرانسیسکۆس گوتی:" برا لیۆن شوێنەکەمان باشە، پەناگەیەکی باشمان بۆ بەسەربردنی شەو دۆزیوەتەوە، بنۆڕە خودا چەند بەخشندەیە، ئەم شوێنەی بۆ ناردووین تا شەوی

تێدا ڕۆژکەینەوە، سبەی بەیانی زوویش خۆرمان بۆ دەنێرێ و ڕێگاکەمان پیشاندەدا."

دونیا سارد بوو، پاڵماندا بەیەکەوەو چاوانمان لێکنا. پشتم هێشتا ئازاریدەدام، بەڵام لەبەرئەوەی تەواوێك شەکەت بووم خەو بردمییەوە. چما فرانسیسکۆسیش خەوی لێکەوت؟ نازانم، وا پێنەدەچوو، لەبەرئەوەی جاروبار لەخەوەکەمدا گوێم لە کەسێك بوو گۆرانیی دەچڕی.

خودا ڕۆژیکردەوە، بە چوارپەل لەچاڵەکە هاتینە دەرێ و هەمدیس ڕێگەمان گرتەوە بەر. تاوناتاوێك بۆ ماوەیەکی درێژ بێدەنگیی باڵی بەسەردا دەکێشاین، ناو بەناویش چەند وشەیەکمان لەبارەی خوداوە، لەبارەی زەمەنەوە، لەبارەی زستانەوە کەخەریکبوو نزیکدەبۆوە، ئاڵوگۆڕ دەکرد، کاتێك لە دوورەوە گوندێکمان بینی، فرانسیسکۆس بەخۆشحاڵییەوە قۆڵی گرتم و گوتی :

- " برا لیۆن پێ هەڵگرە، هەڵبەت ئێستا لەو ماڵە چکۆڵەیەدا ڕۆحێك هەیە هەناسە بۆ ڕزگاربوون هەڵدەکێشێ، وەرە با بڕۆین و ئەو ڕۆحە بدۆزینەوە."

چووینە گوندەکەوە، فرانسیسکۆس وەکی فرۆشیاری بازاڕ دەنگی لێهەڵبڕی.

- " برایانی مەسیحیی وەرن بۆ ئێرە، وەرن بۆ ئێرە تا ببینن! من بەکەل و پەلی نوێوە هاتووم و دەمەوێ بەسەرتانا دابەشیکەم، ئەو کەسەی زوو بگا بەری دەکەوێ، بەخۆڕایی، بەبێ پارە، بەخۆڕایی."

❊

بەڕێگاوە زەنگۆڵەیەکی گەورەی بزنمان دۆزیبۆوە، فرانسیسکۆس لە ڕێوبانە باریکەکانی گوندەکەدا لە زەنگۆڵەکەی دەداو هاواریدەکرد. جوتیاران، پیاوان و ژنان ئەو هاوار هاوارەیان بیست و شالاویان هێنا تابزانن ئەو شتە

چییە کە ئێمە هێناومانەو بەخۆڕایی بەسەر خەڵکیدا دابەشیدەکەین. ئیدی فرانسیسکۆس چووە سەر بەردێك و لەبارەی ئەڤینەوە نوتقیدا، لەبارەی ئەوەوە کە دەبێ ئێمە، خوداو خەڵك و هاوڕێ و دوژمنەکانمان خۆش بوێ، لەبارەی ئەوەوە کە دەبێ ئێمە ئاژەڵ و تەیرو ئەو عەردەمان خۆشبوێ کە بەسەریدا دەڕۆین.

بە پەرۆشەوە لەبارەی ئەڤینەوە قسانی دەکرد، هەر کات وشە بە فریای نەکەوتبا، ئەوا دەیدایە قوڵپی گریان. زۆر کەس گوێیان بۆ ڕادەدێراو پێدەکەنین، هەندێکیتر تووڕە دەبوون، مناڵان بەردیان تێدەگرت، چەند کەسێکی کەمیش خۆیان لێ نزیکدەکردەوەو بە دزییەوە دەستیان ماچدەکرد. پاشان چووینە بەر دەرگاکان و دەستمان بۆ سواڵ پانکردەوە. خەڵکەکە نەختێك لەتە نانی وشکیان داینێ، پاشان ئاومان لەبیرەکەی گوند هەڵگۆزاو خواردمانەوەو ڕێگەی گوندێکی ترمان گرتەبەر. بیرم نییە ئەوە چەند ڕۆژو چەند هەفتەی

خایاند، زەمەن بەدەوری خۆیدا دەسوڕایەوەو بەخێرایی تێدەپەڕی.

لە شارێکی چکۆڵەدا کە ناوەکەیم بیرچۆتەوە، هاوڕێیەکی دێرینی فرانسیسکۆس دەژیا کە سەردەمانێك هەر خەریکی بەزم و عەیش و نۆش بووە. کاتێك فرانسیسکۆسی بینی لەناوجەرگەی گۆڕەپانەکەدا سەمادەکاو گۆرانی دەڵێ و بانگەشە بۆ شمەکە تازەکانی دەکا، بەترسەوە شاڵاوی بۆ هێنایین.

گوتی:" فرانسیکۆس هاوڕێی دێرینم، ئەوە چۆن بەم وەزعە خەراپە گەیشتوویت؟ کێ تۆی بەم ڕۆژە گەیاندووە؟"

فرانیسکۆس زەردەخەنەیەکی هاتێ و گوتی:" خودا!"

- " ئەی کوا جلکە ئاورشمییەکانت و پەڕە سوورەکەی لا کلاوەکەت و ئەنگوستیلە ئاڵتونەکانت؟"

- " ئەوە شەیتان بەمۆقەت دابووی پێم، بۆمگەڕاندەوە."

ئەو هاوڕێیە لەتەوقی سەرەوە تا قولەپێ دیقەتی فرانسیسکۆسیدا، دیقەتی جبە شڕوپڕەکەی و پێ خاوسەکانی و سەری ڕووتی. هەمدیس پرسیاری لێکردەوەو نەیدەتوانی لە چ شتێك بگا.

به هاوسۆزییەوە لێیپرسی:" فرانسیسکۆس لەکوێوە هاتوویت؟"

فرانسیسکۆس وەلامیدایەوە:" لەم دونیایەوە!"

- " ئەی بۆ کوێ دەڕۆیت؟"

- " بۆ ئەو دونیا!"

- " ئەدی بۆچیی گۆرانیی دەڵێیت؟"

- " بۆ ئەوەی ڕێگەکەم لێبزر نەبێ!"

هاوڕێکەی نائومێدانە سەری ڕاوەشاند، ئەو کوڕە گەنجە کوڕێکی میهرەبان دیاربوو، لەبەرئەوەی دەستی فرانسیسکۆسی گرت و ئیشارەتێکیشی بۆ من کرد، منیش بە هەڵەداوان دوایانکەوتم.

- " هاوڕێی دێرینم فرانسیسکۆس، گەر هەڵە نەبم، تۆ گەرەکتە دونیا ڕزگارکەیت. ئەلعان تۆیش گوێ بۆ من ڕادێرە! وا ئیتر زستانە، وەرە ماڵەوە تا جلکی گەرمت بدەمێ، ئاخر ئاوها لەسەرمادا ڕەقهەڵدێیت، ئیدی چۆناوچۆنیی دەتوانیت دونیا ڕزگارکەیت؟"

فرانسیسکۆس گوتی:" من خودام پۆشیوە، سەرمام نابێ!"

هاوڕێکەی پێکەنی.

گوتی:" تۆ خودات پۆشیوە، بەڵام ئەوە بەس نییە، تۆ پاڵتۆیەکی گەرمت دەوێت، تۆ بەزەییت بەکرمێکدا دێتەوەو پێت گوناهە پێی پیانرێ، بەڵام بەزەییت بە جەستەی خۆتدا نایەتەوە، دەی حیسابی جەستەش هەر وەکی ئەو کرمە بکەو لە جبەیەکییەوە بپێچە ... ئەوەت بیر نەچێ!"

کاتێك گومانەکەی فرانسیسکۆسی خوێندەوە، درێژەی بە قسەکەیدا:" بیرت نەچێت کە جەستە شتێکی پێویستە بۆ ئەوەی بتوانیت دونیای پێ ڕزگارکەیت؟ بە بێ ئەوە ..."

فرانسیسکۆس گوتی:" ڕاستدەکەیت، ئەمەش ئاقڵیی و تێگەیشتوویی تۆ دەگەیەنێت، بەخودا تۆ دانایت، ڕاستە هێشتا جەستە پێویستە، وەرە دەی با بڕۆین!"

چووینە ماڵەکەی، هاوڕێکەی فرانسیسکۆس دەوڵەمەند بوو، خۆیکرد بەژوورێکداو بەپاڵتۆیەکی ئەستووری خورییەوە گەڕایەوە، هەروەها جوتێك پێڵاو لەوانەی شوانەکان هەیانەو گۆچانێك، گۆچانی شوانان.

گوتی :" ئەمە جلکی شوانەکەمە، بیکەرە بەرت!"

فرانسیسکۆس سەیری پاڵتۆ خورییەکەی کرد، تاقیکردەوەو تا سەر پێی دەپۆشی. کڵاوی پاڵتۆکەشی کردە سەری، هەمدیس دایکەندەوەو وەکی منالێك پێکەنی.

دواجار فرانسیسکۆس گوتی:" بەدڵمە لەبەر ئەوەی ڕەنگەکەی ڕێك لەڕەنگی عەردی کێڵراوی پاییزان دەچێ. ئەم جلکە خاکم دەهێنێتەوە یاد. ڕۆفینۆ بۆ خاتری مەسیح جلکێکی هەروەکی ئەمەش بدەرە براکەم، بیدەرە برا لیۆن!"

هاوڕێکەی بەبیستنی ئەو قسەیە خۆشحاڵبوو.

گوتی: " مەزنە! ئیتر من بەوە دەچمە یادەوەریی خەڵکییەوە، لەبەر ئەوەی ئەم پاڵتۆیەم داوە بە تۆو تۆیش وەك جبەی قەشەیی دەیپۆشیت! چما لەخەیاڵی ئەوەدا نیت وەك قەدیس بێنێدیستوس فیرقەیەکی مەزەبیی دامەزرێنیت؟"

- " من لە خەیاڵی ئەوەدا بم یان خودا؟ لەو بپرسە، منیش هەر لەو دەپرسم!"

فرانسیسکۆس چووە ئەولاوەو جبە قەشەییە تازەکەی پۆشیی، لە باخچەکە پارچەیەك گوریسی هێناو نێوقەدی خۆی پێبەست. دواتر هاوڕێکەی فرانسیسکۆس جلکیشی بۆ من هێنا، لەبەرمکردو منیش گوریسێکم بەناوقەدمەوە بەست. پشتم گەرمداهات. هەروا کۆڵەپشتەکەی لێوەرگرتم و چووە ژێرزەمینەکەو پڕیکرد لەخواردن و گەڕایەوە.

فرانسیسکۆس دەستی بۆ هاوڕێکەی ڕایەڵکردو گوتی: " ئەمە خۆڵی عەردە، وەریگرە!"

هاوڕێکەی پێکەنی و دەستی ڕایەڵکردو گوشیی.

- " برا ڕۆفینۆ هاوڕێی دێرینم، خودا بکا ڕۆژێك بە جبەیەکی ئاوهاییەوە پێبنێیتە مەملەکەتی ئاسمانەوە. بەهیوای دیدار."

ڕۆفینۆ بە پێکەنینەوە گوتی: " بۆ کوێ ؟ بۆ مەملەکەتی ئاسمان؟"

- " نا، بۆ مەملەکەتی عەرد. خودا ڕۆژێك ڕوحم بکاو بەو ڕێگەی شادومانییە ڕاستەقینەیەدا بڕۆیت."

هەمدیس ملی ڕێگەمان گرتەوە بەر. ئاسمان پۆشرا بوو بەهەور، دونیا سارد بوو.

فرانسیسکۆس بەزەردەخەنەوە گوتی: " دەبینی، کاتێك تۆ لە بیری ئەوەدا نیت کە دەبێ چ بخۆیت و چیی بپۆشیت، خودا لەبری تۆ بیر دەکاتەوە، ئەوجا ڕۆفینۆیەکت بە کۆڵەپشتێك خواردن و دوو پاڵتۆی خورییەوە بۆ دەنێرێ."

*

ڕێگەمان بەرەو خۆرهەڵات گرتبووەبەر، وەکی دوو مناڵ بە جلکە تازەکانمان خەنیی بووین، پێدەچوو قەڵغانی جەنگمان پۆشیبێ و بۆ شەڕ بچین.

- " برا لیۆن دەزانیت لە دونیادا چ شادومانییەك نییە بگاتە ئەو شادومانییەی کاتێك خواستی خودا جێبەجێ دەکەیت هەستی پێدەکەیت. دەزانیت بۆ؟"

- " لەکوێوە بزانم برا فرانسیسکۆس، پێمبڵێ بزانم بۆ!"

- " با، چونکە ئەوەی خودا دەیەوێ ئێمەیش تەنها هەر ئەوەمان دەوێ، بەڵام لەوە تێناگەین. خودا دێ و ڕۆحمان ڕووناکدەکاتەوە، ئەو شتانە ئاشکرا دەکا کە کەسێك حەزی پێیەتی و تێیناگا. نهێنییەکە لێرەدایە برا لیۆن. من خواستی خودا جێبەجێ دەکەم، ئەمەش مانای ئەوەیە من ئەوە دەکەم کە لەقوڵایی حەزی مندا حەشاردراوە، لە قوڵایی تورەهاتترین ئینسانیشدا خودا نوستووە."

- " ئەدی کوا ئەو بیانووەی تۆ بەهۆیەوە کڵێساکەی قەدیس دامیانۆت پێ ڕۆنایەوە؟ کوا ئەو خواستەی خۆت کە

لێینەدەگەیشتیت و خودا هاتە خەونتەوەو بۆی ئاشکراکردیت؟ کوا ئەو بیانووەی تۆ بەهۆیەوە حاشات لە باب و دایکی خۆت پێکرد؟"

- " ئا، بەهەمان ئەو بیانووەی تۆ بەهۆیەوە هەموو شتێکی خۆت جێهێشت و دوامکەوتیت!"

من ڕەتیمدایەوەو گوتم:" بەڵام برا فرانسیسکۆس هەندێجار، هەندێجار زۆر شتمان دەوێ. باشە کام یەك لەوانە خواستی خودایە؟"

فرانسیسکۆس هەناسەیەکی هەڵکێشاو وەڵامیدایەوە: " قورسترینیان!"

لە دوورەوە هەور دەیگرماندو هەوا بۆنی بارانی لێدەهات.

- " ئەی ئێستا برا فرانسیسکۆس، لە قوڵاییترا چیت گەرەکە؟ دەتوانیت بەر لەوەی خودا پێتبڵێ، تۆ ئەو شتە بدۆزیتەوە؟"

سەری داگرت و هەمدیس هەناسەی هەڵکێشایەوە.

ئاخرییەکەی گوتی:" ناتوانم. من دەزانم چیم ناوێ، بەڵام نازانم چیم دەوێ!"

- " برا فرانسیسکۆس، ئەو شتە چییە ناتەوێ؟ ئەو شتە چییە لە هەموو ئەوانی تر زیاتر ڕقت لێیەتی و لێی دەترسیت؟ بمبوورە کە لەو بارەیەوە پرسیارت لێدەکەم!"

فرانسیسکۆس بۆ ساتێك دوو دڵبوو، زاری هەڵێناو هەمدیس دایخستەوە، ئەوجا بڕیاری خۆی وەرگرت و گوتی: " ئا، ناتوانم حەوسەڵەی گەڕەکانم هەبێ، ناتوانم بیانبینم، تەنانەت هەر کە لە دوورەوە دەنگی ئەو زەنگۆڵانەی بەپێوپلیانەوە کراوە تا هامشۆکەران لە دوورەوە ئاگاداربینەوەو خۆیانیان لێلادەن، دەبییەم، تەنانەت هەر کە دەنگی ئەو زەنگۆڵانەیان دەبییەم ئیتر تووشی سەرە سووڕە دەبم. خودایە بمبوورە، چ شتێك نییە لە دونیادا بەلای منەوە لە گەڕەکان قێزەوەنتر بێ!"

تفیکردەوە، هەستیکرد دڵی تێکەڵدێ و سەری لە گێژەوە دەچێ، بۆ ئەوەی بێتەوە سەر خۆی پاڵیدا بەدرەختێکەوە.

لەبەرخۆیەوە گوتی:" رۆحی ئینسان شەڕانگێزو لاوازو کلۆڵە، شەڕانگێزو لاوازو کلۆڵ .... خودایە کەنگێ ڕوحمی پێدەکەیت و ڕزگاریدەکەیت؟"

باران دایکرد، کلاوی پاڵتۆکانمان لەسەرکردو پێمانهەڵگرت بۆ ئەوەی خۆمان بگەیەنینە نزیکترین گوند. کیژێك بەلاماندا تێپەڕی.

کچەکە سلاویکردو گوتی: " ڕەحمەتتان لێبێت ئەی قەدیسەکانی خودا."

فرانسیسکۆس دەستی نایە سەر دڵی و سلاوەکەی سەندەوە، بەڵام چاوانی هەڵنەبڕی تا لە کەنیشکەکە بنۆڕێ، کیژەکە جوان و دڵڕفێن بوو.

لێمپرسی: " برا فرانسیسکۆس بۆچیی چاوت هەڵنەبڕیی؟"

وەڵامیدامەوە: " ئەدی چۆن دەتوانم چاو هەڵبڕم و لە ڕوخساری بووکی مەسیح بنۆڕم؟"

ئێمە ڕۆیشتین و هەر ڕۆیشتین، هەموو شوێنێك چۆڵەوانی و ئاسەواری مرۆڤ لە هیچ شوێنێکەوە دیار نەبوو، شەومان بەسەردا هات. بارانیش بەخوڕتر دەباری.

گوتم : " با ئەشکەوتێك بدۆزینەوە و شەوی تێدا ڕۆژکەینەوە، ئاخر خودا حەزناکا لەوە زیاتر بڕۆین، هەروەها خۆشمان نامانەوێ!"

لەو تاریکییەدا دەستمانگێڕاو لەهەموو شوێنێکی بناری چیاکەدا بۆ پەناگەیەك گەڕاین، ئاخرییەکەی ئەشکەوتێکمان دۆزییەوەو تێیخزاین. فرانسیسکۆس شادومانانە لێی ڕاکشا.

گوتی:" خودا باران دەنێرێ، بەڵام کڵاوی پاڵتۆشمان دەداتێ. باران بەخوڕتر دەبارێنێت، ئەوسا ئەشکەوتێکیشمان پیشاندەدا!"

گوتم : " ئەمە واتە ئەقڵ."

فرانسیسکۆس قسەکەی بۆ ڕاستکردمەوە:" ئەمە واتە تیبەت!"

کۆڵە پشتەکەی کردەوەو منیش ئەو خواردنەم دابەشکرد کە ڕۆفینۆ لەکاتی خواحافیزییدا پێیدابووین، کەوتینە نانخواردن. هێند شەکەت بووین کەیەکسەر چاومان لێکناو نووستین. من چونکە لادێیی بووم، یەکسەر خەو بردمییەوە، ئۆه، ئاخر من چ نیگەرانییەکم نەبوو خەوم لێبزڕێنێ. بەڵام وابزانم فرانسیسکۆس خەوی لێنەکەوت، بەیانی لەگەڵ شەبەقدا ڕاپەڕی و هاوارێکی کرد. بە ئەسپایی دەستی کێشا بە پێمدا. گوتی: " برا لیۆن هەستە، ئیتر وا ڕۆژبۆتەوە!"

خەواڵوو وەڵامیمدایەوە: " هێشتا تاریکە برا فرانسیسکۆس، پەلەی چیتە؟"

- " من پەلەم نییە برا لیۆن، ئەوە ئەوە، ئەوە خودایە پەلەیەتی. ڕابە!"

هەستام و گوتم : " خەونت بینی؟"

- " نا، بە درێژایی شەو نەمتوانی خەوم لێبکەوێ. دەمەو بەیانیی چاوانم لێکناو بانگی خودام کرد، پێمگوت:(

خودایە لێگەڕێ بنووم، من کرێکارم، کرێکاری تۆم، ئەو شتەم کردووە کەتۆ ئەمرت پێداوم، ئاخر کڵێساکەی قەدیس دامیانۆم ڕۆنایەوە، سەمامکردو خۆم کردە گاڵتەچیی هەموو خەڵکیی ئاسیزیی، خۆم لە باب و دایکم بێبەریی کرد، ئیتر بۆچیی ناهێڵیت بنووم؟ لەوە زیاتر چیت لێمدەوێ؟ چما ئیتر ئەوە بەس نییە؟)

ئەوسا بەژوور سەرمەوە، نا، بەژوور سەرمەوە نا، بەڵکو لەناوەوەمرا دەنگێکی تووڕەم ژنەفت، گوتی : (نا، ئەوە بەس نییە!)

سوێند دەخۆم برا لیۆن نەنووستبووم، سوێند دەخۆم ئەوە خەون نەبوو، ڕەنگە هەموو شتەکانیتر، تۆو من و ئەم ئەشکەوتەو بارانەکە خەون بن، بەڵام ئەو دەنگە خەون نەبوو. بەترسەوە هاوارمکرد:(ئەوە بەس نییە؟ لەوە زیاتر چیترت لێمدەوێ؟) گوتی: (ڕابە، ڕۆژ بۆتەوە، ڕێگەکە بگرەوەبەر، من لەبەر خاتری تۆ بارانەکە خۆشدەکەمەوە، ڕێگەی خۆت بگرەوە بەرو ئەوجا دەنگی زەنگۆڵەی چکۆڵە

دەبییەیت، ئەوە گەڕێکە من بۆم ناردوویت، لە باوەشی بگرەو ماچیکە، گوێت لێیە؟ وا مەنوێنە گوێت لێنییە، چونکە وەڵام نادەیتەوە؟)

ئیتر لەوە زیاتر نەمتوانی دگان بەخۆمدا بگرم. پێمگوت: (تۆ هیچ باوك نیت، تۆ ئەو خەڵکەت خۆشناوێ، تۆ بێبەزەیی و قادری ڕەهایت و گەمە بە ئێمە دەکەیت. هەنووکە کە بە ڕێگاوە بە هاوڕێکەمم گوت من ناتوانم دەست لە گەڕێکەوە بدەم، ئیدی تۆ ئەو قسەیەمت قۆستەوەو دەسوبرد دەتەوێ فڕێمبدەیتە باوەشی گەڕێکەوە. خودایە، چما ئایا چ ڕێگەیەکیتر نییە، چ ڕێگەیەکی هاسانتر نییە بۆ ئەو ئینسانە کلۆڵەی کە دەیەوێ تۆ بدۆزێتەوە؟)

ناوەوەم هەپرون بەهەپرون بوو، وەکی بڵێی کەسێك پێم پێبکەنێ، دوای تاوێك گوتی:(نا، چ ڕێگەیەکیتر نییە!) وایگوت و ئیدی دەنگەکە سەرسوڕماوانە کڕ بوو."

به هاوسۆزییەکی قووڵەوە لەفرانسیسکۆسم دەنۆڕی کە نائارام و ترساو لەبەر ئەشکەوتەکەدا ڕاوەستابوو. گوتم:" ئەدی ئێستا؟"

گوێی لێمنەبوو.

هەمدیس لێمپرسییەوە : " ئەدی ئێستا؟"

لایکردەوە، برۆی گرژکردو گوتی: " کام ئێستا؟ چ شتێك نییە ناوی ئێستا بێت، هەستەو وەرە، دەڕۆین و دەیبینین."

- " کێ؟"

فرانسیسکۆس دەنگی نزمکردەوە، هەستمکرد تەواوی جەستە ئازار چەشتووەکەی دەلەرزێ. بە ئەسپایی گوتی: " گەڕەکە!"

لە ئەشکەوتەکە هاتینە دەرێ، ڕۆژببۆوەو باران خۆشیکردبۆوە، هەورەکان بە ئاسماندا خولیان دەخواردو وەکی بڵێی هەناسەی خودا ڕاویانبنێ، دەڕەوینەوە. بەسەر هەموو گەڵای درەختێکەوە، دڵۆپە ئاوێك شۆڕببۆوەو

دەبریقایەوە، پێدەچوو تەواوی پەلکەڕەنگینە لەدلۆپە ئاوێکدا ڕاکشابێ.

بە ڕێگەکەدا دەچووینە پێش، بەرەو دەشتەکە شۆڕ دەبووینەوە کە هێشتا پۆشراو بوو بەتەمومژی بەیان. فرانسیسکۆس بە هەنگاوی گەورە لەپێشەوە دەڕۆیشت، ئاخر ئەو پەلەی بوو.

خۆر لەودیو چیاکەوە هەڵهات، ئەرز گەرمی بۆوەو هەروەها ئێمەیش گەرمداهاتین. لەخوارەوە، لەودیو دارسنەوبەرەکانەوە سەرنجماندا وا خەریکە شارێك دەردەکەوێ.

فرانسیسکۆس پرسی:" برا لیۆن، ئەو شارە کوێیە؟"

- " برا فرانسیسکۆس من سەرم گێژدەخوا، پێدەچێ یەکەمینجار بێت هەموو شتەکان بینم. وابزانم ئەو شارە (ڕاڤێننا) یە."

لە ناکاوێکڕا فرانسیسکۆس ڕاوەستاو ڕەنگی پەڕیی، قۆڵی گرتم.

به ئەسپایی گوتی : " گوێت لێیە؟"

- " نا، چیی؟"

- " زەنگۆڵە چکۆڵەکان ...."

بەڵام هەر عەینەن لەو کاتەدا کە ئەوەی گوت، هەر بە ڕاستیی دەنگی زرنگەی زەنگۆڵەم لەدوورەوە، لەدەشتەکەوە کەوتە بەر گوێ. هەردووکمان ڕاوەستاین، فرانسیسکۆس چەناگەی دەلەرزی، دەنگی زەنگۆڵە چکۆڵەکان نزیکدەبۆوە.

فرانسیسکۆس بەلاڵەپەتێ گوتی:" ئەوەتا ...." وایگوت و لەکاتێکدا کە هەموو جەستەی هەڵدەلەرزی، پاڵی بە درەختێکەوەدا. " ئەوە هات ....!"

بۆ ئەوەی بیگرم و نەهێڵم بکەوێ، لە ناو قەدەوە گرتم و گوتم:" وەرە با بڕۆین و ڕاکەین؟ دەی با بڕۆین!"

- " بۆ کوێ ڕادەکەیت؟ لە خودا ڕادەکەیت؟ چۆن، برا لیۆنی کلۆڵ، چۆن شتی وەها دەبێ؟"

- " برا فرانسیسکۆس، دەی با ڕێگەیەکیتر بگرینە بەر!"

- " ئێمە دەبێ لە هەموو ڕێگەکاندا گەڕێك ببینین، بە چاوانی خۆت دەبینی کە هەموو ڕێگەکان پڕ دەبن لە گەڕو کاتێك لە باوەشیان دەگرین ئەوجا دیارنامێنن. برا لیۆن کەواتە ئازایەتیی بدەرە بەر خۆت و هەر ئێستا دەڕۆین!"

هەنووکە زرنگەی زەنگۆڵە چکۆڵەکان تەواوێك نزیك، لەودیو درەختەکانەوە دەگەیشتە گوێمان. ئیدی وا دەگەیشتنە لامان.

گوتم:" برا فرانسیسکۆس غیرەت بدەرە بەر خۆت، خودا گوڕی ئەوەت دەداتێ بەرگە بگریت!"

بەڵام هەروا کە فرانسیسکۆس بە پەلە ملی ڕێگاکەی گرتبووەبەر، گەڕەکە لەنێو درەختەکانەوە گەیشتە بەردەمی. گۆچانێکی پڕ لەزەنگۆڵەی پێبوو کە ڕایدەوەشاند تا ڕێبواران گوێیان لەزرنگەکەی بێ و دوورکەونەوە. فرانسیسکۆس چووە پێشێ و باوەشیکردەوە، گەڕەکە کاتێك ئەوی بینی، پێدەچوو تۆقیبێ، یەك زریکەی توندی کردو وەکی بلێی لەپێ کەوتبێ، ڕاوەستا. تەواوێك شەکەت و ئیدی لەوە

نەدەچوو بتوانێ لەوە زیاتر ڕێبکا. منیش لێی نزیکبوومەوە، کە سەیریمکرد لەرز دایگرتم. کەپووی تا نیوەی داخوراوو نەمابوو، دەستەکانی پەنجەیان پێوەنەبوو، بەڵکو دوو کوتە تەختەی وشك بوون، لێویشی یەك پارچە برینێکی کیمیاویی. فرانسیسکۆس بەرەو لای ڕایکردو باوەشی پێداکرد، داهاتەوەو دەمی ماچکرد. ئەوجا کردییە باوەشیی، بە پاڵتۆکەی داپۆشی و بەهەنگاوی قورسەوە لە گەڵیدا بەرەو شار کەوتەڕێ، هەڵبەت لەوێ لەشار، خانەیەکی گەڕان هەیە کە بکرێ ئەم گەڕەی لێدانرێ.

فرانسیسکۆس هەر ڕۆیشت و ڕۆیشت، منیش لە دوایەوە هەنگاوم دەناو چاوانیشم لێوڕێژبوون لە فرمێسك. خودا دڵڕەق و بەزەبروزەنگە، خودا وێرانکەرە، چ بەزەییەکی بەئینساندا نایەتەوە. هەر ئەلعان فرانسیسکۆس چیی گوت؟ کە ڕەنگە خواستی خودا قوڵترین خواستی ناخی خۆمان بێت و ئێمە تێینەگەین؟ نا! نا! خودا پێمان دەڵێ: (هەر چیت ناوێ، من ئەوەم دەوێ. ڕقت لەهەر چییە، من ئەوەم

خۆشدەوێ. ئەوە بیر خۆتبەرەوە کە حەزت لێی نییە، دەی من حەزم لەوەیە!) دە ئەوجا سەیرکە، هەر ئێستا فرانسیسکۆسی داماو ئەو گەڕەی ماچکردو لە ئامێزی گرت.

خۆر بەرزببۆوەو تا نزیکەی نیوەی ئاسمان هاتبوو، یەکەمین دڵۆپە تەرزە باران هەمدیس دەکەوتە خوارەوە. شارەکە هەنووکە گەورەتر دیاربوو، بۆ ساتێك بورج و کڵێساو خانووەکانی لەبەر تیشکی هەتاودا پرشنگیاندەدا. ئێمە نزیکتربووینەوە.

لە ناکاوێکڕا فرانسیسکۆسم بینی سەرسوڕماوانە ڕاوەستا. دانەوێوە و چمکی پاڵتۆکەی لادا تا تەماشای گەڕەکە بکا. بەڵام لە ترسا هاوارێکی قایمی کرد، ئاخر ژێر پاڵتۆکە بەتاڵ بوو!

فرانسیسکۆس ئاوڕیدایەوەو سەیریکردم، زاری هەڵێنا تا قسانبکا، بەڵام هیچی بۆ نەهات و دایخستەوە، ڕوخساری

پرشنگیدەداو دەسووتا، ڕیش و دەم و کەپووی، هەمووی لەکلّپەی ئاگرێکدا دەسووتان.

کەوتە سەر ئەرزەکە، بەدەمدا ڕاکشا، گریاو ئەرزەکەی ماچکرد. من بەژوور سەرییەوە ڕاوەستابووم و هەڵدەلەرزیم. چ گەڕێك لەئارادا نەبوو، بەڵکو ئەوە مەسیح خۆی بووە کە وەکی گەڕێك دابەزیبۆوە سەر عەرد تا فرانسیسکۆس تاقیکاتەوە.

جوتیارێك بەلاماندا تێپەڕی، کە فرانسیسکۆسی بینی لەسەر ئەرزەکەو لەبەر بارانەکەدا کەوتووەو دەگری، ڕاوەستا.

جوتیارەکە پرسی: " ئەوە بۆچی دەگری؟ چ ڕوویداوە؟خۆ ناشێ چەتەکان پەلاماریاندابێ و لێیاندابێ؟"

وەڵامیمدایەوە:" نا، مەسیح هەر ئێستا بێرەدا تێپەڕی و ئەوی بینی ئیدی لەخۆشیدا کولّیی گریانی بەر بوو."

جوتیارەکە شانی ڕاوەشاند، دای لە قاقای پێکەنین و بە خێرایی تێپەڕی.

فرانسیسکۆس چاوانی کردنەوە، لەو ئاسمانە بە هەور پۆشراوەی ڕووانی، تەماشای بارانی کرد کە نمە نمە دەباری وهەوای تەم و مژاویی دەکرد. چاوی داگرت و منی بینی. هێشتا نەیدەتوانی بدوێ، زەردەخەنەیەکی بۆ کردم، منیش یەکسەر خۆم فڕێدایە لایەوە بۆ چەقی ڕێگەکەو ماچیم کردو ڕوخساریم نەوازشکرد تا کاریگەری ئەو هەورەبروسکەیەی خودای لەسەر هێورکەمەوە کە لێیدابوو. هێشتا جەستەی هەڵمی لێهەڵدەستا.

چەندێك؟ چەند سەعات ئێمە ئاوها بێدەنگ لەو چەقی ڕێگەیەدا ڕاکشابووین؟ نازانم چەند سەعات، بەڵام کاتێك هەستاین و تەماشای چواردەوری خۆمانکرد، خۆر لەئاوابووندا بوو. هەنووکە فرانسیسکۆس هەمدیس دەیتوانی قسان بکا.

- " برا لیۆن بینیت؟ تێگەیشتیت؟"

- " بینیم برا فرانسیسکۆس ... بینیم، بەڵام لە هیچ شتێك نەگەیشتم ئەوە نەبێت کە خودا گەمەی لەتەکماندا کرد!"

- " من تێگەیشتم برا لیۆن. لە ماچکردنی هەموو گەڕەکان و هەموو ئیفلیجەکان و هەموو گوناهبارەکان گەیشتم ...."

ئیدی بێدەنگبوو، نەیدەوێرا دووی ڕستی خەیاڵەکانی بکەوێ.

- " ڕووناکم کەوە برا فرانسیسکۆس، ڕووناکمکەوە. لە تاریکیدا جێم مەهێڵە!"

دوای ساتێك ڕاپەڕی.

لەبەرخۆوە گوتی:" گەر ئینسان ماچی ئەوانە بکا، ئەوا هەموو ئەوانە، خودایە تۆبە، ئەوا هەموو ئەوانە دەبنە مەسیح!"

*

كە گەیشتینە ئەو شارە گەورەیە شەو داهاتبوو. دار سنەوبەرە بەژن زراڤە چڕەکانمان بینی، لەتاریکیدا سەرنجی بورجە بازنەییەکەمانداو لەچواردەورماندا هەستمان بە هەناسەی قووڵ و ئازادی زەریا دەکرد، ئەو بۆنی خوێیاوە چالاکیی وروژێنەمان هەڵدەمژت. ئێمە ئیدی گەیشتبووینە ڕاڤێننا، گەیشتبووینە ئەو شارە بەناوو شۆرەتە.

فرانسیسکۆس گوتی:" چ شارێکی خانەدان و ئەمیرانەیە، تژییە بە کۆشك و کڵێساو شانازیی دێرینە. دڵم پێی دەکرێتەوە."

گوتم:" با لێرە بمێنینەوە، بائەم زستانە لێرە ببەینەسەر، وەرزی باوبۆران دەستی پێکردووە، ڕووبارەکان هەڵدەسن، ئاخر ڕێگەی کوێ بگرینەبەر؟ برا لیۆن هەڵبەت لێرە ڕۆحگەلێك هەن کە چاوەڕێت دەکەن."

ئاخر ئێمە شەکەت بووین و نەماندەتوانی لەوە زیاتر بڕۆین، لەنزیك شارەکەو بەرامبەر پەرستگە بەناوبانگەکەی

قەدیس (ئاپۆللیناریۆ) ڕاوەستاین. دەرگاکان داخرابوون و شەوانە نەدەکرانەوە، ئیدی کەس نەیدەتوانی بچێتە ژووری. بارانیش بە لێزمە دەباری.

فرانسیسکۆس گوتی:" لێرە لە نزیك دەرگاکەوە دەنووین، بەیانیش زوو بەخواستی خودا بۆ نوێژ دەچینە ژوورەوە."

لە ناکاوێکڕا فرانسیسکۆس هەستیکرد برسییەتی.

پرسی:" برا لیۆن چ خواردنێك لە کۆڵەپشتەکەدا ماوە؟"

- " هیچ شتێك براکەم هیچ شتێك، تەنها زەنگۆڵەکەی تێدایە. ئاخر بە درێژایی ئەمرۆ بەلای هیچ گوندێکدا تێنەپەڕیوین. برسیتە؟"

- " نا چ نییە. تا ڕۆژ دەبێتەوە چاوەڕێ دەکەین. ئێرە شارێکی گەورەیەو هەڵبەت هەمیشە ماڵێك هەیە بە کولێرەیەك نانەوە چاوەڕێمانکا. کەیبانوو ئەو نانانەی بۆ ئێمە برژاندووە."

خاچمان کێشاو لەنزیك دەروازەکەوە لەپاڵ یەکدا ڕاکشاین و لەبەرئەوەی تەڕ بووین و سەرمامان بوو، پاڵمان بەیەکەوەدا.

گوتم:" برا فرانسیسکۆس، شتێك هەیە بە درێژایی ژیانم بیرم لێکردۆتەوە، بۆم ڕوونکەوە. هەندێك هەیە سواڵ ناکەن و گەر یەکێك سەدەقەیەکیان بداتێ وەریناگرن. هەندێك کەسیتر سواڵ ناکەن، بەڵام سەدەقە وەردەگرن. کەواتە ئەوانیش سواڵدەکەن. ئەوە کامیان ڕاستە؟"

- " خۆنەویستیی پیرۆز برا لیۆن دەخوازێ کە ئینسان دەستی ڕایەڵکاو سواڵ بکاو وەربگرێ، ئیدی شتەکانی تر هەمووی خۆبەزلزانییە. دەوڵەمەندان قەرزاری هەژارانن، لێگەڕێ ئەوانە قەرزەکانیان بدەنەوە. بەڵام ئێستا بەسە، لەوە زیاتر پرسیارم لێمەکە، ڕاکشێ و بنوو، تۆ ماندوویت، هەروەها منیش ماندووم، شەوباش!"

من دەمزانی فرانسیسکۆس پەلەیەتی بۆ ئەوەی لەگەڵ خودادا بەتەنیابێ. بێدەنگبووم و چاوانم لێکنا، بەدرێژایی

شەو لەخەوەکەمدا هەستمدەکرد فرانسیسکۆس قساندەکاو گا پێدەکەنێ و گا دەگری.

بۆ بەیانیی هەردووکمان لەبەردەم دەروازەکەدا ڕاوەستاین و چاوەڕێ بووین تا قەشەی دەرکەوان بێت و دەرگاکە بکاتەوە. لەودیو شیشەکانەوەو لەحەوشەکەوە لەباخچەکەمان دەنۆڕی بەداردێمشت و دارسەرووەکانییەوەو هۆدەی گومەزییش بەچواردەوریاندا. لەناوەڕاستیشدا بیرەئاوێکی مەڕمەڕیی و لەو دیویشیەوە کڵێسا بەناوبانگەکە هەبوو کە لەلایەن هونەرمەندگەلێکی بە تواناو دەستڕەنگینی خۆرهەڵاتەوە ڕۆنراوو نەخشێنرابوو.

شەبەقیدا، دەرکەوانەکە بەکلیلەکانییەوە هات. دەرکەوان کەسێکی گرژ و مۆن بوو، بە ڕیشێکی کورتی لوول و پایشی پەتیی. شتێکی لەدەمیدا دەجوو بەڵام چەند دگانێك لە دەمیدا مابوونەوە، هەر کە ئێمەی بینی، سەروچاوی دابەیەکدا.

به تورەیی گوتی:" سواڵکەرن؟ ئەم پەرستگەیە نانی ئێوەی نییە. تەمبەڵ و بەتاڵەن؟"

فرانسیسکۆس میهرەبانانە وەڵامیدایەوە:" باوکە دەرکەوان، ئێمە تەمبەڵ و بەتاڵە نین، ئێمەیش ئیش دەکەین، ئێمەیش کلیلمان پێیە، کە دەرگایان پێدەکەینەوەو دەرگایان پێدادەخەین."

- " دەرگای کوێی پێدەکەنەوەو دەرگای کوێی پێدادەخەن هەی مورتەدینە؟"

- " دەرگای دۆزەخ!"

- " دۆزەخ؟"

- " بەڵێ دۆزەخ، واتە دڵمان!"

دەرکەوان وەکی سەگێکی هار حەپاندی، بەڵام هیچی نەگوت، کلیلەکەی بەدەستەوە گرت، بایداو دەرگاکەیکردەوە، ئەڵقەڕێزەکەی ڕاکێشاو ئێمەیش چووینە ژوورەوە. قەشەکان لە هۆدەکانیان نەبوون، نوێژی بەیانی دەستی پێکردبوو. بونیادەم دەیتوانی نەغمەی تەرتیلەیەکی

بەسۆز ببیەت. ڕۆشنایی بەخوڕ دەڕژاو بە باخچەکە ڕادەگەییشت، تەیرەکان بێدار ببوونەوە، قەشەیەکی گچکە لەبەر بیرەکەدا دانەویبۆوەو ئاوی هەڵدەگۆزا. دوو دارسەرووی باریك وەکی شمشێر بەرەو لای ڕاست و بەرەو لای چەپی کلێساکە هەڵکشابوون و وەکی دوو سەرەك فریشتان لەویادا ڕاوەستابوون. داردێمشتێکی چڕ لەناوەڕاستی باخچەکەدا بۆنە خۆشەکەی خۆی پەخشدەکرد.

فرانسیسکۆس گەڵایەکی لێکردەوەو ماچیکرد، ڕێك وەکی مۆمێکی داگیرساو بەدەستییەوە گرت، ئەوسا پاڵێکی بە دەرگای کلێساکەوە ناو چووە ژووری. من تینوو بووم و ڕاوەستام تا ئەو قەشە گچکەیە ئاوەکە هەڵبگۆزێ و منیش لێی بخۆمەوە. ئاوەکەم خواردەوەو گورجبوومەوە، خاچم کێشاو سوپاسی خودام کرد کە تینوێتیی و ئاوی ئەفراندووە.

بەدەروازەکەدا چوومە کلێساکە، قەشەگەل لەپەرستگەکانیاندا ڕاوەستابوون و گۆرانییان دەچڕی، بۆنی

بخوور له هەوادا بڵاوبۆوە، ڕۆشنایی لەپەنجەرە بۆیاخکراوەکانەوە پاڵەپەستۆی هاتنە ژوورەوەی بوو، پەنجەرەی بەڕەنگی سوورو شین و سەوز بۆیاخکراو. فرانسیسکۆسم بینی لەسەر بەردچنەکە دانیشتبوو لەسەر ئەژنۆو بە نەشوەوە بەرەو ژوور، لە سەروو میحرابەکەی دەنۆڕی.

منیش دیقەتی سەرەوەمدا، خودایە ئەوە چ موجیزەیەك بوو؟ چما ئایا ئەوە بەهەشت بوو؟ مۆسایکێکی گەورە بە ڕەنگی سەوزو سپیی و ئاڵتونیی، قەدیس ئاپۆللیناریۆ لە ناوەڕاستا بە شەیالەی زێڕینەوەو دەستی بۆ پاڕانەوە هەڵبڕیبوو، لەلای ڕاست و چەپییەوە مەڕی سپیی سپیی، درەختی سەروو، داری بەردارو فریشتەگەل. خودایە ئەوە چ سەوزەڵانییەك! چ تەڕو تازەییەك! چ دڵڕفێنییەك بوو! چ هێمنییەکی نەمرو جاویدانیی بوو! چ مێرگێکی سەوز بوو بۆ ئەوەی ڕۆح تا ئەبەد تێیدا بلەوەڕێ! تەنانەت منێك کە لادێیی بووم، ئەو دیمەنە گەلێك کاری لێکردم، لەلای

فرانسیسکۆسەوە لەسەر ئەژنۆ دانیشتم و دەستمکردە گریان.

فرانسیسکۆس بەئەسپایی گوتی:" بێدەنگ! مەگری، پێمەکەنە، قسان مەکە، ڕۆچۆ لە لەخۆبوردووییدا!"

وا بزانم بە درێژایی ئەو ڕۆژە من و فرانسیسکۆس یەك تاقە وشە قسەمان لەگەڵ یەکدا نەکرد، بیرمنایەت چۆن لە کلێساکە هاتینە دەرەوە یان چما قەشەگەل نانێکیان دابێ پێمان بیخۆین یاخود کەنگێ خۆمانکرد بە شاردا! تەنها ئەوەم بیر دێ کەچۆن بە جاددەکاندا دەهاتین و دەچووین و لە خەڵکیمان دەنۆڕی، لە بورج و کۆشکەکانمان دەنۆڕی. بەڵام چ شتێکی ترمان نەبینی جگە لەمێرگێکی سەوزو پیاوێکی قەدیس لەناوەڕاستیداو مەڕێك کە بەشادومانییەوە ڕایدەکردو سڵاوی لێدەکرد. بە ژوور سەریشییەوە خاچێکی گەورە هەبوو کە باوەشی کردبۆوەو فەزای لە باوەشدەگرت.

دەمەو ئێوارە لەگۆڕەپانێکی گەورە ڕاوەستاین کەوێنەیەکی مەسیح لەناوەڕاستیدا بوو، وی بەرخێکی

نابووە سەر شانی تا ئەو داماوە بۆ پەچەکەی بگەڕێنێتەوە. دوکانداران خەریکی داخستنی دوکانەکانیان بوون، جحێلان لەگەڕەکەکانی ئەو نزیکانەوە بەرەو خوار ببوونەوەو هاتبوونە ئەوێ تا یەکتر ببینن و ببینرێن، باران خۆشیکردبۆوە، لەو هەوا پاقژو شۆراوەدا بۆنی سنەوبەر دەهات. چاوتروکانێك و ئیدی فرانسیسکۆس زەنگۆڵەکەی ڕاوەشاند، وەك ئەوەی بیەوێ خەڵکەکە بانگهێشتکا تا بێن و گوێ بۆ ئەو شێتێتییە تازەیە ڕادێرن، بەڵام یەکسەر ژێوانبۆوە. هەڵبەت خەیاڵی لەشوێنێکی تر بوو، لەسەر عەردەکە دانیشت و لە خەڵکەکەی دەنۆڕی کە بەوێدا تێدەپەڕین.

منیش لە لایەوە هەڵتروشکابووم، لە ناکاوێکڕا لایکردەوە.

گوتی:" برا لیۆن، من لە جێگەیەك ئەو مێرگە سەوزەو ئەو مەڕە لەوەڕاوانە و قەدیس ئاپۆللیناریۆو ئەو فریشتانەم بینیوە کە بەدوایەوەن . بەڵام نازانم لە کوێ؟ چەند

هەوڵدەدەم بیرم بکەوێتەوە بەڵام ناتوانم. بڵێی لەخەوندا نەمبینیبێ؟"

بۆ ساتێك بێدەنگبوو، بەڵام یەکسەر بە خۆشحاڵییەوە دەستەکانی بەیەکدا ماڵی.

گوتی:" سوپاس بۆ خودا، ئێستا بیرمکەوتەوە، ئەوە چەند سەعاتێکە گینگڵم پێدەدا کەی و لەکوێ، ئەوا ئێستا دۆزیمەوە!"

ڕوخساری پرشنگیدەدا، چاوانی وەکی زومرود درەوشانەوە.

بەخۆشحاڵییەوە لەژێر لێوەوە گوتی: " لە ناوەوەمرا!"

شەو داهاتبوو، تا شەو زیاتر چووبایە پێش، ئاشکراتر دەنگەکانی شار دەبیستران. شار وەکی ئاژەڵێکی تێری هەزار سەر لەتاریکییدا ڕاکشابوو، بە هەزارەها دەنگی بونیام و سەگ و ئەسپەوە، بە هەزاران جۆر ئاوازی بلوێرو سیتارەوە، شار پێدەکەنی و دەوەڕی و دەیحیلاندو گۆرانیی دەچڕی، چاوتروکانێك و شەو قورس لەسەر هەموو ئەوانە

ڕاکشا، پێموابوو کە ئەوە مەسیحە لەوێدا، لە ناوەڕاستی شاردا ڕاوەستاوەو ئەوەش بەرخ نەبوو بەسەر شانییەوە کە دەیویست بۆ پشتیرەکەی بگەڕێنێتەوە، بەڵکو ئەوە تەواوی ڕاڤێننا بوو.

فرانسیسکۆس کە بینی سەرنجمداوەتە وێنەکەی مەسیح، گوتی:

- " برا لیۆن، بیر لە چیی دەکەیتەوە؟ "

- " برا فرانسیسکۆس بیر لەوە دەکەمەوە کە ئەوە بەرخ نییە، بەڵکو ئەوە ڕاڤێننایە!"

- " ئەوە ڕاڤێننا نییە، برا لیۆن، نا، ئەوە ڕاڤێننا نییە، بەڵکو ئەوە دونیایە . ئەوە هەموو دونیایە!"

*

هەمدیس بێدەنگبووینەوە، پیرەمێردێکی کەڵەگەت هات و لەبەردەماندا ڕاوەستا، ئەو پیرەمێردە توندوتیژ دەینوواندو ڕیشێکی سپیی درێژی هەبوو، بەو ڕۆشناییەی کە لەیەکێك لەمەیخانەکانەوە دەهات، ڕوخسارە هەتاو بردووەکەیمان بینی کە تژیی بوو بەجێگە زامی شمشێر. وی خواوڕاسان گوێی لەدوا وشەکانمان ببوو، هات و بە چیچکانەوە لە نزیکمانەوە دانیشت.

گوتی:" ببوورن ، لەبەیانییەوە ئێوە دەبینم بە بێدەنگیی بەکۆڵە پشتێکی بەتاڵەوە بەم ناوەدا دێن و دەچن، هەروەك بڵێی هەردووکتان سواڵکەر بن و سواڵکەریش نەبن، ئێستاش گوێم لەدوا قسەکانتان بوو کە پێم قسەی حیسابیی بوون. بیرم زۆر کردەوەو لە خەیاڵی خۆمدا دەمهێناو دەمبرد کە چما دەبێ ئێوە چ بن؟ سواڵکەر بن؟ بەتاڵە بن؟ خەڵکانی داماو بن؟ پیاوانی قەدیس بن؟ هەر چەندمکرد نەمتوانی هەڵیبیێنم."

فرانسیسکۆس پێکەنی، پەنجەی هەڵبڕیی و ئاماژەی بۆ وێنەکەی مەسیح کرد.

گوتی:" ئا، ئێمە ئەو بەرخە ونبووەین و هاواردەکەین و بەدوای مەسیحدا دەگەڕێین. ئەوە مەسیح نییە بەدوای ئێمەدا دەگەڕێ، بەڵکو ئەوە ئێمەین بەدوای ویدا دەگەڕێین!"

پیاوەکە بە کەمێك گاڵتەجارییەوە گوتی: " باشە ئێوە هاتوون بۆ ڕاڤێننا تا ئەو لێرە بدۆزنەوە؟"

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە:" ئەو لە هەموو شوێنێك هەیە، بەڵام نازانین لە کوێ سۆز دەکاو خۆیمان پیشاندەدا. ڕەنگە لە ڕاڤێننا."

پیرەمێرد سەرە سپییەکەی ڕاوەشاند، دەستی بەڕیشیدا هێناو دەنگی نزمکردەوە. گوتی:" من جارێکیان ئەوم بینی و دۆزیمەوە، لە شوێنێکی دوور دوور، لەوپەڕی دونیا، لە گەرمەی هەڵایساوترین جەنگدا. کاتێك خۆی پیشاندام

قلاّفەتی بونیادەمی لەخۆگرتبوو، قلاّفەتی پادشایەکی گەورە!"

پیرەمێرد هەناسەیەکی هەڵکێشا، بونیادەم هەستیدەکرد کە چۆن خەریکە دڵی شەقار دەبێ. فرانسیسکۆس دەستی نایە سەر ئەژنۆی. پێیگوت :

- " پیرەمێرد، بە مەسیح سوێندت دەدەم، بەو کەسەی کە بەژوور سەرمانەوە ڕاوەستاوە، پێمانبڵێ کەی و لەکوێ ئەوت بینیوە! یارمەتیمانبدە تا ئێمەیش بتوانین بیدۆزینەوە."

پیرەمێرد سەریداگرت و بۆ ساتێك بێدەنگبوو، بونیادەم دەیتوانی لە سیمایدا ئەوە بخوێنێتەوە چۆن خەریکە ئەو وشانە لە ناوەوەیڕا تاووتوێ دەکا کە دەیەوێ بیانڵێ و چۆناوچۆنیی دەبێ بکەوێتە قسان. دواجار زاری هەڵێنا، هەمدیس دایخستەوەو بێدەنگ بوو.

ئەوجا گوتی:" ئەوە دوور دوور لەخۆرهەلاّت، لەو شارە دێرینەی ئۆرشەلیم، زیاتر لەبیست ساڵێك لەمەوبەر

ڕوویداوه‌. ئه‌وێ دونیایه‌كی سه‌یربوو، تژیی بوو له‌ بۆنی عه‌ترو بۆنی گه‌نیوو له‌ دارخورما، وه‌ك ئه‌وانه‌ی ئێمه‌ له‌ تابلۆكاندا ده‌یبینین، دره‌ختی سه‌یرتر له‌وانه‌یشی لێبوو به‌ جۆرێكی ترێی ده‌نك زله‌وه‌ كه‌ هێنده‌ی زه‌لامێك ده‌بوون. ژنان ده‌تگوت تارمایین و له‌ ته‌وقی سه‌ره‌وه‌ تا قوله‌پێیان پۆشرابوو، گه‌ر بونیام جارێك له‌جاران نینۆكی په‌نجه‌ی پایانی بینیبا، ده‌یبینی كه‌ به‌ ڕه‌نگێكی سوور بۆیه‌كراون، وه‌كی بۆیه‌كردنی له‌پی ده‌ست و بنی پێیان. به‌سه‌یر كردنی ئه‌و چه‌ند كه‌سه‌دا زانیم كه‌ئێمه‌ به‌دیلمان گرتبوون. پیاوانیشیان، عاره‌بگه‌لێكی بێباوه‌ڕ، كاتێك ئه‌سپیان غارده‌دا، له‌گه‌ڵ ئه‌سپه‌كانیاندا ده‌بوونه‌یه‌ك، بونیام نه‌یده‌توانی ببینێ چما ئایا ئه‌سپه‌كه‌ له‌ كوێدا كۆتایی دێ و سواره‌ش له‌ كوێوه‌ ده‌سپێده‌كا، به‌ڵكو دوو سه‌رو شه‌ش پێ و ڕۆحێكی ده‌بینی. پادشاكه‌شیان سوڵتان سه‌ڵاحه‌دین، كه‌ جلكێكی به‌ زێڕو مرواری دووراوی پۆشیبوو، جه‌نگاوه‌رێكی گه‌وره‌ بوو، له‌ گه‌رمه‌ی غارداندا خۆی هه‌ڵده‌دایه‌ سه‌ر ئه‌سپه‌كه‌ی.

کۆشکەکەی پڕ بوو لەفووارەو خەنجەرو ژن. لە مەرقەدی پیرۆز بە چیچکانەوە دادەنیشت و سمێڵی لوولدەداو هەڕەشەی لەمەسیحییەت دەکرد."

فرانسیسکۆس هەناسەیەکی هەڵکێشا:

- " خودایە چ شەرمەزارییەك! لەبری ئەوەی تاو بدەینە خۆمان و بچین مەرقەدی پیرۆز ڕزگارکەین، کەچی لێرە لە ڕاڤێننا بێ ئیش دانیشتووین و دێین و دەچین و سواڵدەکەین!"

من ڕەتیمدایەوە: " گەر دەتەوێ مەرقەدی پیرۆز ڕزگارکەیت، ئەوا ڕۆحی خۆت ڕزگارکە!"

پیرەمێردەکە سەری ڕاوەشاند.

- " منیش کەڕەتێکیان تاومدایە خۆم و بۆ ڕزگارکردنی مەرقەدی پیرۆز ڕۆیشتم. ئەوکات من لێرە لە ڕاڤێننا کەسێکی دەوڵەمەندو سەرێکی ناو سەران بووم، خاوەن مناڵ و کێڵگەو ڕانە مەڕو ئەسپێکی سپیی بووم کە وەکی کوڕەکەم خۆشمدەویست، ئەسپەکەم نەبێ هەموو شتێکم

جێهێشت و تەنیای تەنیا ڕۆیشتم و تەنها ئەوم لەگەڵ خۆم برد، دوو پارچە قوماشی سوورم بە شێوەی خاچ لەسەر پشتی جلکەکەم دووری و بەرەو ڕزگارکردنی مەرقەدی پیرۆز کەوتمە ڕێ!"

هەمدیس بێدەنگبۆوە، دەستی ڕاوەشاند.

گوتی:" لە کوێوە دەست پێبکەم؟ سەرم تژییە لە زەریاو بیابان و بورجی بەرز بە هیلالگەلەوە. لەناوجەرگەی بیرکردنەوەکانیشمدا ئۆرشەلیمی پیرۆز ڕاوەستاوە. من بە کەشتی سەفەرم کردووە، سوار ئەسپ بووم، خەڵکانێکم ناسیون کە بەزوبانگەلی جیاواز دوواون، خەڵکانی کێویی بەڕەنگی جیاوازەوە. بە سوار ئەسپەوە بە (کوستانتینیە) ی بەناوو شۆرەتدا، ئەو پایتەختە مەزنەی کە کەوتۆتە نێوان دوو کیشوەرەوە، خۆرهەڵات و خۆراوا، تێپەڕیووم و لەسەرسوڕماندا لە جێی خۆم وشکبووم. ئەدی خەونەکانی من چ بوون لەچاو هەموو ئەوەدا؟ موجیزەیەکی ئاوهایی لە تێگەیشتن و فامی خەڵکیان تێپەڕاندووە. خەونەکان هەژارن

و کەنگێ توانیویانە شتێکی ئاوهاییمان بۆ بخەنەڕوو؟ بەهەر چواردەوری خۆمدا دەسووڕامەوەو نەمدەتوانی تێر بم لەسەیرکردنی کۆشك و کڵێساو ئاهەنگ و ژن، خودایە تۆبە، ئەوانە مەرقەدی پیرۆزیان لەبیر بردبوومەوە.

کاتێك گەیشتمە ئۆرشەلیم، مەرقەدی پیرۆز کەوتبووە دەست مەسیحییەکان، ئەو پادشایەشی حوکمی ئۆرشەلیمی دەکرد ...."

پیرەمێرد ڕیشی باداو ڕوخساری شاردەوە، پاشان درێژەی بە گێڕانەوەکەیدا :

- " پادشا جحێڵێکی تەمەن بیست ساڵان بوو، خەڵکیی بە (بالدویین) بانگیاندەکرد، بەڵام من یەکسەر تێگەیشتم کە ئەو بونیادەم نییە، بەڵکو شتێکیترە، خودایە تۆبە، ڕەنگە خودا بووبێت، ڕەنگە ئەو کەسە بووبێت کە من بەدوایدا گەڕاوم. کاتێك بۆ یەکەمجار ئەوم بینی لەرز دایگرتم. عارەبەکان هەمدیس بە ئەسپ و وشترەکانیانەوە شاڵاویان هێنایەوە، تا لە پشتی ئۆرشەلیمەوە پەلامارمان

بدەن. پادشا هاواریکرد، فوو بە شەیپوورەکاندا کرا، ئالآی جەنگ بەرزکرایەوە، زرێمان پۆشی و بە پیادەو سوارە لە دەشتەکەی دەرەوەی ئۆرشەلیمدا کۆبووینەوەو چاوەڕێ بووین تا پادشا تەشریف بێنێ.

ئۆی خودایە، چۆن کاتێك ئەوەم بیردێتەوە دڵم هەپروون بە هەپروون نابێ؟ ئاخر یەکەمینجار بوو ئەو ببینم! ئەوجا تێگەیشتم کە ڕۆحی ئینسان قادیری ڕەهایە، تێگەیشتم کە لە ناخی ئینساندا خودا دەژێ و ئیدی ئێمە پێویست ناکا بۆ دۆزینەوەی دونیای بەدوادا تەیکەین، تەنها هێندە بەسە دانەوینەوەو لەناو دڵی خۆمان بنۆڕین.

پادشایان لە قەفەسێکدا هێنا، نیوەی ڕوخساری گەنیوو نیوەکەی تریشی نەمابوو، نە پەنجەی مابوو، نەدەست و نە پا، نەیدەتوانی ڕێبکات، ئاخر چۆناوچۆنی ڕێیکردبا؟ ناچار هەڵیانگرتبوو. گەڕیی چاوانیشیی مەحفکردبوو، کوێر ببوو. خواوڕاسان من لەنزیکییەوە بووم و دانەویمەوە تاسەیریکەم،

بەڵام ناچاربووم کەپووم بگرم، ئاخر بۆنێکی گەنیوی بە چواردەوری خۆیدا بڵاوکردبۆوە.

پادشا لە کوتێك گۆشتی گەنیو زیاتر نەبوو. بەڵام لە ناوەڕاستی ئەو کوتە گۆشتەدا، ڕۆح قنج و قیت و نەمر ڕاوەستابوو. ئەدی بۆچی خودا قیزی نەدەهاتەوە کە لەئاوها وێرانەیەکدا حوکمڕانیی بکا؟ سوڵتانی خەتەرناك قەڵا تۆکمەکەی (کێراك) ی لە بیابانی (مواب)، لەودیو زەریای مردووەوە، گەمارۆدابوو. پادشا بەو بیابانەدا کە گەرما تاوی تێداسەندبوو چووە پێشێ و ئێمەیش شەکەت و ماندوو کەوتینە دوای. بەڵام لەو قەفەسەدا هێزێك تاوی سەندبوو، کڵپەیەك دەسووتا، هەوا وەك دارسنەوبەرێکی گڕ گرتوو بڵێسەیدەدا!"

پیرەمێرد بێدەنگبوو، نەیدەویست زیاتر قسان بکا. چما نەیدەویست یاخود نەیدەتوانی؟

دواجار گوتی:" کاتێك بیر لەوە دەکەمەوە، زەینم دەوروژێ، هەرگیز ئاوها ئاشکراو ڕوون موجیزەی خودام

نەبینیبوو. کاتێك وی مرد تەمەنی بیست و چوار ساڵان بوو، من لەوێ بووم، لە هۆڵە گەورەکەی کۆشکدا لە ئۆرشەلیم، ئەو لەوێ دواهەناسەیدا. دایکی، دایکە چاوچنۆك و سەرچڵەکەی و (سیبێللا) ی خوشکیشی، خوشکە فێڵبازو جوان و هەوەسبازەکەی بەدەوریيەوە بوون، هەروەها هۆڵەکە تژیی بوو لە بارۆنگەل، کۆنتگەل، مەرکیزگەل و گەورە پیاوانی خوێنمژ کە پەلەیان بوو پادشا زوو بمرێ و ئەوجا وەکی گورگی برسی پەلاماری شانشینی ئۆرشەلیم بدەن و بە کەڵبەکانیان هەلا هەلایکەن و هەریەکەیان کوتێکی بۆ خۆیان بەرێ. بەڵام پادشا، بەشکۆو نەجیب، لە تەمەنی بیست و چوارساڵییدا ، تاجی دڕك بەسەر سەرە گەنیوەکەیەوە، بێدەنگ و ئارام ڕۆحی خۆی سپاردە خودا."

جەنگاوەری دێرین سمێڵی دەجوی و فرمێسکی درشت بەسەر گۆنا چرچ و لۆچەکانیدا دەڕژا. فرانسیسکۆسیش

سەری بەسەر ئەژنۆکانیدا شۆڕکردبۆوە، لە ناکاوێکڕاو لە تاریکیدا دای لە قوڵپی گریان.

پاشان جەنگاوەری دێرین فرمێسکەکانی وشککردەوە، شەرمی دەکرد کە گریاوە، دەستی لەسەر عەردەکە داناو ئێسکە پیرەکانی تەقین و ئەوجا هەستایە سەر پێیان، پاشان بێدەنگ و بە بێ هیچ قسەیەك دیار نەما.

فرانسیسکۆس هێشتا هەر دەگریا.

دواجار سەری هەڵبڕیی و لەبەرخۆیەوە گوتی:" ئەمە یانی ڕۆح، ئەمە یانی خودا، ئەمە یانی ئینسانی ڕاستەقینە، ئیدی لەم ساتەوەختەوە، ئەو گەڕە دەبێتە پێشەنگمان و ڕێنوێنیمان دەکا. هەستە برا لیۆن، دەی با بڕۆین."

- " بە ناوی خودا، بۆ کوێ ؟"

- " بۆ ئاسیزیی دەگەڕێینەوە، لەوێ بازەکە دەدەین، دەی با بڕۆین ئەی تەمبەڵی خودا!"

- " هەر ئێستا، بەم نیوەشەوە؟"

- " بەڵێ، ڕێك هەر ئێستا، پێتوایە خودا چاوەڕێ دەكا تا ڕۆژ بێتەوە؟"

❊